

1990eko urriak 14 — 1.309. zenbakia — 175 pezeta (BEZ barne) / 10 libera

ARGIA

EZINA EKINEZ EGINA

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

**AUTO SERVICIO
DURANGO**
Retentxu kalea 30
DURANGO

**MERKEK
IGLESIAS**
TRINTXERPE

EKO AIETE
Grupo Etxadi. Telf.: 21 14 88
AIETE. DONOSTIA

**S. JUAN BAUTISTA
Kooperatiba**
Villas auzoa. Telf.: 55 01 99
HERNANI

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk. Telf.: 46 11 77
DONOSTIA

BETI MERKEK
Loiola kalea 12.
DONOSTIA

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g.
Telf.: 69 25 26. ASTEASU

**AUTOSERVICIO
VILLALBA**
Urkizu, 13. Tel.: 12 05 73—71 61 60
San Juan, 9. Tel.: 70 26 38
EIBAR

EKO TOLOSA
TOLOSA

Vivodist

Kaleak zikinak daude

Nik orain esango di-
zueten gertakizun hau,
Euskal Herrian edo-
zein herritan gertatzen
da, baina Donostiara
mugatuko naiz.

Goizean jeiki, kalera
atera, eta kontuz za-
kur... Zapaldu gabe.
Aurreraxeago joan eta
borobil baten barnean
Z haundi bat, inguruan
hondakin organikoak
e.a.

Hau normala omen
da, hemendik irteten
dena da txarra! Paretak
margotzea, kartelak
zintzilikatzea eta azken
batean egiak salatzea.
Hauei egurra.

Orain «tortillari» buel-
ta emango diogu. Kar-
telak koloretan, haun-
diak eta itxura ederre-
koak, hots, estropa-
dak, zinemaldia eta
abar.

Hauek jartzeak he-
rria dotoretzen duela
dirudi, agintean dire-
nentzat behintzat, eta
beste hoeik ezkutatu
egin behar dira.

Nik ez dut ulertzen!

Jon Galarraga

Kirol saila beharrezkoa

Ez dakit karta honek
zer balio izan dezakeen,
baina buruan bueltaka
dabilkidan kezkatxo bat
azaldu nahi nizuke:

Esan beharra dago AR-
GIAN egin dituzuen al-
daketak gustokoa ditu-
dala (hasiera batean di-
seinu berria nahastu xa-
marra gertatu bazitzai-
dan ere), eta horregatik,
aldaketa garai honetan,
mamari dagokionez
beste aldaketa edo zu-
zenketa bat ondo legoke
nere eritziz. Kirolaren
trataerari dagokion al-
daketa eskatzen dut, ze-
ren gutxiegia iruditzen
bait zait ARGIAk gai ho-
ni ematen dion garran-
tzia.

Ez legoke gaizki, kul-
tura, politika, astegiroa
edo nazioarte sailak dau-
den bezala, «kirolak» sai-
la egitea. Horrela astero
izango genuke gai honi
buruzko informazioa eta
ez noizean behin orain
arte bezala (honek ez du
esan nahi kirol errepor-
taiak txarrak direnik, ez
horixe!).

Bestalde, erregutuko
nuke futbola eta pilota

ez izatea kirol gai baka-
rrak eta eremua pixka
bat zabaltzea.

Alvaro Amunarriz

OHARRA:

Irakurleak Mintzo, aldiz-
karian azaldutako edozein
gairi buruz eta hauez gain
interesgarri daitezkeenak,
lehenengoetaz orriotan ka-
leratutako artikulua, erre-
portaia, elkar hizketa edo
kolumnari buruz, ARGIAko
irakurleak adierazi nahi
duen idatzia jasotzen duen
txoko irekia da.

Gutunak ez du inoiz mila
karakter (folio erdi, espazio
bikoitzera) baino gehiago
izan behar eta idazlearen
izen-abizena eta kaleratu
nahi duen sinadura agertu
beharko ditu, gehienez lau
hitzetako titularrarekin ba-
tera. Gutunok, ARGIA,
Mundaiz Bidea 8, 20012
postakutxa, Donostia—ra
bidali behar dira.

ARGIA

1.309. alea

6. Politika kronika. N. ARRASTOA.

8. Karlos Garaikoetxea: «PNVrekin sartu nahi dugu gobernuan». B. ARTOLA.

12. Kepa Aulestia: «Inork ezin du proposatu azken hamar urteak bertan behera uztea». XABIER LETONA eta MIRIAN GARCIA.

16. Politika ttanttaka.

18. Nazioarteko kronika. PABLO SASTRE.

21. Intifada: hirugarren udazkena. PABLO SASTRE.

24. Nazioartea ttanttaka.

26. Petrolioz golkoraino. B. ARTOLA.

31. Beñat Oihartzabal: «XXI.eko edo Europar egon eta aldi berean euskaldun bizi».

L. ETXEZAHARRETA eta PELLO ZUBIRIA.

36. Nafarroa Oinez: Herriko dinamikan txertatuz, ezintasuna gainditzeko bidean. PABLO SASTRE.

40. Kultur Kronika. JOSU LANDA.

42. Tolosako bideoaldiaren eskaparate berria. GARBIÑE UBEDA.

46. Hika antzerki taldearen «Chaplin Tropela»: Isileko guda. XABIER ZABALETA.

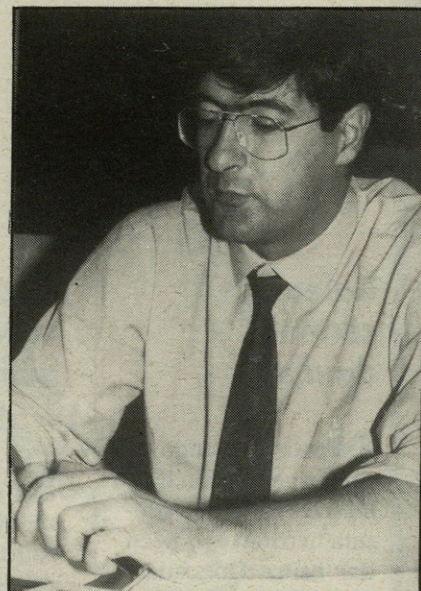
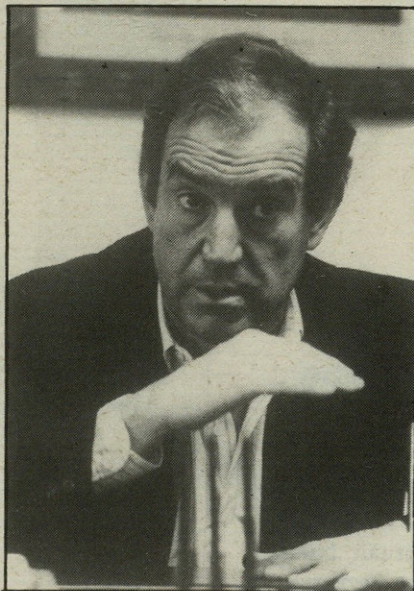
48. Guk taldeak disko berria plazaratu du: «Erkozen».

50. Munduko Kultura: Fadoa zinematzen denean. J.M. HERITZ.

55. Aste giroa.

63. TXT.

66. Azkena: Nafar Gobernu eta AEKren akordioa. PATXI ZABALETA.

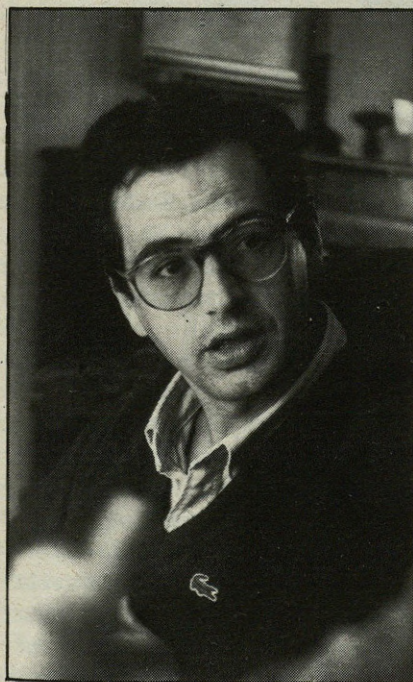
GARAIOETXEA ETA AULESTIA: Jada oso hurbil ditugun hauteskunde berotasunean bi elkar hizketa nagusi ekarri ditugu politikako orrialdeetara: Kepa Aulestiarena bata, zeinak Euskadiko Ezkerraren gobernatzeko asmoen berri eman digun; bestea Karlos Garaikoetxearekin, azken aldi honetan su askoren erdian aurkitzen den Eusko Alkartasunaren etorkizuneko estrategiak aztertuz. **8 eta 12.**

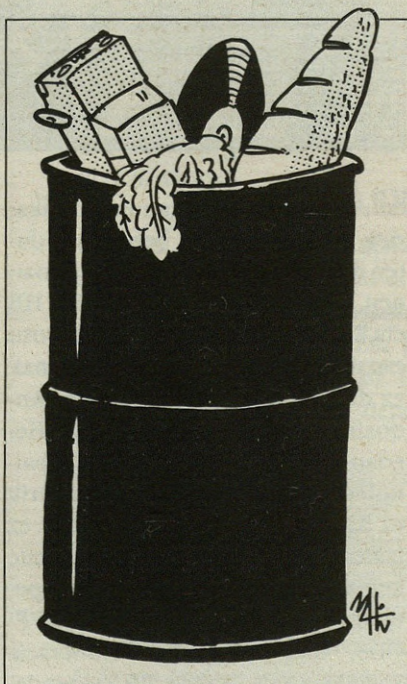
HIKA: Antzerki talde usurbildar honen hirugarren obra da jadanik orain estreinatu berri duten «Chaplin Tropela» izeneko. Zine mutuaren munduan pertsonaiarik ezagunena aukeratu dute Hika-koek kutsu antimilitarista duen obra hau osatzeko, zine mutuaren ereduari jarraikiz zuzeneko musika txertatuz imajinen eta egoeren adierazteko. **46.**

NAFARROA OINEZ: Lizarrako ikastolan, duela hemezortzi urte, hogeitairu ikasle baino ez ziren. Aurten seirehun dira. Egoera honetatik abiatuta sortu da «Ezina ekinez egina» Nafarroa Oinez-ek aukeratu duen lema, hots, Lizarrako esperientziak erakusten duen lez herriko dinamikan txertatuz ezintasuna gainditzeko bidean bait dira Nafarroako hainbat eta hainbat ikastola. /**36**

BEÑAT OIHARTZABAL: Beñat Oihartzabal Euskaltzaindiako partaide aukeratu berri dute aurten hil den Jean Hiriart-Urrutyren ordezkotza gisa. Parisen sortua, zuzenbide eta linguistika ikasketak egin, generatibismoaren alorrean maisu handia, erabateko adostaduna jaso du bere hautaketak euskaltzaindiko partaideen artean. /**32**

ETXEKO GERRA: Golkoko Krisia eguneroko notizia bilakatu da. Baina Golkoko gerra hotsek izan al dute inongo eraginik gure ekonomian? Sindikatuak, enpresarioen elkarteak eta ekonomilariak bildu ditugu honen aztertzeke. Ondorioak, espero zirenez, ez dira batere baikorrak: Petroleoaren igotzeak beste guztia baldintzatzen duen neurrian igoera nabarmenak nozituko ditugu hainbat eta hainbat gaietan. /**26**

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Luis Fernández, Josu Landa, Xabier Lekuona, Imanol Murua, Joxan Oiz, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Pello Zubiria, Iñigo Makazaga.

Bilbon: Lorea Agirre, Jose Luis Aizpuru, Joseba Azpeitia, Joxe Mari Egaña, Xabier Letona, Sabiño Madariaga, Xabier Makazaga eta Jon Olaizola.

Gasteizen: Bagare taldekoak.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Itziar Mendibe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Natxo Allende, Enrike Amonarriz, Jon Mikel Arano, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Joxe Felix Azurmendi, Nerea Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Bota Puntutaba, Amaia Elsegui, Enbido, Xarlo Etxezaharreta, Martin Garitano, Andres Gostin, Mielanjel Harana, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Xiberoko Boza Irratikoak, Koldo Izaguirre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Amaia Lasa, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Ermiñe Madariaga, Fermin Muguruza, Rosa Martin Sabaris, Edu Mintegi, Laura Mintegi, Bego Montorió, Morau eta Mattin, Joxe Mari Ostolaza, Martxelo Otamendi, Jon Sarasua, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealdai, J.L. Alvarez 'Txillardegi', Asisko Urmeneta, Mikel Zabaleta, Jesus Mari Zalakain, Patxi Zarautz eta Joxemi Zumalabe.

Diseinu eta muntajea: Eneko Abrego, Leire Albisu, Jon Barandiaran, Patxi Puertas eta Garbiñe Ubeda.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Lema 7 (Tlfnoa: 426996).

Promozioa: Josu Esnal.

Administrazioa: Txumai Iturria.

Ardua teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos, Xabier Agirre.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g.

20012 Donostia. / Tenderia kalea 33 3. ezk.

48005 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4166936, 4166500.

Telefaxes: (943)293613.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1990. urterako hargidetzak sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria 7.000 pezeta.
Ipar Euskal Herria 465 libera.
Estatu Espainola 7.000 pezeta.
Beste atzerriak 9.300 pezeta.
Airez 14.000 pezeta.

Hauteskundeetarako mezuak eta bestelakoak

IRITSI da Euskal Autonomi Elkarte-ko (EAE) hauteskunde kanpaina ofizialaren ordua. Uda aurretik hasitako kanpaina aurrea bere azkenekotan dago, Goardia Zibilaren «*Pilarica Eguna*»k bi asteetako kanpainari hasiera emango bait dio.

Kanpaina nola gauzatuko den hainbat urrats eman dira: azken urteotan beherakada doan mitinaren formula oraingoan ere gutxi erabilia izango da, alderdiek botua eskatzeko formula hobeagorik asmatu bait dute. Komunikabideen poderioa erabiltzen da, jakina, hauek kontrolatzen dituenak edota «*burbil*» dagoenak begikotasunezko jarrera jasoko du eta, aitzitik, eragin indarrik ez duenak leku gutxi eta garesti ordaindu beharko du iragarkia. Gauzak honela, alderdien zorraz handitzen doaz eta onartu berri den Hauteskunde Legea ezer gutxirako balio duela aitortzen dute alderdiek, azken finean, erabilitako diru kopurua gastuen jarraipena egingo duen batzordearen baitan alderdi nagusietako kideak izango dira.

EAEn burutuko den hauteskunde kanpaina zalapartatsua iragartzen ez bada ere, honek eragina du aspaldian hasitako beste hauteskunde kanpainan batean. Sindikatuak hauteskunde kanpaina lantegietatik ate egiten hasi dira, tren, autobus, kaleak... sindikatu nagusien iragarkiez josiak daude. Kale presentziaren indarrak ziurtasuna ematen du.

KILOMETROAK izan da politikariek asteburuan egin behar izan duten derrigorrezko bisitaldia. Andoainen, euripean, bildu dira, EE, EA, HB eta EAJko buruzagietako batzu. Botu espainolistaren atzetik dabiltzanak ez dira, ordea, agertu ere egin; Andoainen ikusitakoa Hego Euskal Herrian abertzale eta nazionalista espainolen zatiketaren lekukoa besterik ez da izan, PSE-PSOE euskaltzale ez izateaz gain, ezin ditu euskaltzale keinu handiegirik egin ahal, konpetentzia latza egingo bait liokete PP, CDS, Danborenearen Democracia Socialista eta Araban PP eskuindarretik irten ziren Unidad Alavesakoek.

Andoainen Iruin, Esnaola eta Ardanzen mintzaldia ikusi zutenek honelako besterik hauteskunde kanpainetatik ate berriro ikustea espero izango dute.

Bestalde, klabe elektoralean botatuko mezua bada entzuten den gehiena, Andoainen Joseba Egibar Gipuzkoako Buru Batzarreko lehendakariak negoziazioaren inguruan, «*elkar bizketaren aldekoa naiz, baina ezin ditugu gure buruak tronpatu, lehendabizi armak uzteari ekin behar zaio*» aditzera eman zuen. «*Zerbait mugitzen ari dela uste dut —jarraitu zuen— baieztatzeko datu zehatzik ez izan arren, zerbait mugitzen ari da*». Carlos Garaikoetxea

— Andoaingo «Kilometroak 90»ean ikusitakoa Hego Euskal Herrian abertzale eta nazionalista espainolen zatiketaren lekukoa besterik ez da izan ●

eritzi beretsukoa zen: «*ETA eta Gobernu espainolaren artean kontakturik ote dauden ezut informazioarik baina ebaleude ez genuke oztopirik ipiniko*» aitortu zuen. Ke-
pa Aulestiak, Euskadiko ezkerak le-
hendakari gai aurkezten duena, «*ne-
goziaketarik ez dela burutuko*»
ziurtatu zuen, «*Ajuria Eneako Hi-
tzarmenen ondorioz, denok eraba-
ki bat dagoela dakigu eta erabaki
hori negoziaketarik ez egotea da*»
gaineratu zuen. Herri Batasunako or-
dezkariek, kontaktuek dirautela eta
Karmelo Landak «*legealdia hau ne-
goziazioarena*» izango dela aurrera-
tu zuen.

KONTAKTUAK direla eta ez dire-
la, Parise da azken hilabeteen aten-
tzioaren gune. Joxe Barne ministra-
riak Denis Langloise-ri igorritako es-
kutitzez Gobernu espainola —zehar-
ka bada ere—, presiobidetzat jo dai-
teke, errefuxiatuen aurkako estradi-
zioen presiobidea azken epaiketen
epaitzek erakusten dute eta Parisek
duen beste baliapidea deportatuak
dira. Garai batean Françoise Mitte-
rrand Frantziako lehendakariak bere
orbitan dituen Afrikako herrietara
eraman zuen errefuxiatu anitz, eta
orain, Togo-n aurkitzen diren erre-
fuxiatuen egoerarekin mehatxatzen
ari omen da. Kanporatuak izango di-
ren mehatxua Afrikako beste gober-
nuetara heda daiteke, Parisek herri
hauekin sinaturik dituen komenio
ekonomikoek agintzen bait dute az-
ken finean.

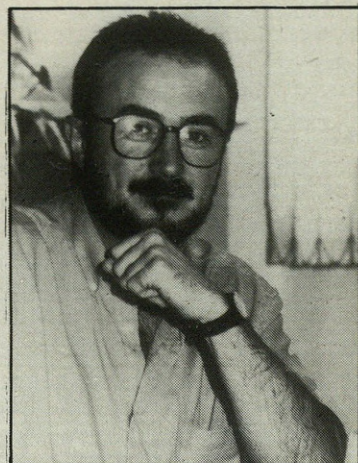
Parise presionatuz, urriak 28 hur-
bil, Herri Batasunak larunbatean Bil-
bon negoziazioaren alde burutu
zuen manifestaldi jendetsua... datu
solte guzti horiek izpiren bat erakus-
ten dute, alderdi nagusiek Andoi-
nen 'Kilometroak 90'ean negocia-
zioari buruz esandakoak adierazga-
rri dira baina hauteskunde kanpaina-
ren bihotzean gaudela ez da ahan-
tzi behar.

N. Arrastoa

Kazetarion gerrak

K**AZETARIOK** mundu honetako iskanbiletan notarioak omen
gara bakarrik. Ez omen gara ideologiaren militante, ez estrategien ja-
rraitzaile, ez interesen defendatzaile. Estrategiez eta konprometi-
garri den gauza guzti hoiritaz gure medioen jabe diren entpresak
arduratzeko dira, ez gu. Horiek bai lotuak daudela interesetara. Guk di-
ru truke prestatzen omen ditugu geure zerbitzuak, profesionalak bes-
terik ez, eta hori omen da estrategia, interes eta ideologiekin dauka-
gun lotura guztia, profesionala, diru trukezkoa. Pribilegiatu batzu,
edo agian gizarajo batzu, dugu bakarrik geure pentsamoldearekin bat
datorren medioetan lan egiteko
aukera, zeharkako erizpide batzu
gorabehera. Gehienez ere, gure ja-
been ideologia edo estrategia edo
interesekiko lotura noizbehinka-
koa omen da, gai batzuetakoa, bai-
na ez orokorra.

GURE konpromezu ideologi-
koak, agian hobeto esateko deon-
tologikoak, adierazpen askatasu-
narekin omen dirateke. Eta hori
ere geure lan medioa delako. Hori
gabe lan egitea zaila, ezina, delako.

BAez. Hori ere gezurra da. Adierazpen askatasuna bost axola zaigu
TVE eta ETBk Lurraldeako publizitate espotari egin diotenaren
aurrean ezer esaten ez badugu. Aurrerantzean adierazpen askatasuna-
ren izenean hitzegiten dugun bakoitzean ustelkerian arituko gara guk
geuk eta gure erakunde profesionalak omen direnak ezer esaten ez ba-
dute eta, oraingoz, ETBko langileen komiteak bakarrik altxatu du bo-
za eraso horren aurka. Geure gezurrak sinestarzteko errekurtsu dia-
lektikoak sekula falta ez bazaizkigu ere, oraingoan arrisku bizian dago
geure dignitatea bera. Gutxienez profesionala.

XABIER OLEAGA

(EGINeko zuzendaria)

Karlos Garaikoetxea:

«Gobernuan PNVrekin sartu nahi dugu»

Karlos Garaikoetxea Eusko Alkartasuneko muina da. Napar honen esku dago neurri handi batean EAren etorkizuna eta hauteskunde hauek froga garrantzitsu bilakatuko dira alderdiaren norabidean. Komunikabideek etengabe estuka ari zaizkion gizon honek argi adierazi digu Gobernuan egon nahi dutela.

ARGIA. Zein da zuretzat azken lau urte baten balantzea?

K. GARAIKOETXEA. Arrazoi oso zehatzetan koalizio gobernua kritikatu

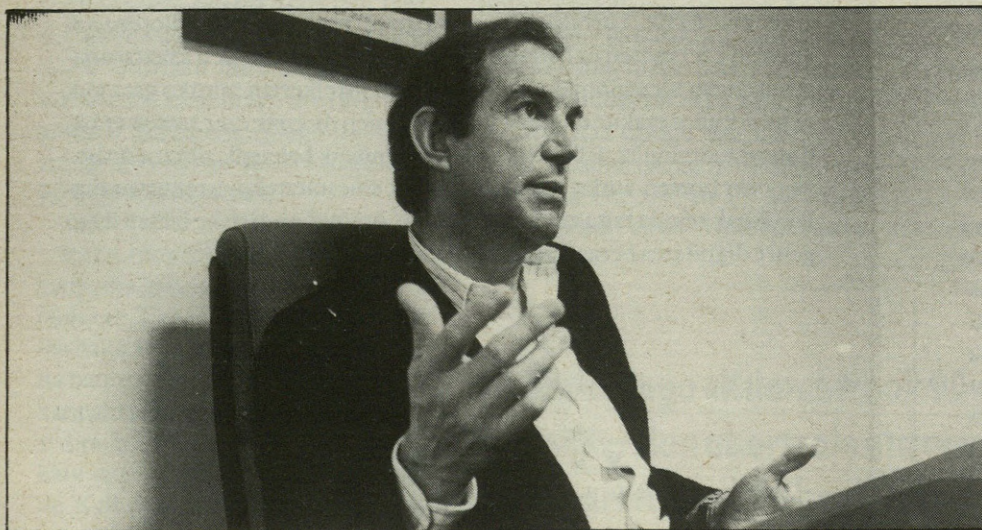
izan dudala onartzen badut ere, 1985etik hona gobernu honek buruturiko lan

guztiaren aurkako jokaera bat izan dudala gezurra da.

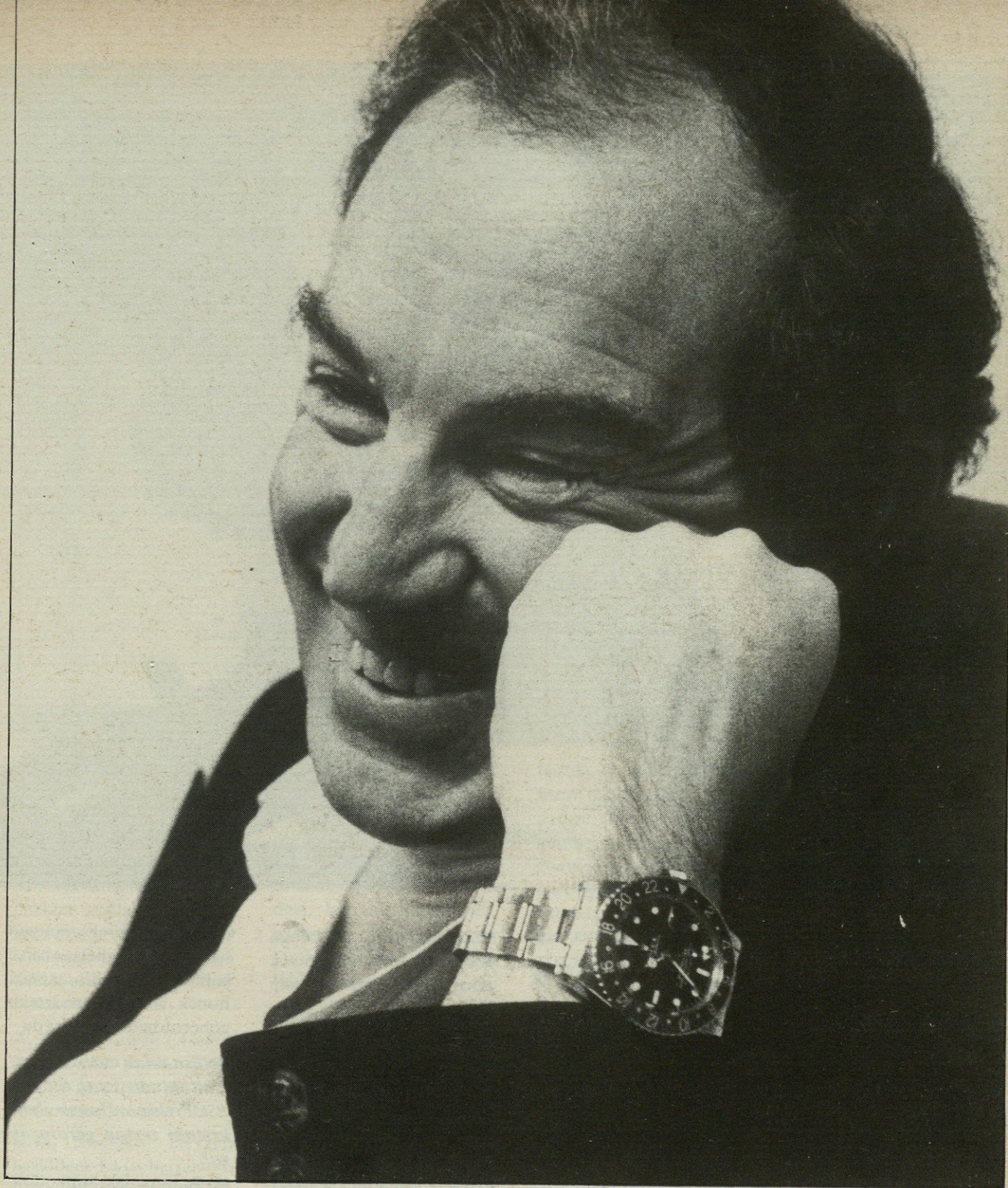
Adibideetan oinarrituz, bertako Gizarte Segurantzaz izateari uko egin diote. Poliziari dagokionez ez ditugu konpetentzi guztiak bereganatu, kopurua handitzea besterik, eta irakasakuntzan ez da akordiorik lortu. Ondorio gisa, Gobernu honen arrakastarik handienak porrotetan kokatuko nituzke.

A. Nork egiten du Estatutoaren erregenerazioaren alde apostu?

K.G. Borondate politikoa eta estatutoaz baliaturik, aukera handiak ditugu Euskal Herria eraikitzen jarraitu ahal izateko. Estatutoan altxor ederrena aurkitzen da, hau dela eta, aukera honi uko egite diotenen jokaera gogortasunez kritikatu beharra dugu. Lehen esan dudan legez, aukera hauek 1979an onartutako

Karlos Garaikoetxea, EAKo lehendakari.

EAk nafar bat aurkezten du Gasteizko lehendakaritzarako.

Estatutoan idatzirik daude.
A. Nola dago gaur egun Ajuria-Eneko bitzarmena?

K.G. Kontraesanak daude la begibistan dago. Alde batetik PNVk Gasteizen HBrekin paktu bat egiteko ahalegin handia egin du,

EAri eskutik alkatetza kentzeko. Bestetik, zenbait kide hauteskunde garaian HBrekin eztabaidak ez egitearen aldeko dira. Oliveri eta biok Ajuria-Enean sinaturiko «erreserbak» beté ez direla salatu dugu.

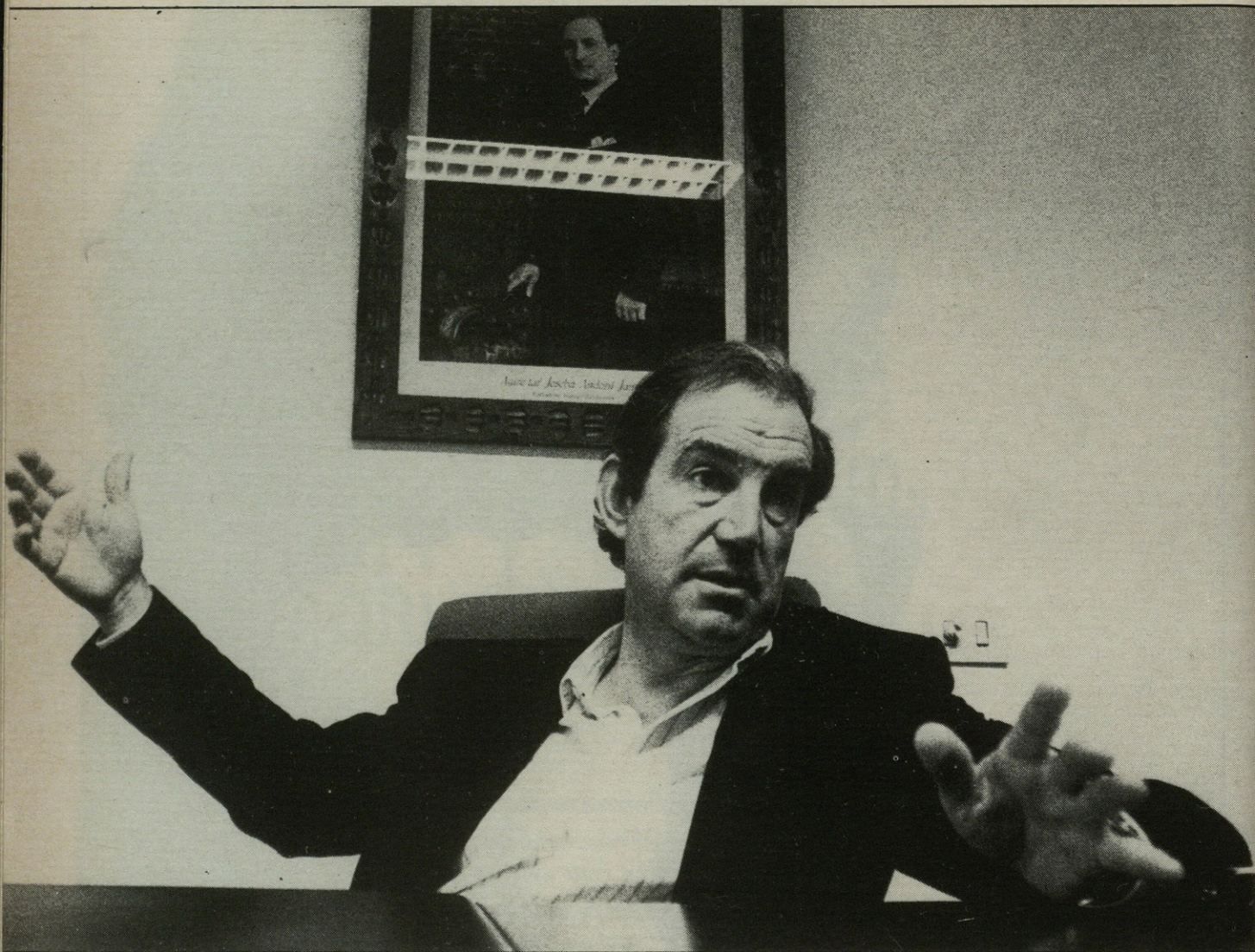
HBk gehiengo batek

onarturiko erakundeei uko eginaz eta arauak ez onartuz, baztertu egin zaionik ezindu esan. Behin baino gehiagotan, dauden taldeen arteko komunikaezina eta kontziliaezina gainditu beharra dagoela uste dut eta bortxakeriarekiko

kontraesanak, beste kontraesan batzuk ezkutatzeko ezin dira erabili.

A. Zein dira EAren usteta hauteskunde hauen ostean, gero bete beharreko urgentziak?

K.G. Hauteskunde haueta-

Alderdiak lortuko dituen emaitzei buruz, baikor agertzen da.

rako gure programa bost puntutan labur genezake. Lehenik burujabetzaz sakontzea. Bigarrenik gure garapen ekonomikoaren indartzea, bertako baliabideak erabiliz. Hirugarrenik, ikerpena eta Herri-Dirubideak bultzatzea. Laugarren puntu bezala, gizartearen arazoei irtenbidea ematea, arlo hauei erantzun bat eskainiz. Azkenik. Herri-Ardularitzan garbitasun eta doaitasunez jokatzeko, zarraltaskeriak alde batera utziz.

A. *Nork osatuko du hurrengo gobernu, PSE-EE-EA batzea posible al da?*

K.G. Nire ustez, hurrengo legealdian PNV eta PSOEek elkarrekin jarraitu nahi izango dute, PNVk asmo hau agertu ez badu ere. Alderdi honen barnean era ezberdinetako eritziak daude, zeren eta PNVren barruko zenbait jende, PSOEek

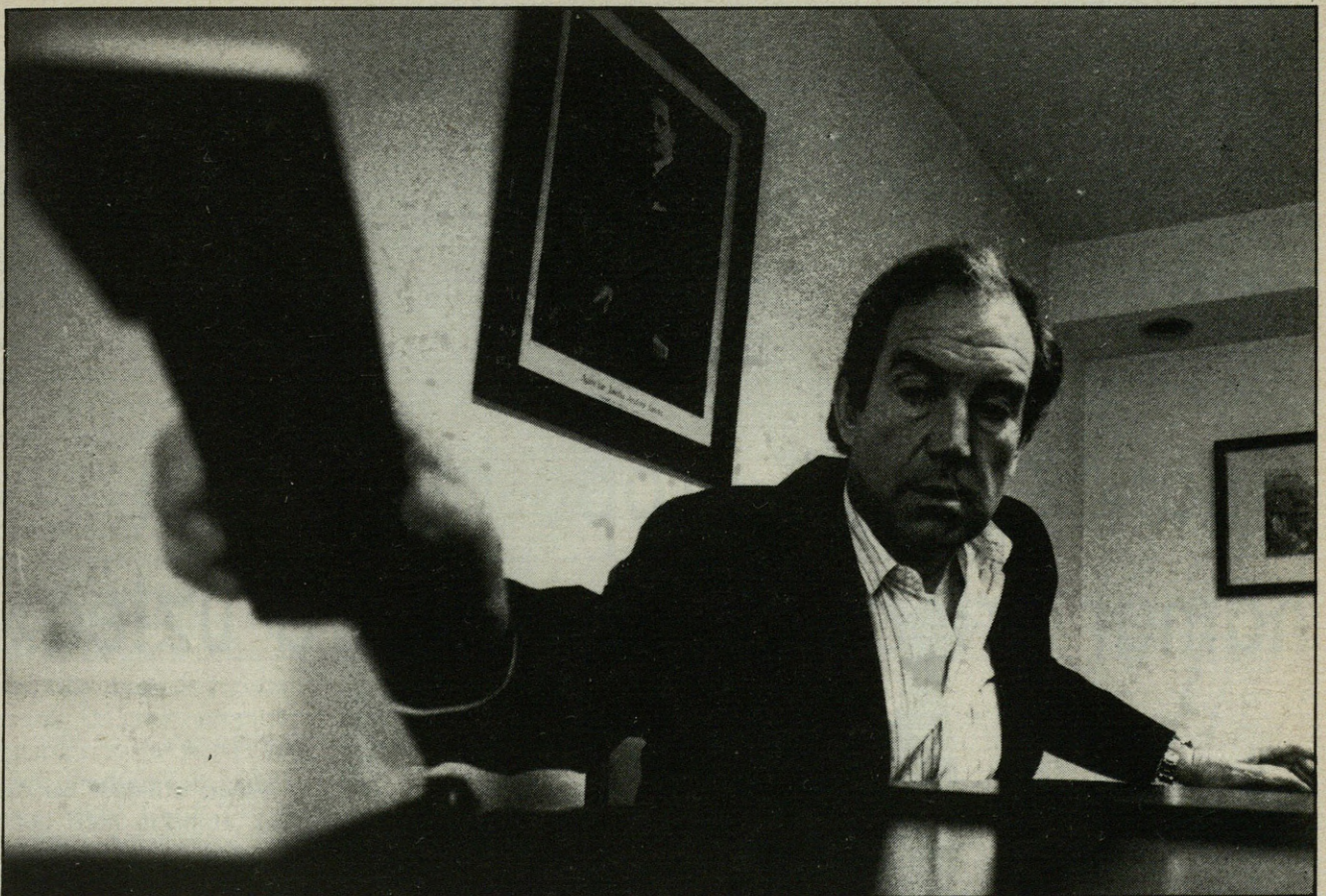
bertako arazoei erantzun bat eman ez diela ohartu bait da. Gurekiko, Aberri honek abertzaleen arteko gobernu baten beharra du.

A. *Esnaolak esan duenez, kontaktuak izan dituzue PSOEekin. Hauek konkretuki zertan geratu dira?*

K.G. Esnaolak, zintzotasunez jokatzeko ez duela bada-ki eta modu zikinez jokatzeko harritzen nau. Guk gobernuan PNVrekin sartu nahi dugu eta PSOErekiko kritikak egin ditut, egunero gertakizunetan oinarrituz.

A. *HBk Gipuzkoan gehiengo balu onartuko al*

«Euskal herria eraikitzen jarraitu ahalizateko Estatutoan aurkitzen da altxorrik ederrena» ●

zenukete Diputatu Nagusia alderdi bonetakoa izatea?

K.G. Gipuzkoan gehien-goia EAk lortuko du, eta Gipuzkoa mailan lor litezkeen akordioak, Eusko Jaurlaritza osatzeko egingo den akordioak oso baldintzatuko ditu.

A. PNVko baseek EArekin batzea nahi dutela dirudi. Zer gertatuko da hauteskundeen ostean?

K.G. Nirekiko, PNVren bazkideek Ea Gobernuaren partaidea izatea nahi dute, beraien buruzagiengan kokatu beharko genuke arazoa.

A. Zein da EAren barne egoera? Barneko zenbait sektoreen (bizkaitarrak kasu) presioek Ajuria-eneako hitzarmenetik Ea ateratzea lortuko dute?

K.G. Earei leporatzen zaizkionei buruz, ez dago inolako arazorik, esan behar ezer ez dagoela, batzuri hauek gerta daitezela gustatu arren. Bizkaitarrek egingdako lana aipatzekoa da, batez ere beraien arteko koordinaketa eta batasuna txalokatuko nituzke.

A. Txanponjale makinaren aferean, EAk orain builarririk egiten ez duela dirudi. Osatu den komisioak, orain artekoa abaztu eta gozokia banatuko denaren itxura dauka.

K.A. EA oposizio gogorra eta zintzoa egin duen alderdi bakarra izan da. Adibidez, telefonoz eginiko entzunaldien errudunek beraien kulpak onartu arren, Epaitegiek erantzuna emateko bost urtetako epea behar dute. Hau bezalako arazoak jasaten ditugun neurrian, gizarte hau erabat usteldu dutela baieztatu be-

har da, eta gizarteak gertakizun hauek logikotzat hartu ditu. Guk ahal izango dugun heinean, gure esku dagoen guztia egingo dugu, gure behar nagusienetarikoa bat dela pentsatzen bait dugu.

A. EAk napar bat aurkeztu du Gasteizko Lebendakaritzarako. Nola ikusten duzu bi Komunitateen arteko erlazioa?

K.A. Eusko Jaurlaritzak Euskal Herria eta Elkarte Autonomoa desberdintzen ikasi arte Urralburuk hartzen duen poza ikaragarria da. Nik, ezin dut poztasun hori barneratu, Aberri berekoak bait gara, Urralburuk onartu nahi ez arren. Kultur berbera izateaz gainera, «bi Komunitate» horiek separaezinak dira.

Oliverik eta berak sinatutako Ajuria-Encako hitzarmeneko erreserbak ez omen dira bete.

B. Artola

Kepa Aulestia:

«Inork ezin du proposatu azken hamar urteak bertan behera uztea»

Kepa Aulestia Euskadiko Ezkerrako idazkari orokorra dugu duela hiruzpalau urtetik hona. Bere etorrerak aldaketak eragin omen zituen alderdian, eta lehengo zuzendaritzak alderdia nahiko PSOEratu ba omen zuen, Aulestiak EAJrantzko joera hartu du. Gobernu lanak, hauteskundeak, negoziazioa eta HBren aurkako baztertze politika izan ditugu, besteak beste, elkarrizketa honetan jorratutako gai nagusiak.

ARGIA. Orain arteko sondeoen arabera PSOE eta EAJren koalizioak agian ez luke izango gehiengo nagusirik. Beraz, EEk horrenbeste desio duen gobernuan izateko aukerarik baduela dirudi. Ze eratako gobernu nabiko zenukete?

KEPA AULESTIA. Ez dut uste gehiengo nagusirik lortuko dutenik, baina lortuta ere oso murrizta izango litzateke, eta datozen lau urtetan izango diren arazoei erantzuteko gaitasunik ez duela erakutsiko uste dut. Guk autogobernua bultzatu eta politika sozialdemokrata sakonago bat egingo lukeen gobernu

bat nahiko genuke. Gure desioa da baita ere gero eta gobernu abertzaleago bat bilatzea. Dena den, gauzak ez dira gehigi aldatuko eta gobernuaren osaketaren erabakia politikoa izango da.

A. Horrek esan nahi du abal izanez gero PSOE kanpoan geratu beharko lukeela?

K.A. Ez, hori errua da. Udaran EAk proposatu zuen gobernu abertzalea baina okerretara aurkeztu zuten, norbait kanporatzeko zelako eta ez zerbait aurrera ateratzeko. Datorren gobernu abertzaleagoa izan behar du baina be-

re eginkizunetan, eta noski eginkizunek badute zerikusirik partaideekin. Noizbait aipatu izan den EAJ-PSOE-EEko gobernu batek hemengo PSOERI beste jarrera bat eskatu beharko lioke, esigenteagoa izan dadila Madril edo Brusela-sekin.

A. Ze lema erabiliko duzue eta ze du azpian lema horrek?

K.A. Botorik botoena. Orain arte botoaren utilidadea garailearekin lotu bada, gure ustez herri honek alderdi bakoitzak ordezkatzeko duen biztanlego kopuruaren arabera edo betetzen dituen arduren

arabera utilidade bat dauka. Honekin herri honek aurrera egiteko gure presentziaren beharra duela adierazi nahi dugu. Erderaz, bestalde, «El voto másústi»§ izango da.

A. EE oso gogor azaldu izan da ETA eta Gobernuaren arteko negoziazioaren aurrean. Onartuko al zenukete bikote horretaz gain beste indarren batzuek ere parte hartuko zuketean negoziazio edo elkarrizketa batzuek?

K.A. Ez da zilegi ETAk herria ordezkatzeko. Horrez gain, ETAk erakutsi du armak uzteko borondaterik ez duela. Orain arte frogatu denez, negoziazioaren bi-

— «EAJ-PSOE-EE gobernu batek hemengo PSOERI beste jarrera bat eskatu beharko lioke» ●

dea pakerako bidea baino borroka armaturako bidea luzatzeko izan da. Halabaina, ETak alde zuzenetik finikitoa sinatuko balu gu prest geundeke, noski, ETakideen etxeratzeaz edo edozertaz hitzegiteko eskenategirik egokiena gauzatzeko.

A. *Eta eszenategi horretan zertaz hitzegingo litzateke, ETakideen etxeratzeaz bakarrik ala beste zerbaitetaz ere bai?*

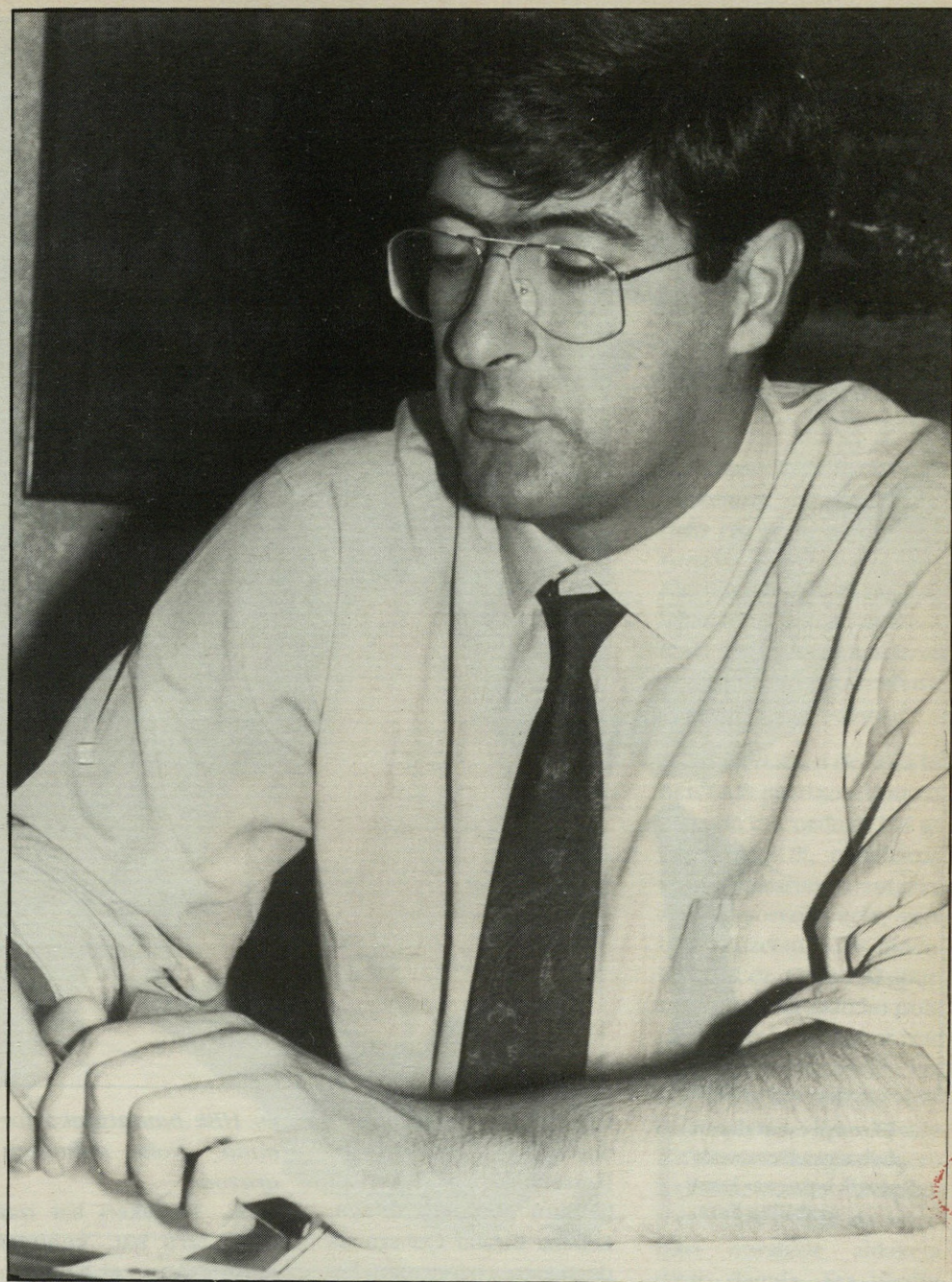
K.A. Edozertaz hitzegin liteke baina euren ordezkaritza eurenaganatuz, hots, hirurogeitamabostetik hamairu direla. Hori eurenagatzen ez duten bitartean oso zaila izango da negoziatziorik. Eta noski, proposamenak zehatzak izan behar dute, inork ezin du proposatu azken hamar urteak bertan behera uztea. Egin beharrekoa guzti horren gainean egin behar da.

A. *Dena den, eta nahiz eta alderdien zuzendaritzak negoziatzioaren aurka izan, gero berri mailara jeitsiz gero, herritarrek «nahiz eta ETaren aurka-koak izan gainera» negoziatzio horren alde daude ez?*

K.A. Bai, hori da «por la paz un Ave Maria» eta egia da horri ere aurre egin behar diogula. Baina ni zihur nago finikitua sinatu gabe negoziatzen hasiz gero euren estrategia indartu besterik ez dela egingo. Negoziazioetik gu baino hurbilago egon den barne ministeritzak ere atzera egin du bide horretatik.

A. *ETako buruen kartzelaratzea ez ote da izango oztopo horrelako bideren bati ateak zabaltzeko?*

K.A. Ez dut uste, agian alderatziz izango litzateke, baina auskalo. Bien bitar-

XABIER LETONA

Aulestiaren ustez EAK gobernu abertzalea proposatu zuenean oker aritu zen, norbait kanporatzeko zelako eta ez zerbait aurrera ateratzeko.

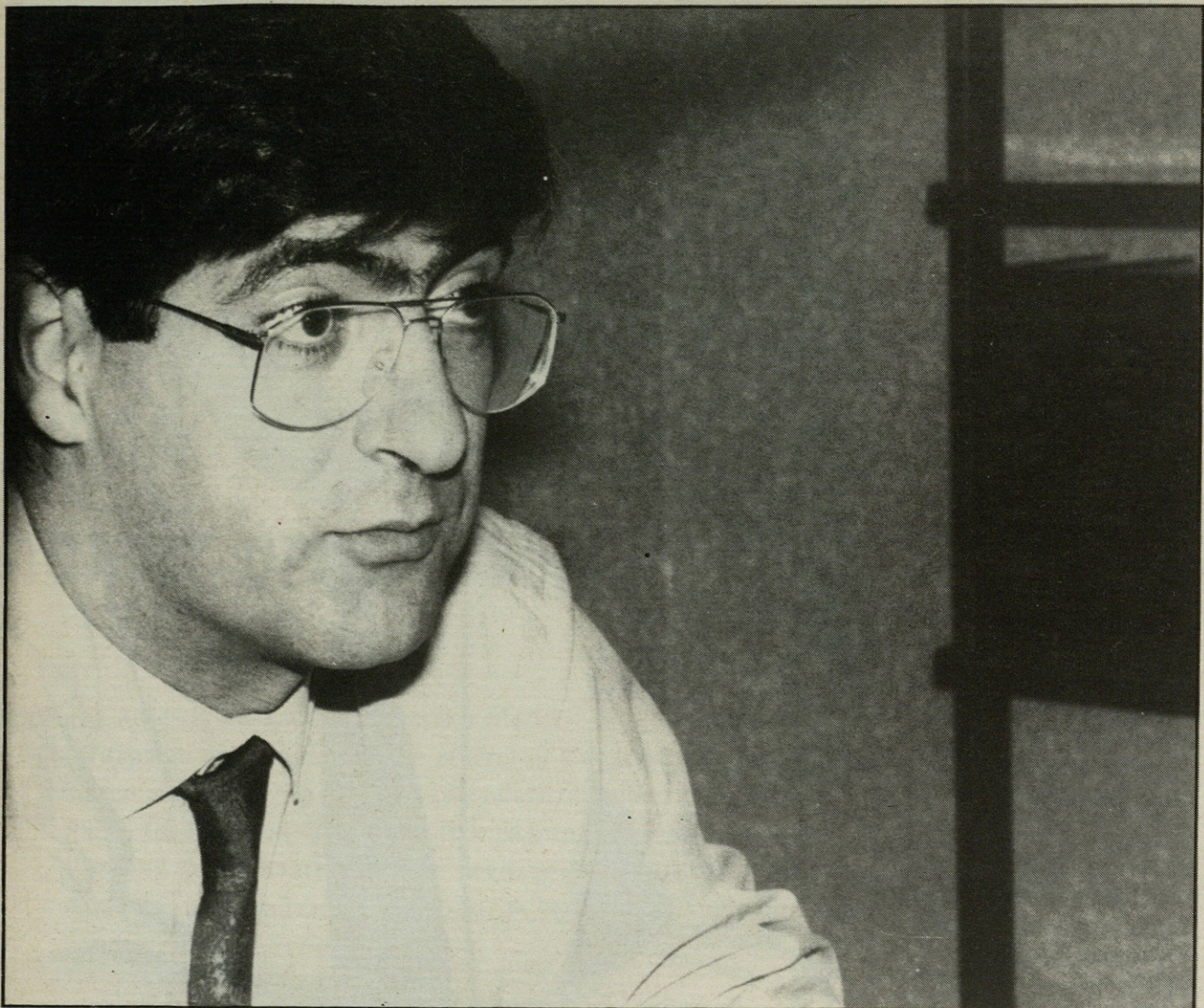
tean eta bakea lortzen ez den neurrian, bakoitzak bere neurriak hartu beharko ditu. Sistema demokratikoaren defentsan ETakideten bat atxilotu ahal bada atxilotu egin behar da. Ez dago inolako arrazoirik ez atxilotzeko.

A. *Ajuria Eneako Hitzar-menak HBren aurka dara-*

man isolamendu politikari dagokionez, HBkoek diote eman duela eman beharreko guztia eta orain arazo desberdinek tirabirak eragingo dituztela?

K.A. Ez dut uste tirabirarik izango duenik, eta alderdi batek edo bestek postura kritikoa kaleratzen hasten

bada bere errua izango da, eta handia gainera. Hiru urte hauetako balantzea eginenez positibotzat jo behar da baina konturatu behar dugu baita ere biolentziak hor jarraitzen duela eta honek jarraitzen badu eta bere sostengu politikoak, HBk, datozen hauteskundeetan portzentaia mantentzen baditu akordioa eraginko-

EEren presentziaren beharra adierazteko «Botorik botoena» lema erabiliko dute.

rrago izan beharko du ondorengo lau urteotarako. Horretarako guk zenbait helburu plazaratu ditugu: Lehen Euskal Gobernuak derrigorrez bereganatu behar zuela ETaren aurkako zuzendaritza poitikoa eta poliziala. Bigarrena, HB parlamentura inongo aldaketarik gabe baldin badoa guretzat horrek ez duela inongo baliorik eta datozen udal hauteskundeetan HBri ez uztea alkatetzarik eskuratzeko. Eta hirugarrenik, Ajuria Enearen akordioaren filosofia gehiago gizarteratu behar dugula.

A. Joan deneko astean senatuak atzera bota zuen senatore izaera eskuratzeko

ko HBk bautatutako formula. Nola dakusazu arazoa?

K.A. Tontakeri bat izan dela, erru bat, kontutan hartuta Auzitegi Konstituzionalak bere erabakia emana zuela Kongresuan gertatutakoaren ondoren. Bere garaian gu erabaki horren aurka azaldu ginen, berdintasunaren izenean ez bait genuen nahi HBk

Konstituzioa onartzekoan bere formula izan zezan. Ez dugu nahi istilu formala dena sakoneko istilua bihurtzea.

A. Autobiaren gaia ikutuz, arazoaren konponbidea izan zitekeen erreferendumaren bidea atzera bota da. Irtenbide gabeko arazo baterantz goaz?

K.A. Ez dut uste, eta gainera erreferendumaren bidea ez zen posiblea, bere atzean armak daude eta berriro ere politika bikoitza adierazten da, ez da proposamen neutral, demokratiko eta bake-tsua. Sektore batek bide demokratikoak onartzen ditu komeni zaionean. Herri ho-

«Azken urte hauetan oso harreman ona, irekia eta sakona dugu EAJrekin» ●

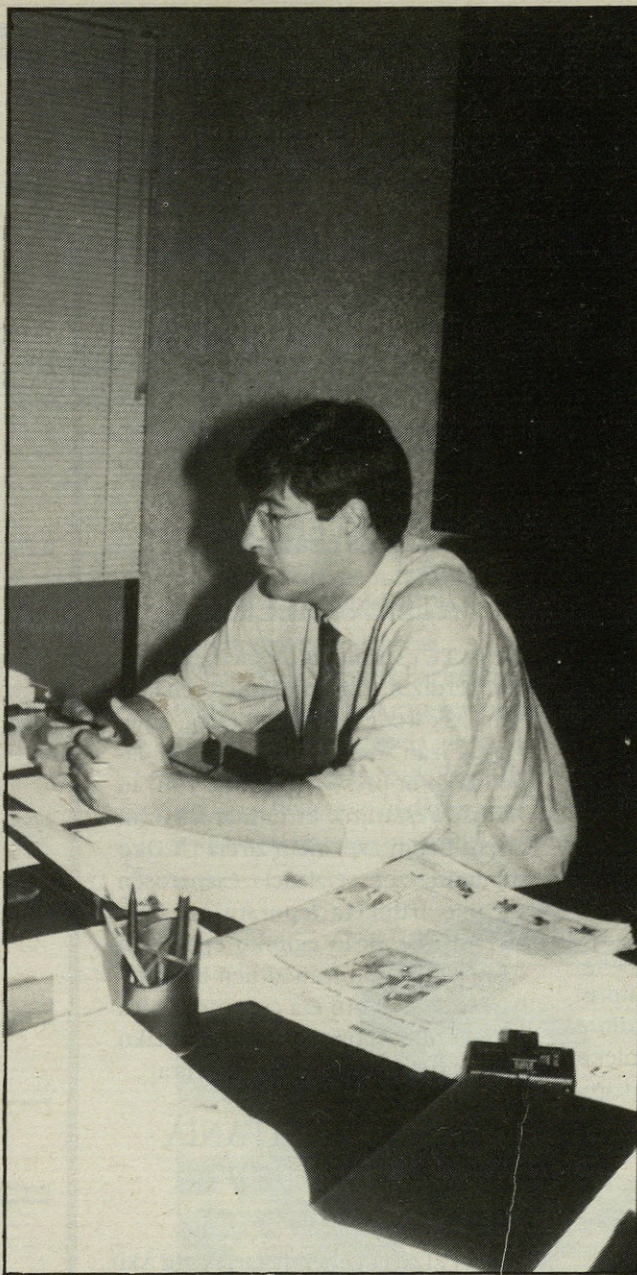
nek erabaki asko hartu ditu joan deneko hamar urtetan, zuzenean ala zeharka, eta sektore horrek ez du bat ere onartu. Armak mahai gainean edo azpian daude-nean ez dago pakerako gogorik.

A. *Eta TVEk eta ETBk Lurraldearen spot-ari egingdako ukoaz?*

K.A. Erabaki bat izan da, beste asko bezala. Une honetan Lurralde alternatiba daraman kanpainak ez du zentzurik. Kanpaina horren azpian ETaren mehatxua dago eta ez beste arrazoirik. Ez dut ikusi bideoa, baina ez nahiz telebistek hartutako erabakiaren aurka azalduko. Erridikuloa bihurtzen ari da Koordinadora izaneko talde txo bateg, ze talde txo bat da, eta Leizaran non dagoen ere ez dakiten batzuen laguntzarekin sortzen ari den eskandaloa sorreraztea. Eta nik badakit zergatik den hori, bapatean ETari iruditu zaiolako hor kristolako mehatza aurkitu duela. Estatuaren kontra ezer ezin duela egin ikustean, ulertu du enpresa eta profesional batzuen aurka agian egin dezakeela zerbait. Gero eta mespretxu gehiagorekin ikusten ari nahiz auzobiarren historia guzti hori. Bel-durra sartzeko ahalmena frogatzen ari da.

A. *Baina ETak ez du parte hartu beti arazoan, ez? Une batetik aurrera gertatu zen hori...*

K.A. Bai, baina besteak beste, HBk ere ez zuelako garbi istorioa. Gogoratu behar du HBk Nafarroako Diputazioan aurkeztutako proiektua dela. Aipatu behar da, adibidez, Patxi Zabaleta izeneko abokatu ezagun batek hamar milioi ko-

XABIER LETONA

Zihurtasun osoz adierazten du HBk portzentaia mantentzen badu Ajuria Eneako akordioa eraginkorrago izan beharko duela.

bratu duela lurren espropiazioen jabeen defentsa eramateagatik, eta hori be-

rak kobratu duela, ez nik. Hori kobratu eta gainera autobiaren aurka azaltzen da, hori da moral bikoitza eta hori salatu beharra dago. Ezin da Juan Gerrarekin sartu eta horrekin ez.

«Lurraldea-ren kanpainaren atzean ETA dago, eta ez beste arrazoirik» ●

A. *PSOeren «Programa 2000»ak eragina izan omen du EErangan, eta batzu PSOera pasa direla*

edota litezkeela azaltzen ari da prentsan.

K.A. EEtik inor ez da pasa PSOera, eta bai Inaki Murtinez, Esteban Eguren, eta Joseba Tiernas orain dela hamar urtetik, ez bakarrik EEtik kanpo baizik eta iharduera politikotik kanpo zeuden pertsonak zirela. Harritzen nauena da, bapatean euren burua ezkerrean ardatz bezala ikusi dutela.

A. *Leben EEk PSOerekin barreman estuagoak ziztuen eta gero, aldiz, EAJ-ranzko joera hartu du. Horregatik aipatu izan da lebengo zuzendaritzakoen inkorformismoaren adierazle direla zenbait ixiltasun edo traspaso?*

K.A. Gertatzen dena da lehen EAJk guztiaren kontrola zuela eta orduan bai gu eta bai PSOE, oposizioan izanik, elkartasun antzeko zerbait sortzen zela; zenbait gauzetan ados ginen, besterik ez. Gero EAJ apurtzean beste erabateko politika bat eraman behar izan du eta beste batzuekin ere kontatu behar izan du. Norbaitek uste izan badu PSOEn sartuko ginela gero EAJrekin ondo konponetzean pentsatuko du sekulako norabide aldaketa eman dugula. Eta berdin orain norbaitek pentsatzen badu EAJren eskutan gaudela. Dena den, azken urte hauetan oso harreman ona, irekia eta sakona dugu eta aurrerantzean gauza askotaz hitzegiteko aukera izango dugulakoan gaude.

Xabier Letona

Mirian Garcia

E Z P A L A K

■ XIFRA ETA
KONTZERTUA
ALDATU MADRILEKIN

GASTEIZEK Madrili 1991ean ordaindu beharreko kupoa ezarri da. 115.482 milioi pezeta izango dira eta beraz iaz baino %10.6 gehiago eman beharko zaio Estatu espainolari. Honez gain, BEZ-a eta elkarteei buruzko zergari buruzko aldaketa batzuk onartu dira, Kontzertu Ekonomikoaren aldaketa bat suposatzen duelarik beronek. Hemendik aurrera 300 milioiko kapitala duten enpresetarako iritsiko da EKA diren eta bertan zergak ordaindu beharko dituzten enpresen kopurua. Bestalde gainera kapitalaren %75 EKA daukaten enpresak Gasteizi ordaindu beharko diote zerga, nahiz eta Estatu espainoleko beste edonon izan gainontzeko kapitalaren %25a.

■ CASTILLO HIL
ZUTENAK,
KONDEKORATUTA

MIKEL Castillo ETako kide nafarra hil zuten espainiar poliziak kondekoratuak izan ziren Iruñean, «ohore handiko beste lan garrantzitsuak» burutu dituzten beste funtzionarioekin batera. Kondekoraziora Nafar Gobernuko buruzagiak, Iruñeako alkatea, buruzagi militarrek, Nafarroako Unibertsitateko errektorea, Justizia Gorenko Epaitegiko presidentea, Osasunako presidentea eta beste hainbat pertsona egon ziren. Ekitaldiaren amaieran, apaizak bertan zirenei, trafikoko seinaleak bezala funtziona ez dezaten aipatu zien. «Exenplua eman behar duzue, atzetik datozenak benetan

ikas dezaten».

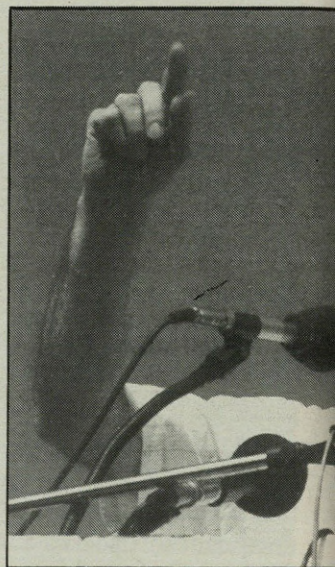
Bestalde, Iruñeako alde zaharreko biztanle diren lau langilek Castilloren heriotzaren kasua daraman epailearen aurrean deklaratu dutenez, castillok ez omen zeraman armarik, tirokatua eta hila izan zen unean.

■ HIRU URTEREN
OSTEAN
BAPATEAN KALERATU

ESTATU espainoleko espetxean hiru urte terdiz atxiloturik egon diren Luis Mari Alkorta eta Arnaldo Otegi kaleratuak izan ziren pasa den astean. Elgoibarko bi preso-ohi hauek 1987an frantses estatutik estraditatuak izan ziren. Behin Espainian zirela UCDko diputatu zen Gabriel Cisnerosen 1979ko bahiketa leporatu zitzaizen. Pasa den irailean eginiko epaiketan Cisnerosek ezin izan zituen bi elgoibartarrak ezagutu eta espetxean hiru urte terdiz egon ondoren, inolako kargurik gabe aske utziak izan dira.

■ GASTEIZ-AKITANIA
AKORDIOA EUROPA
BIDEAN

GASTEIZKO Lehendakariak eta Akitaniako Erregio Kontseiluko presidentek kooperazio akordio bat sinatu dute. Jose Antonio Ardanza eta Jean Tavernierrek, Europako batasunak dakartzan desafioen aurrean elkar trukaketa eta bi erregio hauen indartzea bideratuko duen akordioa sinatuz, batipat ekonomi eta kultura aldetik EKA eta Akitaniaren hurbilpen urrats berri bat eman dutela aipatu dute. Sinadura hau hemendik aurrera egunero Paris eta Irun lotuko dituen Abiadura Handiko Trenean egin dute. Lehen ondorioa, aurten bi erregioen kooperaziorako 300.000 ECUS jarri direla da, bakoitzak 20 milioi pezeta edo milioi bat libera jarri dituelarik.

«Ez daukagu inolako hipotekarik inorrekin eta botuak lortzeko ere, garena, egin duguna eta eskaintzen duguna azaltzea besterik ez daukagu».

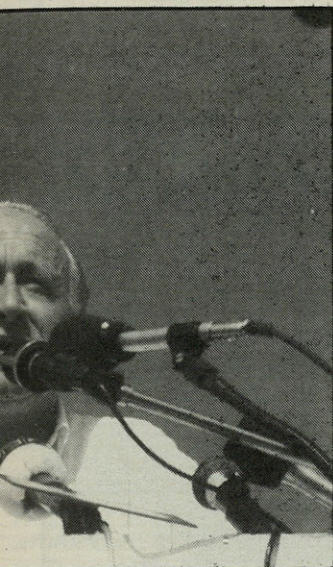
Xabier Arzallus.
Deia, 1990-10-5

«Euskadik pairatzen duen subiranotasun arazoa Madrilen ez dadila ezkutatu nahi dugu. Negoziatzia, bakea eta autodeterminazioa nahi ditugu»

Iñigo Iruin.
Egin, 1990-10-3

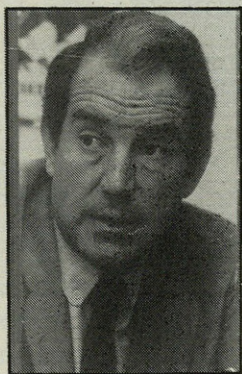
H I T Z E R R I T Z U

TOGOKO PRESIDENTEAK BILERARA DEITU DEPORTATUAK

FRANTZIAREN menpe dagoen Togoko errepublikako presidentek bilera batera deitu zituen bertan dauden hiru euskal deportatuak, beraien egoeraz mintzatzeko. Lehendik hamaika aldiz eskatu zioten deportatuek presidenteari bilera bat eta erantzun ere ez egin ez zuelarik, orain berak deitu ditu bilerara. Bertan, deportatuta daudenen egoera behin-behinekoa dela eta, sei urteren ostean aldaketarik eman ez denez, alde egin behar izango dutena azaldu zien presidentek.

Togoko agintariak Pariseko exekutiban Afrikako Arazoetako Ministrariarekin bildu eta trukean zein jolako onura ekonomikoak lor ditzaketenaren zain geratu dira. Duela gutxi, deportatuak mantentzeko Parisera iritsi eta hemendik Togora bidaltzen den dirua bapatean erdira jeitsia izan zen. Urriaren bederatzian deportatuen abokatuek bilera bat burutu eta kanpora joan behar izatekotan, agian lekua aukeratu ahal izango omen dute.

*«Egia da PSerekin
kontaktuak izan ditugula,
beti bitz egiteko prest
gaudelako. Baina gezurra
da komunikabideetan
faborezko tratua izan
dezagun lortzeko izan
dela»*

Karlos Garaikoetxea.
Egin, 1990-10-3

Eyadema,
Togoko presidentea.

ARDANZA HASERRE ETB-KO GALDEREkin

*«Hauteskunde baten
ondoren sortu beharreko
Exekutibak
nazionalistagoa behar
luke izan eta gainera
politika bakarra eduki
behar du, eta ez bi».*

Kepa Aulestia.
Deia, 1990-10-4

EUSKAL Telebistako kazetari bat Jose Antonio Ardanazari zenbait galdera egitera joan zitzaionean, ezusteko ederraren aurrean aurkitu zen. Gasteizko exekutiba buruari zenbait galdera egitera hurbildu zitzaion kazetaria eta haietariko bat, Pierre Joxek eginiko deklarazioetatik izan zen. Une horretan, Ardanazak mozteko esan zion kazetariari. Kamararen irudiak eta kazetariaren mikrofonoa itzali egin behar izan ziren, Ardanazak agertu zuen haserrea zela eta. Azaldu zuenez, nazkaturik zegoen gai horretaz hainbeste galdera egiten dizkiotelako.

Beldur uxatzaileak

Kezkatzeko moduko arazoa franko estaltzen du euforiak.

FINEAN «guk bezala —esan du Husseinek— munduko superpotentzien interes estrategikoen biktima» izandako Alemaniak bat egin zuen urriaren 3an. Kohl kantzela-riak: «Ez dugu inoiz beste lurrik errebindikatuko; Alemania berriak ez du bake baizik isuriko».

Eta, berdin Eki zein Mendebaldean, orok du federik horretan. Inguru-minguruko politikari guztiek ez ekonomiaz, ez politiko-militarki, ez nazionalismoaren aldetik, beldur izateko arrazoirik dagoela segurtatuz trankildu gura gaituzte. Baina: alde ederra dago potentzia horrengandik Europako beste Estatuenganaino. Eta: arrazakeriari lotzen den nazionalismoaren indarra ezin izkuta

daiteke. Eta: gertakizun hauetan dirua oso era autonomoan ezartzen ari da bere legea. Eta: SESB eta EEBBen armez hustutzen ari delarik zonaldea, «nork jarriko du ordena» kontinentean?

Batasun prozesua bururatu duten atxekitasun berberaz helduko diotela orain, esan du Kohlek, Europaren aldeko lanari. Denen (norberaren?) interesa dela ematen du, horixe.

Dena goitik behera, noski. Iraulketa hau, ez da ahanzi behar, Kremlin hasi bait zen, eta Bonnen izan du segida eta, bururatzekotan, Bruxellesen bururatuko da.

INKESTA nolabait harrigarri baten

arabera Estatu Batuetako jendea ez omen da inoiz orain bezain interbentzio militar baten aurkakoa izan. Horregatik beharbada, arabiar-israeldar gatazkari erreferentzi xoil batez ukituriko Bushen mintzaldi bati, esperantzaz heldu diote, bake aukera mehe bat antzemanik. Baina Ekialde Erdiko azken gertakizunei begira, Europako prentsak ere nabarmen erazi nahi izan duen optimismo ttantta horrentzako lekuri ez dago.

Asteen pasatzearekin, blokeoa justifikatu duen «nazioarteko ordenaren mantentzeari» zegokion argudioa ahulduz joan da. Izan ere inor ez bait dago, agiri denez, petrolio-xurgakari familia horiengatik bizitza uzteko gertu. Aitzakia alde batera, pe-

Tribalismoaren legea

trolioa bera gelditzen zaigu. Arrazoi inportante hori, ordea, ez da printzipala: diru harremanak oso bait dira ulerkorrak. Mendebaldeak, EEBBek nazioarteko orden berrian jokatu behar duten papera dago zalantzan.

Irak ahultzea, ez da gauza berria. Iraki Kuwaiteko suprefetura galerazio 1916ko Frantzia eta Britainia Handiaren arteko Sykes-Picot akordioaren ondoren, 1920an, Sir Percy Cox, britainiar komisarioak, Foreign Officeri igorri telegrama batean, Londresen politika irakiarra definitzen zuen honela: «*Mesopotamia Britainia Handiaren kontrolpean edukitzen segi dezagun proposatzen dut. Gainerako mundu arabiarri lotuta egon dadin ebittatu behar da. Aitzitik, abalik isolatuen mantendu behar da*». 70 urte pasa dira —ez bait dira asko— soviatarrek erakutsi digute.

SOVIETAR ohiek merkatu ekonomia zelan iragan, eta periferiako nazioen kasuan independentzia zelan erdietsi, segitzen dute bueltaka. Hungarian —asperra— udal hauteskundeak izan dituzte, %40tik beherako parte hartzearekin. Jugoslavian —tentsioa—, hilaren 1ean Kroazia-ko serbiar herritarrek autonomia aldarrikatu zuten eta hilaren 5ean militarrek Esloveniako Lurralde Defentsa okupatu zuten.

Afrikan, Frantzia eta Belgika militarri inplikatu diren Rwandako enfrontamenduez aparte, beste bi gerate historikok lortu dute, nekez bada ere, beren lekutxo informazio guneetan. Eritreako gerrilak, euri sasoa eta gero borrokari berlotu zaio-larik, 1.500 militar etiopiar hil dituela iragarri du; Polisario beretik Marokok erreferenduma baino lehen Saharatik zenbat tropa erretiratu di-tuen zain dagoela jakinarazi du.

Pablo Sastre

HEGO Afrikan odola; ez da gauza berria. Baina oraingo honetan irakurketa sakonak egin behar dira. Egia da Inkhata eta bere buruzagia, Buthelezi, botere zuriaren lankideak izan direla; baina ezin daiteke onar dagoena ANCren kontrako konspirazio bat baizik ez dela.

ANCK nahi duena Hego Afrika demokratikoa, sozialista eta batua da: jendea, beraz, Estatu honen hiritarra bilakatuko da, berdintasun batez. Inkhata, berriz, guztiz tribala, zultarren mogimendua, etnia honen sorkunde eta begiratzaila. Nonbait, botere zurirekin dituzten hautsi-mautsi edo borroken azpian, beste zerbait aurkitzen da: bizi publikoa kudeatzeko etniak edo Estatuak duen garrantziaz ideia desberdinak.

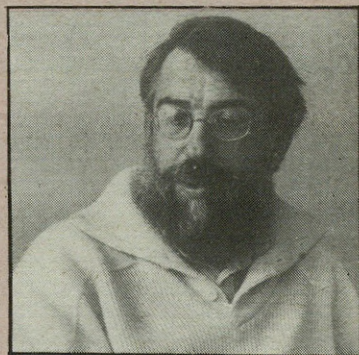
Garai batez, ideologia progresistek eta, bereziki, marxismo-leninismoak, irtenbide unibertsal bat agintzen zuten: etnia eta nazioen esistentzia onarturik, naziogintzaren edukina klase borrokak ematen zuela onartzen genuen; jenderen gainera zapalkuntza kendurik, etsaigo nazionalak desagertuko zirela sinestu ere.

Hego Afrikaren arazoak etsaigo tribalen garrantzia gogorarazten du, berriz ere. Liberiako gerla ikaragarria, erdi izkutuan, etsaigo horien erakusgarri lazgarriena dugu.

Oro har, nazio mugak eta nazionalitate erdibitu, zanpatu edo zabal-korrak direla eta, ehun bat konfliktu posible zenbatu daiteke oraingo munduan. Ehun bat, zapaldu guztien batasuna eta etorkizun libre agintzen zuen doktrina iraultzaileak porrot egiten duenean. Ehun bat, kapitalismoaren demokraziak konpon ezin ditzakenak, bere historia luzeak erakusten duen bezala.

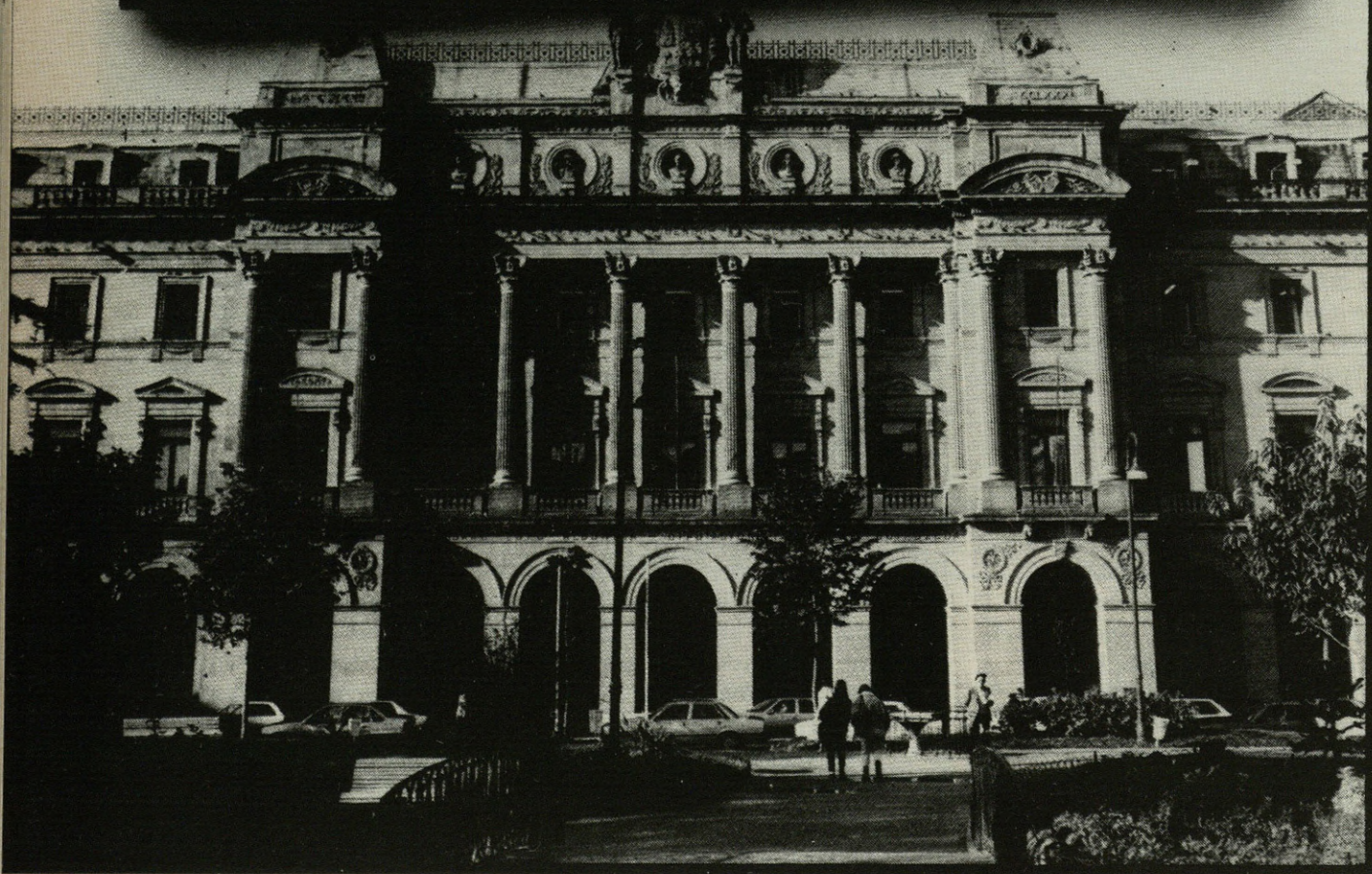
Eta dozena batzuek gure European, non batasun demokratiko berriaren etsai nagusia, diotenez, nazionalismoa den eta, hain zuzen, mugak aldatu nahi dituen nazionalismoa. Gurean, gure naziotasunaren defentsan sortu den mogimendu ezkertiarrean, nazionalismoa eta internazionalismoa biak batera eramatea desafio nagusienetarikoa bat izan da. Progre modernoek, abertzaletasunaren irriskuak salatuz, lehena ehortzi nahi dute; beldur naiz, erreakzioak eta erreferentzia izan den marxismoaren krisiarekin, tribalismoaren baloreak ez ote ditugun sobera gorai patuko.

Desafioa hor dago, zutik. Jende gara, mundu honetakoak, eta edozein pertsona sufritzen duena ez zaigu arrotz. Baina nazionalismoa eta internazionalismoa uztartzen zituen egia hil da. Egunean egunean, borrokan, piztu, mantendu eta hedatu behar dugu egia hura onartzera eramantzen gintuen humanitatearen ideia.

EMILIO LOPEZ ADAN | BELTZA

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA ZURE ZERBITZURAKO

Gipuzkoako Foru Aldundia

Intifada: hirugarren udazkena

Ariha (Jericho). Israeldarrek zigor operazio batean txikitutako etxearen atarian.

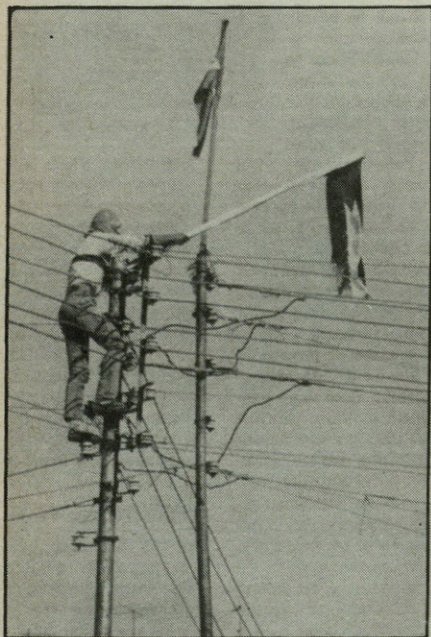
Jerusalem ekialdea. Hiru urtez harrika.

Gaza. Soldaduak ez dira gauez herri palestinarrerara sartzeraz menturatzeko.

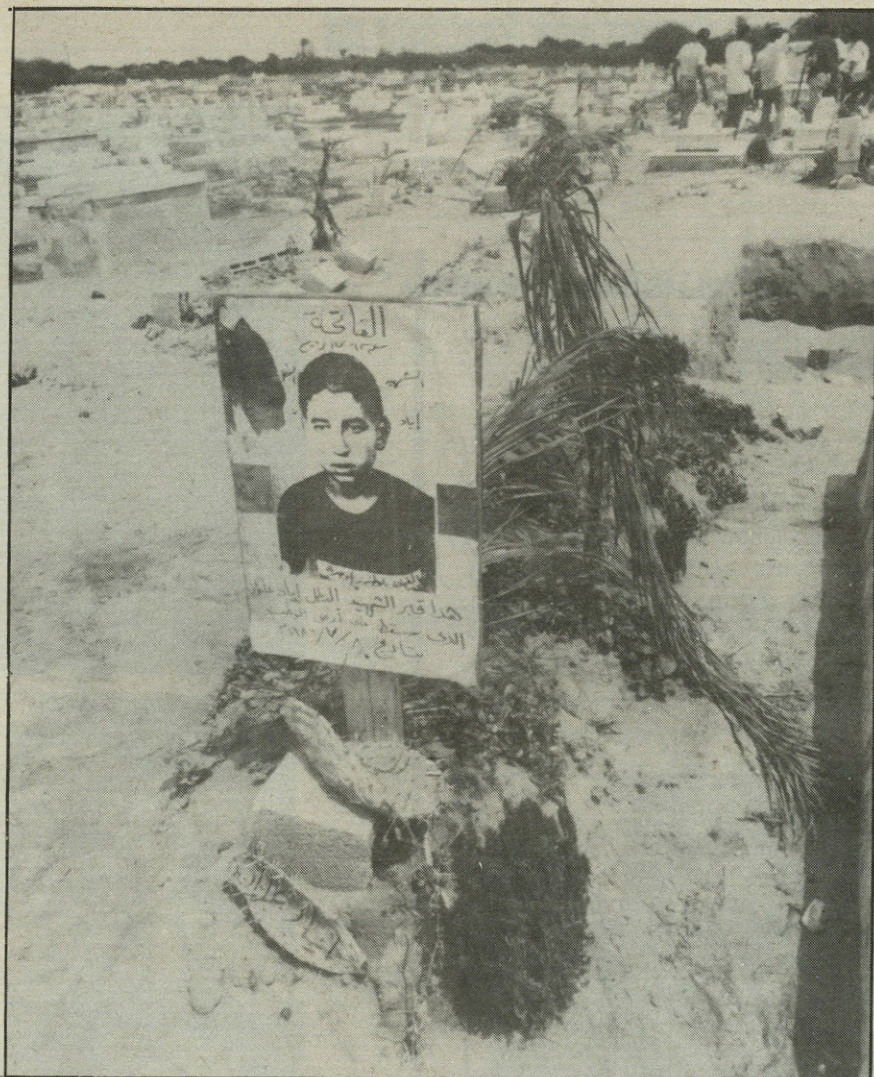
■ Zisjordania. Palestinarrak Errusiatiko emigrante juduak heltzeko beldur dira.

■ Siir. Sinboloen indarra.

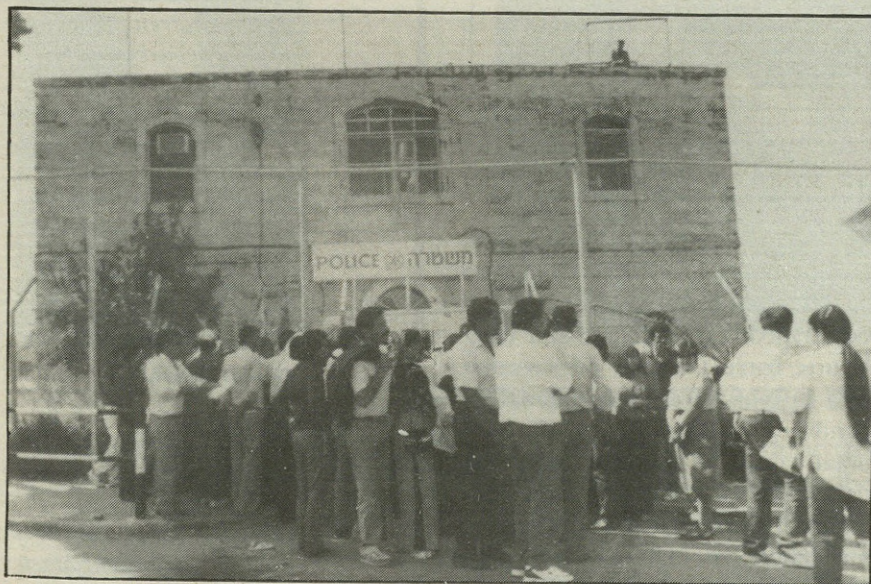
■ Al-khalil. Udazkenarekin palestinarren aurkako errepresioa areagotu egin da.

Rafah kanpamentua (Jericho). Iyad Alwan, 17 urte, iazko uztailaren 8an hil zuten.

Nablus. Ahal den tokian mintzatzen.

Ramallah. Palestinarrak, agintari okupatzaileei zergak ordaintzeko zain.

HISTORIA ETA GERO

Amaitu da Historia, F. Fukuyama, 1989

MESIAS BERRIA JAIO DA EUROPAN

SARAH Liebig dugu argazkian negarrez, eta badu arrazoirik, hain zuzen Eki Alemanian jaiotako azken haurra bait da. Bi minutu beranduago jaio

zen Jakob Schirer Berlinen, Alemania batuko lehen haurra. Zorionak alde guztietatik heldu zaizkie alemanei, besteak beste Irak-ek bidalitakoa, «nazio arabiar zatitutik zorion beroenak opatuz batu berri den nazioari». Zatozte artzaiok adoratzera, Jauna jaio da Berlinen...

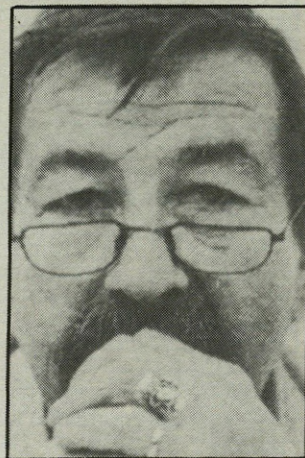
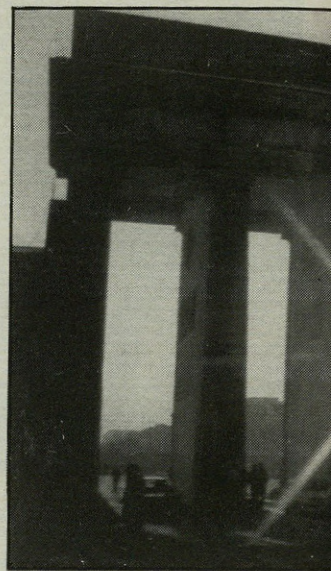
GALLETAK SOLDADU AMERIKARRENTZAT

AMERIKARRAK burutik eginak dau-de, ez dakite jada zer asmatu. Arabia Saudian aspertzen diren milaka soldaduei «herriaren elkartasuna» erakusteko, Memphis-eko neskato bati, Kathy Lynn Young-i, hiri honetako —Elvis hil zen tokia— biztanle bakoitzak galleta bana bidaltzea desertura otu zitzaion nonbait. Ideia praktikan jarri eta hara non milioi bat galleta bildu duen. Momentuz, armadaren laboratoriotik pasa behar dituzte galletok ea jangarriak diren ala zer demontre, desertura bidali aurretik. On egin diezaiela.

TRAGEDIAZ TRAGEDIA MONACON

EZ bakarrik hirugarren munduan, Europa modernoko herrialdeetan ere badira problemak. Monacon, adibidez, tragediaz tragedia bizi dira. Due-la urte batzu Caroline printzesaren ama istripuz hil eta gero orain alargundu egin zaigu, senarra off-shore untzi batean hil zaio eta. Azkar ibil daitekeenaren pribilegioa zuen Casiraghik, baina nora joan ez dakienaren miseria ere bai, idatzi dute hor nonbait.

ELLE-MELLE

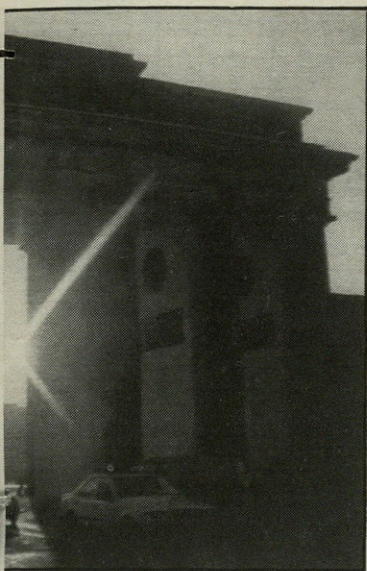

«Oder ibaiaren ekialdean galdetu beharko lukete: ¿alemanak beren herritarrekin ere potentzia kolonial bezala portatzen badira, nola tratatuko gaituzte gu, poloniarrok, bibar beren finantzak konpontzen dituztenean gure mugara beltzean beren marko boteretsuarekin?».

Gunter Grass.

«Beldur naiz European pentsatzen dugunean, Alemaniak European pentsatzen duenean: Europa zurian pentsatzen du, arrazen European, eta borrela pentsatzea obitura alemana da».

Daniel Cohn-Bendit.

«Alemania bertan jendea estalinismoaren eremuetan, gartzeletan, torturatu eta hilegiten zuten garaia amaitu da bebingoz».

Helmut Kohl.

«Markoaren sarpena Alemaniako Errepublikaren Federalaren eskuzabaltasunaren zeinu politikoa izan zen, gaur aleman guztion batasun zoragarri bonekin osatzen dena».

Lothar de Maiziere.

GURE ETSAIAREN ETSAI EZ DENA GURE ETSAIA DA

ESTATU Batuek dirulaguntzak ukatuko dizkiete Iraki enbargoan zuzen betetzen ez duten herrialdeei, Washingtingo Senatuak berriki erabaki duenez. Kaltetu zuzenena Jordania izango da, EEBBen aliatu nahiko zintzoa orain arte. Aurten, laguntza bezala hiru milioi dolar jaso ditu Hussein erregeak jada, baina iturria moztu diezaioke Bushek Iraken aurkako jarrera garbirik ez hartzeagatik. Sudan, Iemen eta Tunisiak mehatxu bera dute gainean.

KASTEN ARRAZISMOA BIZIRIK DAGO INDIAN

KASTA sistema bizi bizirik dago Indian, arrazismo eta apartheid berezi eta latza. New Delhiko gobernuak administrazio postuetarik %49a kasta baxuetako jendearentzat gordetzeko legea proposatu duenean izugarritzko isiluak piztu dira nazioan. Manifestaldi biolentoak, grebak unibertsiatetan... Gutxienez 21 unibertsitarik bere buruari su eman eta hil dira protestetan, nahiago dute eta hiltzea, deskastatuekin nahastu baino. Poliziak beste 70 bat lagun ere hil ditu manifestaldiotan.

ESTATU SOVIETARRAREN DESINTEGRAZIOA

LITUANIA, estatu soviatarretik aldentzen saiatu zen lehen errepublika, berriro hurbildu da Moskura. Berehalako independentzia alde batera utziz momentuz, negoziaketetan hasi dira alde biak eta akordio ekonomikoak lortu dituzte jada, blokeoaren une latzak nolabait ahaztuz. Ordea, beste errepublika batzutan aurrera dira sezesio asmoekin. Armeniako lehen-dakaria EEBBetan dabil bere herrialderen modernizazioarako kapital bila, independentzia ekonomikoa lehenbaitlehen lortzeko. Ukrainian ere manifestaldiak izan dira duela gutxi independentzia eskatzen.

Golko Pertsiarreko krisiak eragin zuzena dauka Euskal Herriko ekonomian

PETROLIOZ GOLKORAINO

AITOR BAYO

Garraioak eta petrolioaren eratorrien erabilerak merkatu produktu guztien prezioa igo eraziko du.

Golkoko Krisia ez dago Ekialde Hurbilean. Guda baldin badago, agian, han izango da soilik, baina krisi ekonomikoa geure etxeetan ate joka daukagu. Petrolioa igotzeak, beste produktu guztien igoera dakar. Hala ere inor ez da ausartzen, zein produktu eta zenbateko kopuruan igoko den esatera.

PERTSIAR Golkoko krisia, ez dago Pertsialdean soilik, Euskal Herriraino iritsi da. Ekialde Hurbilean guda zor daiteke eta tentsiogunerik larriena han dago, baina hala ere Euskal Herrian eraginak antzematen dira dagoeketoz eta antzemango oraindik ere. Le-

hen jipoia petrolioa eta bere eratorrien prezioak igo direla da. Eta honen ondorioz beste hainbat produktu eta zerbitzuek ere gora egingo dute. Garraioa (trenak, autobusak...) eta merkaturatzeko garraioa behar duten produktuak dira igoera honetara makurtzeko arrisku haundiena dutenak. Bestalde, fuel-oila darrabilten enpresak (gehientsuenak), energi iturri nagusiaren igoera pairatuko dute. Lan mailan azkenik, lanpostu asko kolokan agertzen dira, enpresariak ez bait dituzte duela bi urtetako etekinak eskuratzen. Munduko merkatu ekonomia honetan, Hego Euskal Herrian petrolioaren menpekotasuna ehuneko erdia baino altuagoa denean eta Iparraldean egoera oso urrun ez dagoenean, Golkoko krisia geure atean joka daukagula esan behar.

Golkokan gertatzen ari denak Euskal herriko ekonomian zer suposa dezakeen jakiteko, enpresari, sindikatu, ekonomista eta merkatariegana jo dugu, baina oraindik inork ez du gertatuko denaren eritzirik eman nahi. Azterketa guztiak geldituta daude, guda egongo ote den eta ez balego ere, gerta daitekeenaren zain. Gasolina aurtengo uztailean 79 pezetatan zegoen Hego Euskal Herrian eta urriaren hasierarako 94 pezetetara igo zen. Azken prezio hau Espainiako Estatuak inoiz izan duen garaiena da eta Madrileko agintariak aipatu duten bezala,

oraindik gertakizunen arabera dago. Baina gasolinaren igoera ez da bakarrik etorri. Datu ofizialen arabera, gasolinak jasan duen igoerak, iadanik, prezio orokorrean 0,05eko igoera ekarri du. Gainera, Golkoko krisia berehala konponduko balitz ere, ez gasolinak eta ezta beste produktuek ere ez lukete beraien prezioen berehalako berrakadarik izango. Hau hala da, prezioak ezartzeko

kontutan hartzen den epea, bi aste lehenagokoa delako eta beraz krisiaren unerik garrantziena prezioetan, hau gertatu eta bi aste beranduago ezagutuko dugu.

Gerrikoa estutzeko krisia

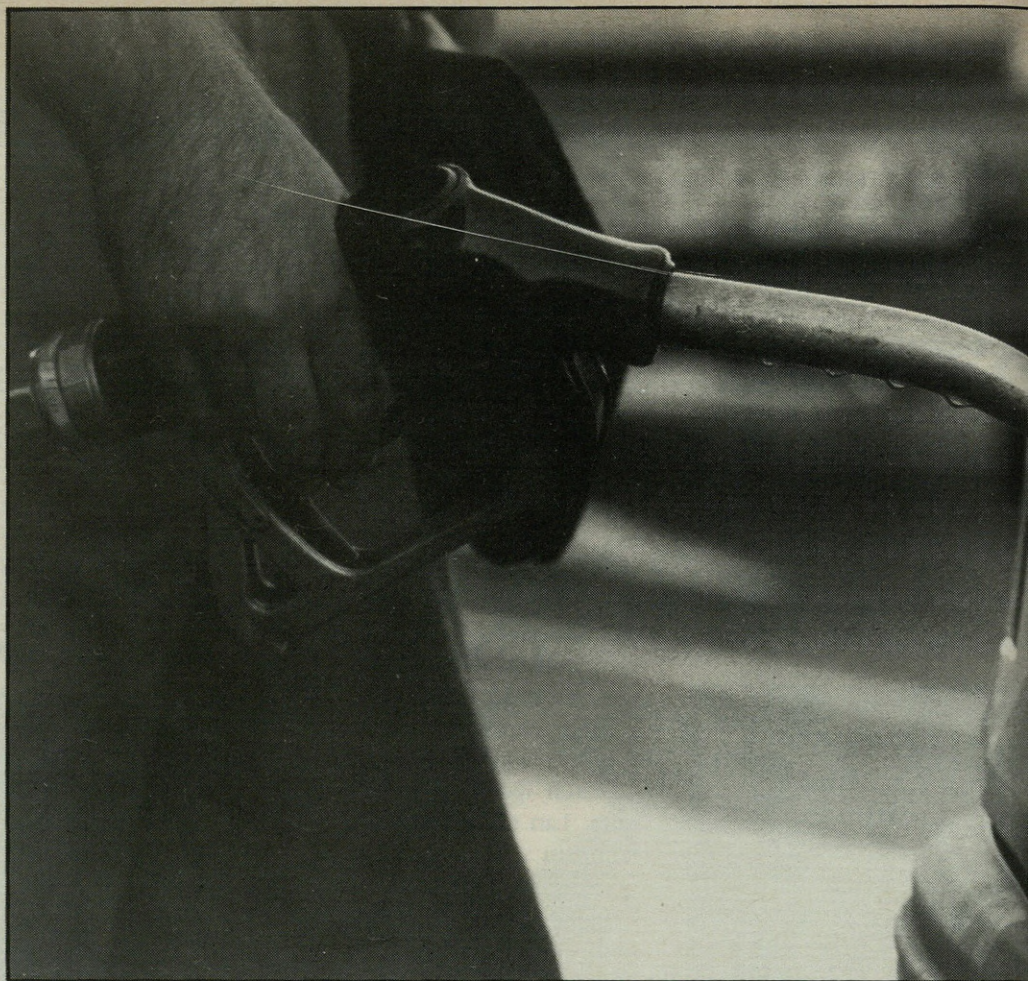
Petrolio mundu osoan kontsumitzen den energia osoaren %50a da munduan. Estatu espainolari dagokionez, EKAKo enpresariak (Madrilekoekin bat eginaz) pentsatzen dutenez «estatuko egoera kezgarria zen uztaileko, eta Golkoko krisiak zuzenki eragina badauka ere, ezin du aurretik zen krisia esta-

li. Golkokoa gertatu aurretik, egoera kezka-garria zen». Iturri hauen arabera «Espainiako Estatua EEKoen artean Barne Produktu Gordineko energia gebien kontsumitzen duena eta petrolioaz sortutako energiaren menpekotasun handiena daukana da, %54a (EEKo ertaina %45a den artean). Hala eta guztiz ere ez Iparraldeko, EKA eta Nafarroako enpresari erakundeak ez dira krisiak prezioetan izan dezakeen eragin konkretuetaz mintzatzera ausartzen. Gipuzkoako enpresari elkartearen kide den Jose Maria Ruiz Urtzegiren ustez, «krisiak orohar eta petrolioak zehazki, industrian eta bereziki esportazioetan eragin ezkor izugarria izango du». Bere ustez, konkpetibitatea jeitsiko da, inbertsioak ere behera egingo du, batez ere interes tipoa behar baino altuago direlako. «Guzti bonek enplegua jeitsiko du».

Enpresariak eta sindikatuek bat datozen puntu garrrantzitsu bat, petrolioaren igoerak beste produkto guztien igoera dakarrela da. «Edo produkto guztiek garraioa erabiltzen dute merkaturatze prozesuan edota produkzio kate bertan, petrolioaren erato-

■ **«Golkoko krisia hain larria ez bada ere, bilakatu egingo dute hala komeni bazaie. Espekulazioaren bitartez prezioak handituko dituzte» ●**

■ Golkoko krisiak gure ekonomia astinduko duela denek onartzen dute, baina inor ez da kopururatu.

AITOR BAYO

■ Sindikatuek espekulazioa salatzen dute.

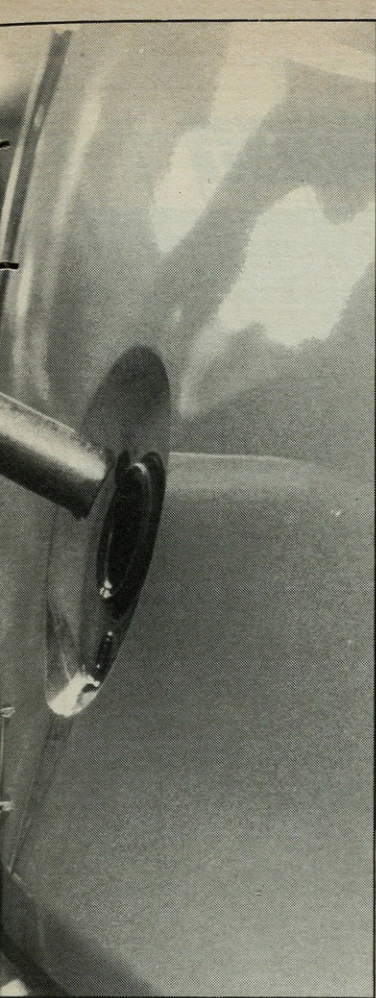
rriren bat erabiltzen da (fuel-oila enpresetan batiptat). LABeko kide den Joselu Cerecedak pentsatzen duenez, «interes tipoa altuak ezarriz atzerritar kapitala erakar daiteke,

baina kostuak eta prezioak igoko lirateke». Bere ustez hartu diren neurrien eragina zuzenki jasan go dutenak, Madrilgo politika ekonomikoak bultzatu duen baldintza txarretan

sortutako lanpostuak izango dira LABek dioenez.

«Langileek ordaindu behar»

LA sindikatuko Gabinetetik Teknikoko Arduradun den Mikel Novalek bere aldetik, petrolioaren igoerak erakarri duen inflazioa konpontzeak, orekarako neurriak hartu beharra sortu duela koan dago. «Eta hauek dagoeneko hartu dira, eta hartzen jarraituko dira. Kontua da neurriok langileengan ezarri nahi direla soilik». Novalek argitzen duenez, krisia Estatu espainolean lehendik zegoenez, Golkoko krisiaren eskusa erabiliz beste neurri garrantzagoak hartuko dira. «Gainera Golkokoa bene-

ATOR BAYO

zioaren kontrola dela. Eta oraingoz merkatuaren eta esportazioak indartzea lortu da arma eta bestelako zenbait produkturen bitartez. Baina jokoan dagoen arazo nagusiäna, mende-baldeko industria eta bote-re ekonomikoaren giltzarri den energiaren kontrola da. Azken egunotan egoe-rak hobetzera jo duenaren itxura hartu badu ere, egoe-ra aldrebestuko balitz, gu-daren aukera martxan jar-tzeko inolako arazorik ez li-tzateke egongo.

Liberak eta pezetak jokoan

PETROLIOAREN prezioa 10 dolar garestiago bihurtzeak, EEEk urte osorako duen aurrekontuaren adinako gastua suposatzen du Europarentzat. Bestalde eta gasolina pezeta bat igotzen den bakoitzean mila milioiko etekinak lortzen ditu hilabetero Madrileko petrolio multinazionalak.

Nazioarteko Energia Agentziak salatu duenez gainera, «mende-baldeko herriek, krisia espekulatzeko darabilte, etekinak ateratzeko». ELAko kide den Mikel Noval eritzi berekoa da, krisi hau eskusa ederra bihurtu dela aipatzean. «Egoera baina larria ez den arren, gordeta dau den petrolio stock-ak oraindik erabiltzeke dudenean, eta egun petrolio eskaintzaren larritasunik ez dagoenean, gerriko es-tutzeko politika martxan jarri dute jadanik». Egoe-rak konpontzeko itxura eman arren, ez da oraingoz behintzat, gure poltsikoan antzemango.

B. Artola

Nola konpondu krisia Euskal Herrian

Enpresariak aholkatzen dutena:

- **Aurrekontuetan:** Gastu Korrentea jeitsi.
- **Sarrera edo etekinetan:** Erreforma fiskala, kapitalaren irabaziak errespetatu eta presio fiskala igotzekotan, BEZ-aren bitartez.
- **Diru politikan:** Interes tipoak ez gehiago igo, pe-zeta behera bideratu.
- **Errentan:** Soldaten kontrola (hazkunde eza, jeis-tea) eta aurrezpenaren bultzada, ekonomiaren kapitali-zaioa.
- **Energia politikan:** Iturri energetikoen ordezkape-na, zentral nuklearrak martxan jartzea.

Sindikatuak, orohar, aholkatzen dutena:

- **Aurrekontuetan:** Espantsio politikarik ez, baina ekonomiaren beherakadarik ez bultzatu, enplegua bai-zik. Interes alturik ez, prezioak igo ez daitezen.
- **Sarrera-etekinetan:** Iruzur fiskala ekiditu, BEZ mailan batez ere, etekinak banatu.
- **Diru politikan:** Espekulazioa ekiditu, kosto eta gastuen kopuru erreala orekatuz.
- **Errentan:** Aurrezteari bai, baina ez dadila zama lan-gileengan erori soilik. Etekinak banatzearen arabera soldata kopurua berrikusi.
- **Energia politikan:** Iturri energetikoen ordezkape-na, baina alternatiboak bultzatu, zentral nuklearrak ez.

Madrilgo Gobernuak egingo duena:

- **Aurrekontuetan:** Interes politika ez aldatu eta ho-nek erakar dezakeen diferentzialaren gastua beregain hartu. Gastu publikoa jeitsi.
- **Sarrera-etekinetan:** Politika fiskala, krisia amaitu arte bere horretan utzi.
- **Errentan:** Ekonomiaren kapitalizazioa bultzatu, baina etxeko ekonomia aurreztuz bestalde. Soldata-ek jais-teko aukera.
- **Energian:** Ordezkatzea bultzatu, baina zentral nu-klearren alde apostu egiten???

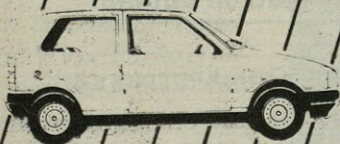
ematera ausartzen.

tan baina larria ez bada ere, bilakatu egingo dute bala komeni bazaie. Espe-kulazioaren bitartez, pre-zioak haundituko dituz-te».

Sindikatuak beraz nahi-ko ezkor agertzen dira. Ce-recedak bere aldetik bene-tako krisia sistema kapitali-stan bertan dagoela uste du. Hau da, «krisia lehenetik zegoen. Petrolioaren pre-zioaren kontrola krisian zegoen, desarmeak eta gu-da botza deitu denaren ga-raiaren amaierak, indus-trigintzan eta esporta-zioan garrantzi haundia zuen merkatuaren galera sortu du (arma, ingeniari-tza eta teknologia kopuru haundi batena baina zuzen ere)». Ekonomista denek onartzen dute lehen da-goena petrolio eta bere pre-

FIAT-eko AUKERA

FIAT

FIAT UNO

FIAT UNO

FIAT UNO 45 FIRE 3 P (4V).....	1.038.830
FIAT UNO 45 FIRE SUPER 3 P.....	1.177.948
FIAT UNO 45 FIRE SUPER 5 P.....	1.228.488
FIAT UNO 60 FIRE 3 P.....	1.243.118
FIAT UNO 60 FIRE 5 P.....	1.288.328
FIAT UNO 70 SX 3 P I.E.....	1.418.678
FIAT UNO 70 SX 5 P I.E.....	1.469.218
FIAT UNO TURBO I.E.....	1.707.288
FIAT UNO DIESEL 3 P.....	1.368.670
FIAT UNO DIESEL 5 P.....	1.478.527

FIAT

FIAT CROMA

FIAT CROMA

FIAT CROMA CHT 100 CV.....	2.374.150
FIAT CROMA 2.0 I.E. 120 CV.....	3.118.950
FIAT CROMA TURBO DIESEL 92 CV.....	2.738.570
FIAT CROMA TURBO DIESEL 118 CV.....	3.113.630

FIAT

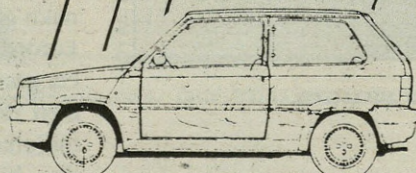

FIAT TIPO

FIAT TIPO

FIAT TIPO 1.400.....	1.549.708
FIAT TIPO 1.400 DGT.....	1.689.358
FIAT TIPO 1.600 DGT.....	1.809.058
FIAT TIPO 1.900 TURBO DIESEL.....	2.186.778

FIAT

FIAT PANDA

FIAT PANDA

FIAT PANDA FIRE.....	930.000
FIAT PANDA SISLEY 4x4.....	1.230.000

MATRIKULATU ONDOKO
PREZIOAK

AUTO ADARRA BANATZAILE OFIZIALA

Txingurri pol. z/g. Tf.: 397241. HERRERA-Donostia. Gran Vía, 7. Tf.: 288983. GROS-Donostia.

ELECTRICIDAD AYA ZARAUZT, Vizcaya, 45. TELEF. 83 46 18.

GARAGE USURBIL-LASARTE, Zumaburu, 5. TELFF. 36 24 63

TALLERES KORTA, Viteri. TELEF. 52 71 34. ERRETERIA

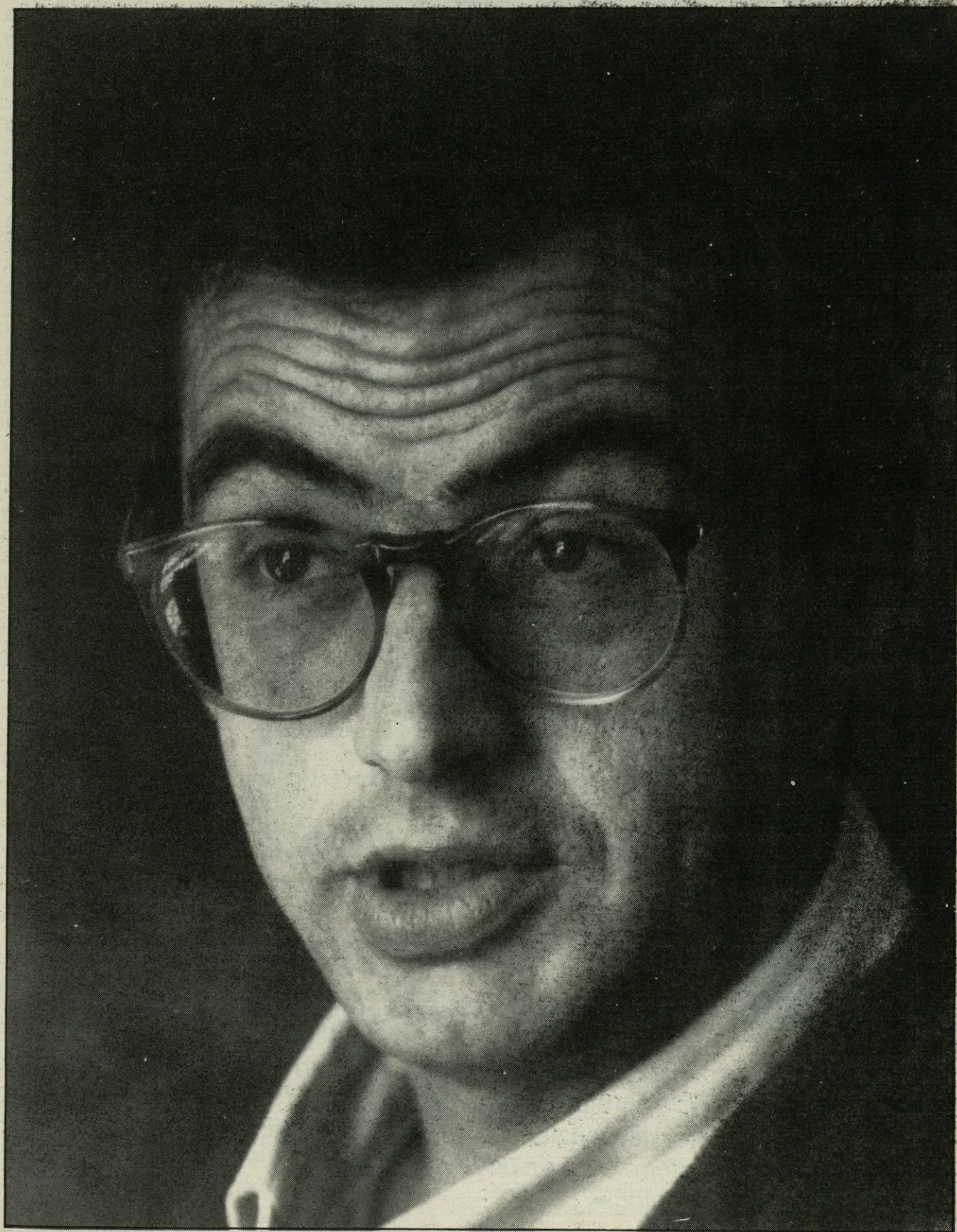
TALLERES JOSERRA Pinar, 32. IRUN. TELEF. 61 43 93.

TALLERES ACHAGA, Txirrita, 11. HERNANI. TELEF. 55 72 32

FIAT

PUNTAKO TEKNOLOGIA

— B E Ñ A T O I H A R T Z A B A L —

«XXI.eko European egon eta aldi berean euskaldun bizi»

Euskaltzain izendatu berri dutena **Parisen** sortu zen, eta **Zuzenbide eta Linguistika** ikasketak egina, **euskal linguistika sail ezberdinetan lantzen dihardu Ipar Euskadiko abertzaletasun berria barnetik bizi duen 41 urtetako irakasle diskreto honek. Buru argikoa eta efikaza, ezagutzen dutenek diotenez.**

ARGIA. *Euskaldunberria omen zara, ikasten ari direnen animatzeko berripolita.*

BEÑAT OIHARTZABAL. Euskaldun zaharberritua esanen nuke. Etxean beti entzu dut euskara, eta

bereziki aitatzirekin, Parisetik etortzen nintzelarik. Eskolara abiatu aintzin euskaraz mintzatzen nintzen, baina gero arras arrotzu zitzaidan eta hogeitertan berriz ikasi behar izan nuen. Horretarako Hegoaldera joan behar izan nuen, 1970ean, ikastaldi batetara. Iruñea ondoko Zizurrenden apeztegi batean izan zen, Euskaltzaindiaren babespean.

A. *Garai hartan gramatika gauzekin oso interesatua ibili zinen.*

B. O. Iruñeko ikastaldia, alfabetatzekoa, oso emankorra izan zen eta berehala hori bera Iparraldean martxan jartzea deliberatu nuen. Ene anaia Gabriele-kin mintzatu nintzen, hark bait zuen gazte talde bat biltzen, eta ondoko urtean hemen holako ikastaldi bat egin genuen. Beste aldetik etorri zitzaizkigun laguntzaileak, horien artean Patxi Zabaleta. Berak moldatzen zituen ondoko urteetan baliatuko ziren Iparraldeko irakasleak. Nihaur ere hola hasi nintzen gramatikaren ikertzen, eta gustatu egin zitzaidan.

A. *Ordurako, eta Parisen bizimodua hemen baino errezkia antolatuko zenuela jakinik, nola erabaki zenuen Euskadira etortzea?*

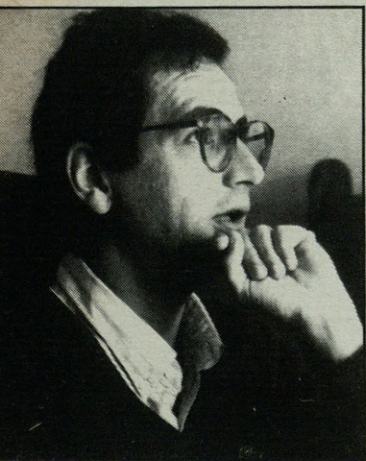
B. O. Armada egin ondoan etorri nintzen, baina lehenagotik banian hona jiteko

xedea. Orduko urteak eta oraingoak ez dira batere elkarren irudikoak. 68ko gertakizunak izan ziren Parisen, eta anitz gauza jartzen zen auzitan bai etxetan eta bai gizartean. Anaia-
ren eraginagatik ordurako abertzaletuta nengoen, eta hemengo «Amaia» kultur taldean sartuta. Hamazazpi-hemezortzi urtetarako erabakia nuen Euskal Herri-ratuko nintzela. Dena dela, Parisen ginelarik ere gure etxean gure buruak euskaldun sentitzen genituen, eta hiru anaiok jin gara Euskadira.

A. *Seguru 68ak, barnetik bizi izan da gainera, zuregan eragina izan zuela.*

B. O. Orduko giroa oso bizia zen, eta normala zen anitz gauza auzitan ematea, gizarte osoan gertatzen bait zen. Esan dudanez, ordurako mugimendu abertzalearekin harremanak nituen. Oroitzen naiz 67ko hauteskundeetan «Enbata»ko egoitzan egon nintzela emaitzak ematen ziren gauean, eta abar. Mugimendu abertzalea azkarra zen, «Enbata»ren garrantzia handia zen, ikasleen antolakizunak, eta abar.

Nanterren ezagutu nuen, beraz, 68ko maiatza. Oroit naiz arratsero biltzen zela —gaur izenak irria sortzen du baina— «Comité Révolutionnaire des Régions» izeneko bat, han biltzen ziren

NORTASUN AGIRIA

Aurten hil den Jean Hiriart-Urrutyren ordainetan izendatu dute euskaltzain

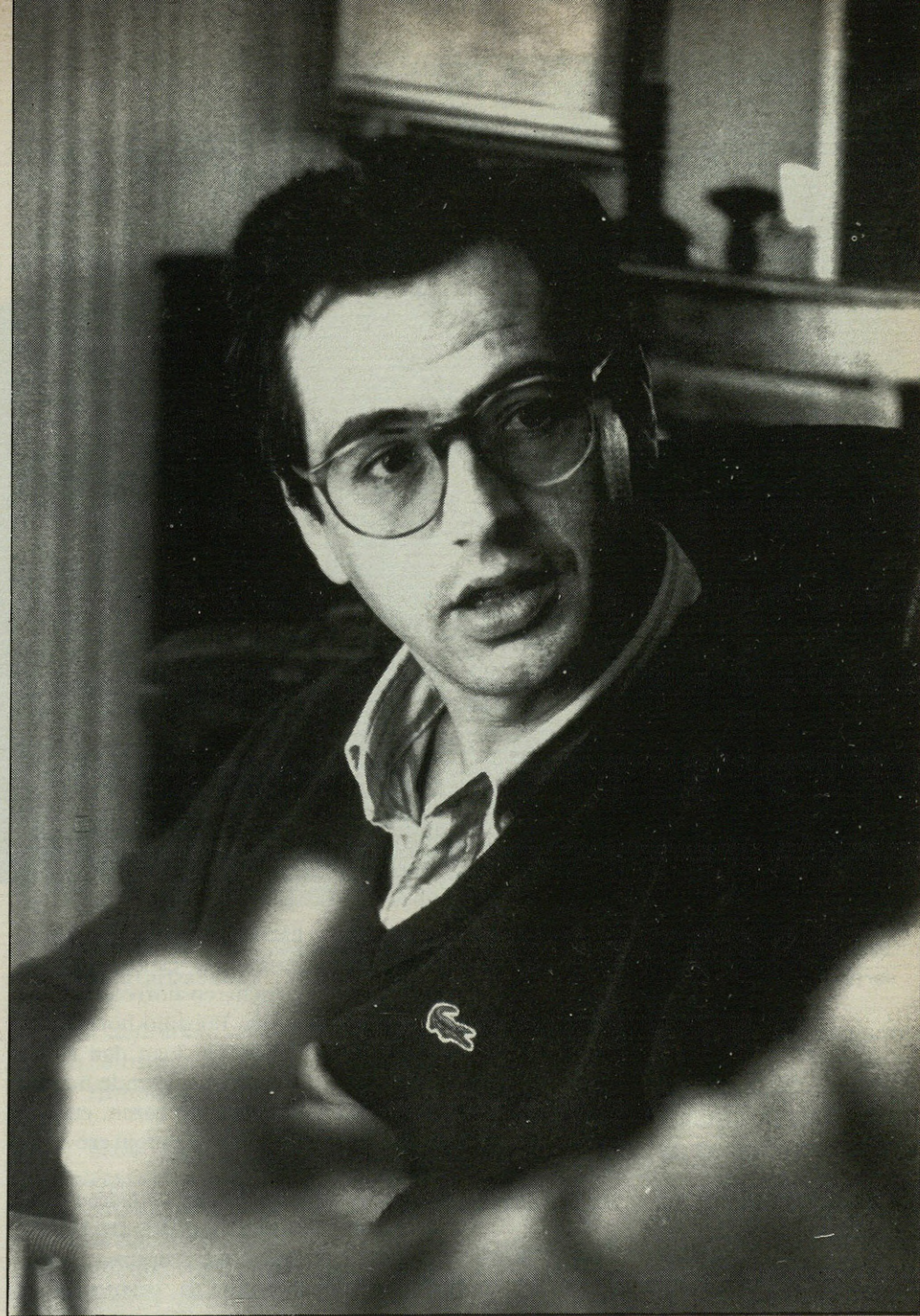
- Euskaltzaindiko bozketan, hogeitotatik 18 aldeko eta bi zuri jaso zituen
- Ezkondua eta hiru haurren aita da
- Jon Gonzalez abokatuarekin «Internazionala» euskaratu omen zuen
- Generatibismoaren alorrean maisu da eta urtebete egin berria du Estatu Batuetan

herri zapalduetako ikasleak, eta han ezagutu nuen Battitta Lartzabal.

A. *Nanterretik abokatu eginik atera eta gero abokatu linguistikara burbiltzen hasten da. Gauza aski bitxia, berrikitan Jon Gonzalez abokatuak aipatzen zuenez.*

B. O. Ikastaldietarako gramatika beharrezkoa nuen, esan dizudanez. Denbora-ekin, lehenbiziko haurra sortu eta Hendaiako «Hospital Marin» delakoan hasi nintzen lanean, eta horretan ari nintzela lagun batek esan zidan euskal estudioetako doktoradutza prestatzen ahal nuela Bordalen. Haritzelharrekin mintzatu eta gai bat hautatu nuen, Zuberoako pastoral zahar bat, «Charlemagne», eta horren edizio kritikoa egin nuen. Eta horretarako linguistikaren beharra senditu nuen. Gainera ordurako Seaskan irakasle lanetan ari nintzen, eta horrek areagotzen zuen ene beharra. Gero, azken urteotan, Euskaltzaindiko gramatika batzordean aritu naiz lanean bospasei urteotan eta Ameriketara ere joan den urtean Ameriketara egon naiz. Baina betidanik aritu naiz gustora gramatikarekin. Askotan gramatikaz aritzen ginen Jon Gonzalez eta biok, beste batzu futbolaz mintzatzen diren bezala.

Ameriketako ikastaldi horretan esan behar da japoniarren ondotik euskaldunak ginela talderik azkarrena. Baginen aski trimes-tre batez ostegun arratsaldeetan euskal mintegia egiteko. Sei pertsona denbora osoz linguistikan ari direnak eta euskaldunak, horiek nerek zeudenak eta gehiago Californian eta bestetan ari direnak. Euskal Herrian linguistika mailan

«Barnetik ez gara ohartzten, baina gauzak ez dira hainbeste aldatu».

jende asko ari da, bai.

A. *Kopuruz bezain indartsu al dago gure linguistika kalitatez? Ala beti bes-teen atzetik ibili behar du-*

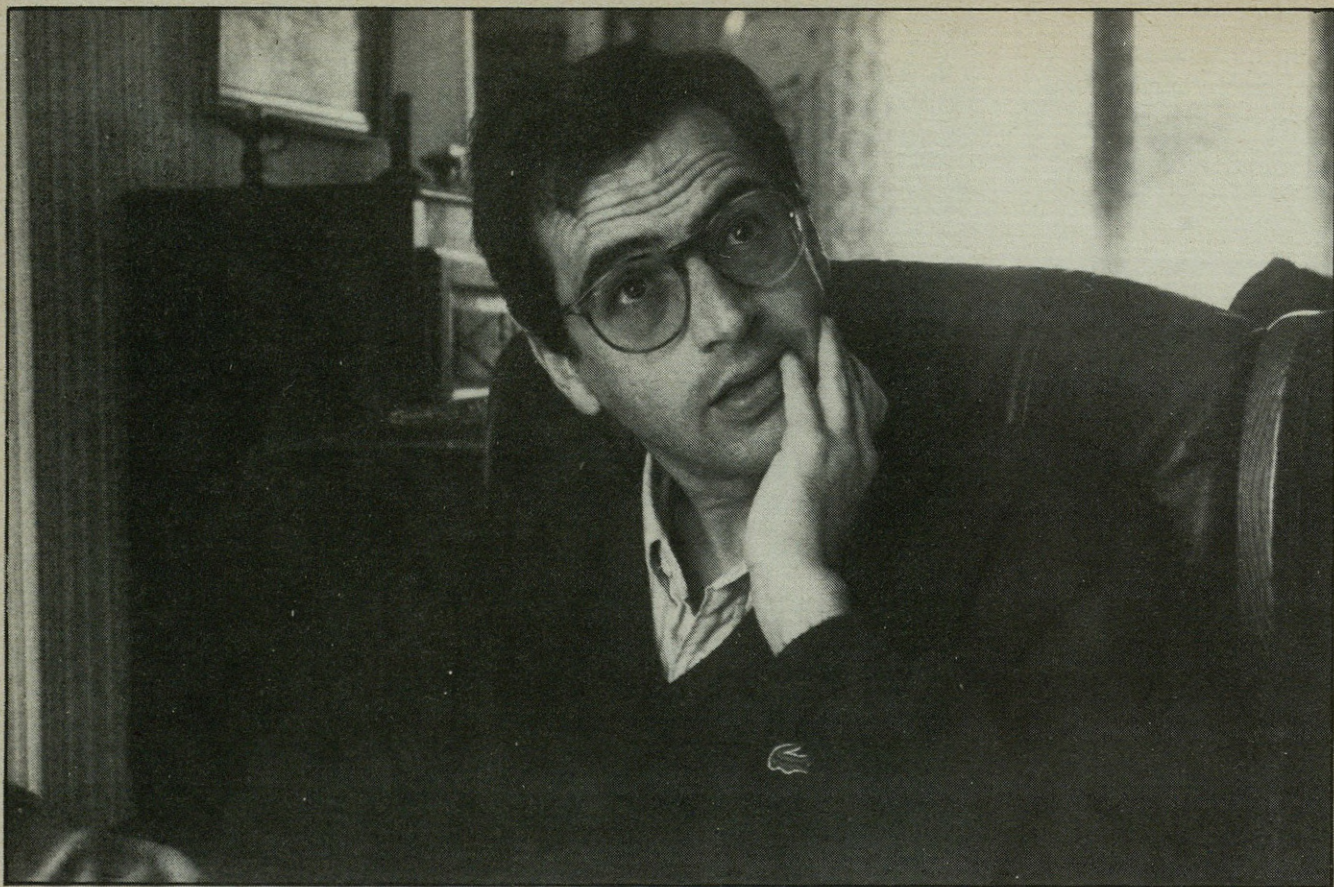
— Joskera mailan, egungo ikerketek bizpahiru urteren buruan ez dute balioko ●

gu?

B. O. Beti besteei ikasi behar diegu, baina esan daiteke gero eta jende gehiago dela lan horri lotua eta kantitatea baldin bada kalitatea aterako da. Gauza hauetan ez da jenioen gainean jokatu behar, behar dira lanak serio egin, metatu, eta metatze horren ondotik egiten ahal dira egiazko aintzinamenduak. Ez dut uste nik norbaitek zerbait egiten

ahal duen, partikularzki linguistikak gaur egunean hartzen duen begitar-ekin.

Denbora batez norbaitek tesi bat egiten zuelarik betirako egiten zuen kasik. Bere bizi guztiko lana zen eta lan hori orain dela hogeita-mar edo berrogei urte egina izan arren ia berdina balio du. Aldiz, eta bereziki joskera mailan, gaur egiten diren ikerketek bizpahiru ur-

«Iparraldean abertzaletasuna hirian sortu eta barnekaldean errotu da».

teren buruan ez dute gehiago balio. Zure galderara bihurtuz, esan nezake gure ikerketak bide onean direla: segurrenaz ere sekula ez da gaur haina jende izan euskara ikertzen. Hala ere bada anitz egiteko. Eta bada gaiak arrunt bazterrean utziak direnak.

A. Adibidez...

B. O. ...fonologiaren aldetik, adibidez, Euskal Herrian biziki gauza gutxi egiten da.

A. Zer ekarpen damaio linguistikak euskarari, edo Euskal Herriari?

B. O. Euskarari berari ez dio zerbitzu handirik egiten, euskararen egoerari. Nolzapait euskararen tokia hizkuntzalaritzaren sailean segurtatzen dute ikasketa horiek, eta hori inportantea da sinbolikoki, euskararen egoera hain larria izanik inportantea jendeek euskararen fiertsuna, eus-

kararen prestijioaren berri izatea. Eta estimatze hori zientziaren alorretik etorriko da. Prestijio hori lehen ere bazen, joan den mendean bazen, mende honen hasieran ere bazen, eta inportantea da orain ere atxikitzea.

Gaurko linguistikaren joera da hizkuntzen arteko berezkuntzen tipitzea. Esan nahi bait da, orain ez dira hainbeste diferentziak bilatzen puntu komunak baino. Diferentziak beti kontutan hartzen dira, baina elkarrekilako funtsaren aurkitzeko. Oroitzen naiz Telesforo Monzonek kontatzen zuela lehen eginahalak

egiten zirela erakusteko kanpokoei euskara ezin ikasia zela: lehenik euskara biziki konplikatua zela esan eta lehen adibidea ipintzen zuela eta ondotik «denbora ederra dela» esateko hori aitari, anaiari, arrebari eta apezari molde desberdinetan esaten zela. Agerian bitxitasuna ematen zen. Gaur egun xekutzen da ea nola den posible euskaraz hola-ko gauza bat gertatzea. Oinarrizko datuak beti berak izanik, perspektiba aldatu da.

A. Piarres Lafitte zenak estimu handitan omen zintuen, euskararen azterketan ikusten zuen bururik argiena haizela eta...

B. O. Esan behar da hemen jende askorik ez dela ari eta... Bada Xarles Bidegain, arras beste modu batean ari dena, ez xuxen gramatikan, baina biziki ona eta serioa. Atlasa egiten ari diren bes-

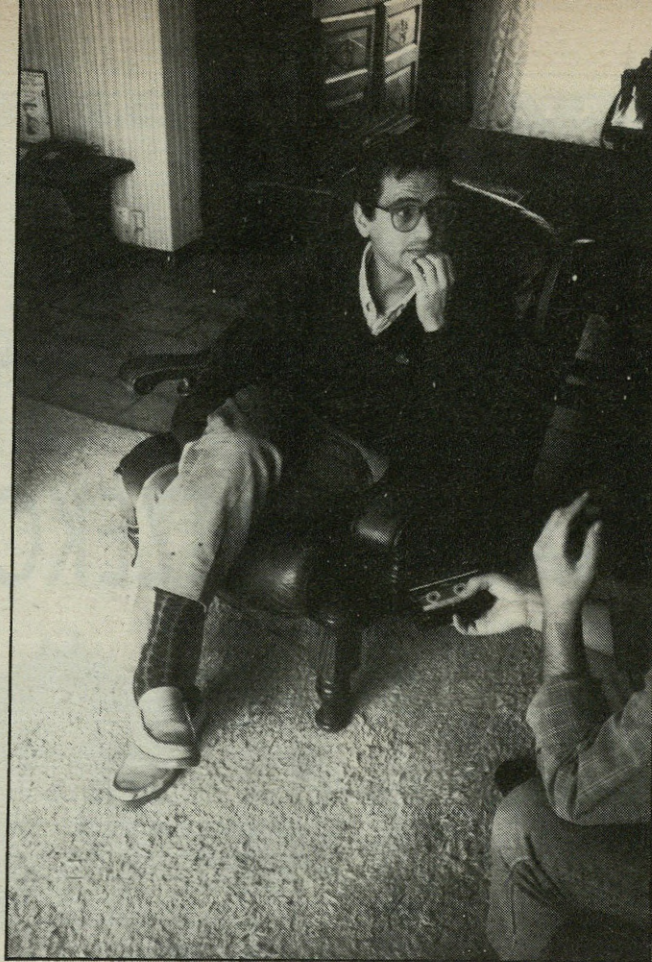
— Aterabiderik gabeko borroketan sartu ditugu geure buruak ●

tealdekoak Xarles hainakoak baldin ba dira... Lafitte hondar partean ezagutu dut. Uste dut bi Lafitte izan diren. Bat nik liburu edo izkirioetatik ezagutu dudana, engaiatua, dena gatz eta biper, hautu gogorrek egin behar izan zituen, partikularzki haren egoeran izanik. Eta bestea nik ezagutu dudana, zahartua, haren-tzako biziki fite aldatzen zen mundu batean. Zahartu baino lehenagoko gauzak aipatzen zituelarik espantu eli batekin mintzatzen zen.

Eman dezagun, apezpi-kuek ez zutela utzi filosofia ikasketen egitera, ideia bixiak izanik bere fedea irris-kutan ezarriko zuelakoan. Tolosara igorriarik, han hasi zela komunistekin harremanetan, hango agintari komunistek bere beharra bait zuten buhami edo iji-toen kontrolerako. Gero errefuxiatuekin, gerra denboran, gerra bera... Haren-tzako esaten omen zuten «poisson rouge dans un b nitier». Kontatzen zuen nola Baigorri gerra bukatu ondoan «La Marseillaise» himnoa kantatzen zutelarik denak xutitu eta bera eserita gelditu zen; eskandala izan zela, hitz itsusiak zituela, aitak ttikitan erakutsia ziola ez zela holakorik kantatu behar. Eta hori haren ahotik entzun nion, eta fier zen. Baina gero...

A. Gainerantzean, nork izan du eragina zure gain? Labegueriek, adibidez?

B. O. Ez, Labegueriek beste belaunaldi batekoengan izango zuen behar bada. Idazle aldetik Lafitte eta jendetasun aldetik errefuxiatuak, lehengoak batez ere. Errefuxiatuei beti izan diet estimu handia, eta haien eragina aitortzen dut, Txominena...

«Nanterren nengoan 68an eta han ezagutu nuen Battista Lartazabal».

A. Nola definituko zenituzke 67 hartatik Ipar Euskadin izandako aldaketak?

B. O. Biziki gutti aldatu da. Prolema da barnean izanik ez garela gehiegi ohar-tzen. Gauzak ez dira hainbeste aldatu. Euskararen galtzea azkartu egin da, horren kontrako oldea ere azkartu da bai baina... Aldatu dena menturaz zera da, ni abertzaletasunera heldu nintzelarik hori hirietako gauza zela, erro oso guttikoa, eta geroztik barnekaldean errotu egin da. Hirietako abertzalegoa hor da beti, baina berdin, arras bazterreratua. Gose greban-eta ginelarik hola zen, minorian, eta orain ere bai.

Aldaketa handiena komunikabideetan da, irratietan, baina gure hiru irratietan bakarrik, besteetan ez

da deus aldatu. Edo galdu egin da. Kazetetan, adibidez, lehen baziren aldizkari ttikiak herrietan, gazteen-tzakoak eta beste, apezek askotan, parropietako orriak, galdu egin direnak.

A. Eta Hegoaldeko aldaketak nola ikusi dituzu?

B. O. Aspaldi honetan iruditzen zait gure borroka ez dela politikoa, funtsean. Ikusten duzularik Europako gizartea nola aldatzen den, zeri buruz goazen, iruditzen zait imajinazio gutti izan dugula, desoreka bat dago gizarte mailan dagoen dinamikaren eta politika eta instituzio mailan eman den dinamiken artean. Eta hori berdin ezkerrean eta eskuinean.

A. Abertzalegoan esan nahi duzu...

B. O. Ez dakit abertzale hitzak berak ez ote gaituen engainatzen. Badugu hiztegi bat, erreferentzia batzuk, eta gure buruak aterabiderik gabeko borroketan, etsaiari bidea erreztan dioten borroketan, sartzen ditugu. Behar bada ez ditugulako ongi pentsatu XXI. mendeko gizarteko baldintzak. Denok gabil-tza erdi galdurik. Alde horretatik Iparraldean gauzak erreza-go eta sinpleago dira, egoera okerragoa bait da, eta urratsik ttipiena irabaztea da. Hegoaldean gauzak anitzez nahasiagoak dira.

Europar bizi behar du Euskal Herria eta ez dut uste hemen inork sozialista espainolek aipatzen zuten «Albania ttiki» bat egin nahi duenik, ez eta egin litekeenik. Afera da Europar egon behar dugula baina aldi berean euskaldun biziz. Eta Franco hilez geroztik ez dut ikusten bide onetik gabil-tzan.

A. Eta hala ere hainbat triunfalismo ikusten dugu, euskarari dagozkion ekintza ofizialetan eta.

B. O. Bai, baina gero bakar-ka denek aitortzen dizute gauzak oso gaizki daudela. Euskarari dagokionez, etorkizun oso beltza duela. XXI. mendean nola bizi aztertu behar dugu. Euskara beharrezko izateak salbatuko duela esaten da, baina ez dut uste xuxen denik. Last-er Europar ez da beharrezko hizkuntza askorik izanen, ez gurea, ez danesa eta ez eta beste asko ere. Beharrezkoa ez bada, euskaldunon hautuak du bizirik atxikiko euskara.

L. Etxezaharreta

Pello Zubiria

HERRIKO DINAMIKAN TXERTATUZ, EZINTASUNA GAINDITZEKO BIDEAN

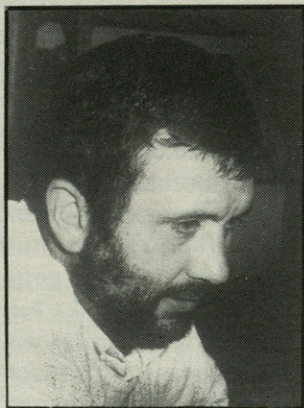
Harri eginda gelditu gara Lizarra ikastolako edifizio berriari begira. Lizarra hiriko erdi-erdian, lehengo Eskolapioak kokatzen ziren toki berean altxatu dute. Duela hemezortzi urte hogeitairu ikasle ari ziren horretan, seirehun dira gaur egun. Ezina ekinez egina.

«**EGINA** horixe azpimarratzeko garaia beldu zaigu —esaten digu Koldo Biñuales, zazpi urte honetan ikastolako zuzendari denak—. Baikor izateko garaia. Aintzinako utopia, euskararen ezintasuna gainditzeko bidean jarri gara eta».

Historiak eskatzen zuen, esaten digu Koldok, erai-kuntza berriarekin mami-tzen den urratsa. Orain dela hemezortzi urte, hain zu-zen ere, frontoian, udalak utzitako geletan hasi ziren lehenbiziko umeak —eta haietarik, zazpik bakarrik amaitu zuten.

Handik bost bat urteren buruan Los Llanos deritzon paraje hura erosteko asmoari lotu zitzaizkion «Lizarra»koak. 1980an 300 ikasle zituzten eta 500

1985ean. Premiazkoa zen eskola berria. «Hiru arrazoi nagusirengatik: Bat, orain OHoko ikasleak bertan ari dira baina eskolaurrekoak kanpoan ditugu. Bi, zerbitzuak toki

AITOR BAYO

Koldo Biñuales:
«Prozesu osoa administrazioaren eskutan uztea arriskutsua da».

batean nahi ditugu bildu. Hiru, eta garrantzitsue-na, klub gisako bat eratu behar dugu, ikasleek bertan ibardun eta horrela eskolaz kanpoko euskara-ren erabilpena ziurta da-din». Ikastola ondoko lokal horretan ikasleek berek ki-rolak, ibilaldiak, buztin, margo, xake eta beste akti-bitateak bultzatuko dituzte. «Txikien euskaldun-tzean txikiak berak izan daitezen protagonista».

Sartaguda eta Bianan

Berreskuratze prozesuak luze joko du Lizarraldean. 300 urte badira eskualdean euskara galdu zela, eta Nafarroako gobernuek egin-dako sailkapenean Lizarra, hiria, «mixtoa» da baina in-guru guztia «castellanoa». Lizarralde horretan beste bi ikastola dago, Bianakoa eta Sartagudakoa.

Bianan hirurogei haur in-guru dago, OHoko lehen-go eta bigarren mailak di-tuzte eta «badu biabilita-terik —Koldoren ustez—, baina beste ikastola baten babespean». Bertan ere

ikastola berria eraiki beha-rra dagoela esaten digu «Li-zarra»ko zuzendariak. Bia-nak badu, ingurua erdaldu-na izanik ere, bentaja handi bat, esan nahi baita, Araba-tik 5 kilometrotara dago, Oiongo ikastolatik bertara.

Sartagudakoan 10-15 haur besterik ez dago, an-dereño bakarra, eta «bada kontzientziarik, baina ez hain onik». Zentro hori ix-teko posibilitatea aipatzen digu Koldok: «Arrazoi eko-nomiko butsegatik noski: Konfederakundeak la-guntzarik bideratzen ez badu, itxi beharra izango da».

Gainerantzean, Merinda-deko beste herrietatik 60 haur joaten da «Lizarra»ra eguneroko klasetara. Badi-ra garraio arazoak... diru arazoak, azken batean.

Denetarikogurasoak

Ikastola eta eskola publi-koen arteko harremanez daukaten perspektibaz gal-deginda, honela mintzo zaigu Koldo: «Argi eta gar-bi Konfederakuntzaren fi-

losofia zein den esango dizut: guk geure burua eskola publikotzat daukagu, eta geurean segituko dugu, administrazioaren gogoek ez dutelako garaipena ziurtatzen; prozesu osoa administrazioaren eskutan uztea arriskutsua delako».

Administrazioak euskara ingelesaren pare nahi duela esaten digu: kalera ez dadin irten. «Guretzat ordea euskara ez da hornitzeko, inguru soziala aldatzeko baizik. Euskararen tratara akademikoaren bidez beti atzeraka goaz». Hitz batez, laburbiltzen du: «Euskal eskola publikoa nahi dugu, ez erdal eskola publikoa; hori da negoziatzaren ez duguna».

Segidan gurasoez galdezen diogu Koldo Biñualesi: ea zein guraso tipo den nagusi ikastolan, guraso tiporik bada. Historiari lotzen zaio herriz ere Koldo: PSOEkoek ikurriña udal txean ipini zuten hartan... «Orduan, diktaduraren aurka bloke demokratiko bat zen, eta proiektu haren inguruan guraso batzuk elkartu ziren... Geroxeago banaketa etorri zen: batetik «nazionalistak», bestetik PSOE, bestetik navarristak. Nola zabal gintezkeen baldintza horietan? Bi alternatiba genituen: proiektu nazionalista butsa, hau da, eksklusibista, edo proiektu zabala, inklusibista. Guk bigarrenaren alde egin genuen apostu».

Horrela esplikatzan du Koldok 100-200 ume izan gabe, 600etara iritsi izana. «Bestalde, zenbat eta ume gehiago izan, orduan eta familia gehiagorengana iristen gara, euren pentsakerak aldaraziz agian, geureganatuz beharba-

AITOR BAYO

Eskolaz kanpoko ekintzei garrantzi handia ematen diete «Lizarra»koek.

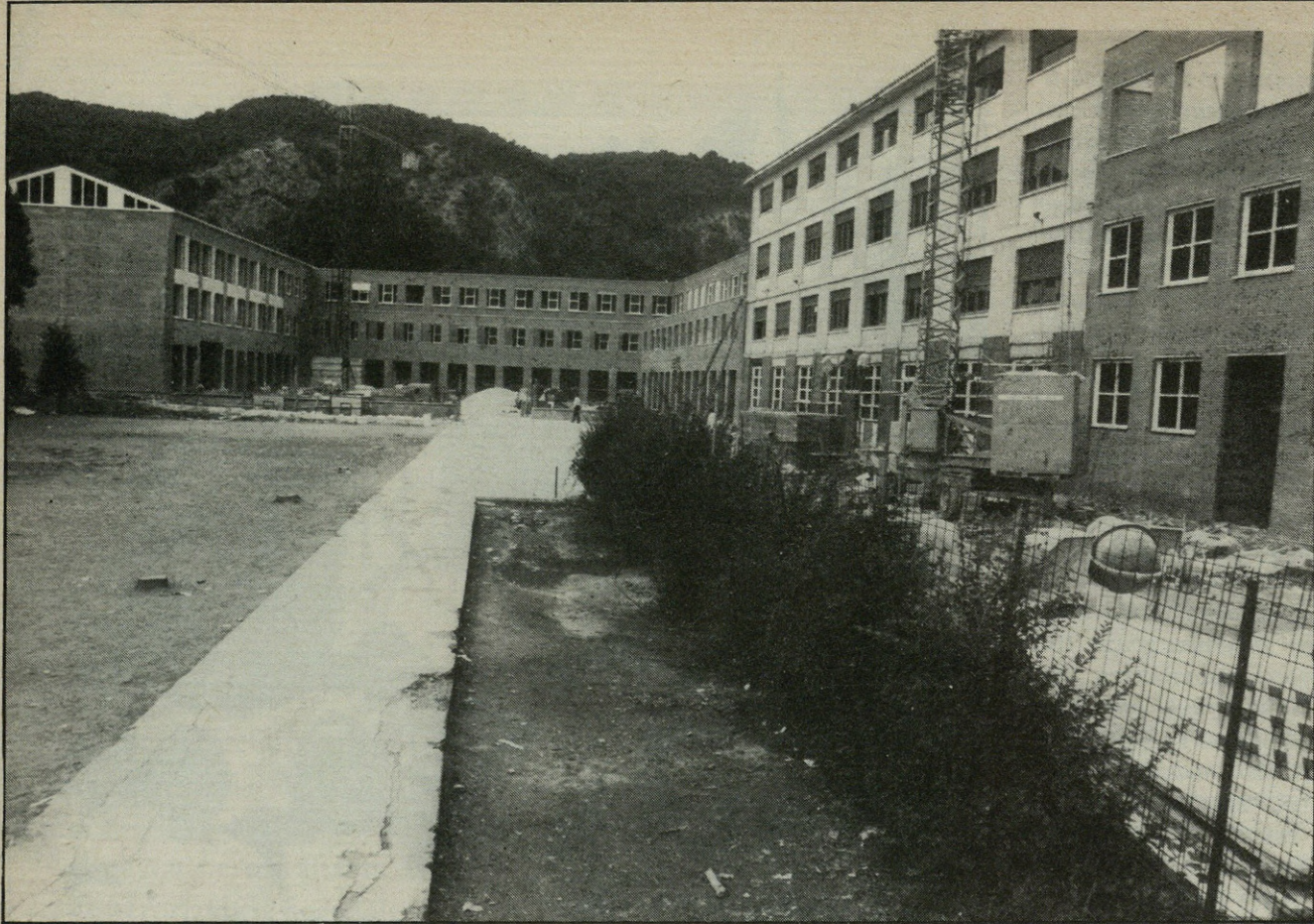
da». Denetarik bada, euskara eta euskal kulturaren aldeko izanez gero. «Navarrista zarela? Zaitetz, bai-

na euskara zure alderdia baino zabarragoa da». Horrela behintzat, proiektua abertzaleek sinistu eta beste gainerantzekoek errespetatu dezaten lortu dutela uste dute. Horren erakusgarritzat edo Chorrat Iruñeko UPNko alkateak Nafarroa Oinez dela eta bere ezin etorria adieraztearekin bat ordezkari bat bidaliko duela esateko hots egin diela, aipatzen digu, bide batez, Koldok.

2.000. urterako bi mila lizarrarrek jakin dezakete euskaraz mintzatzen ●

1.000 euskaldun honenbestez

Lizarra»koen beste lorpén bat, bertako irakasleek ere komentatzen digutena, kalera heldu izana da. Euren esker, hein handi batean, euskal ekintzek herrian erreferentzia handia har dezaten erdietsi dute: ihausteriak euskaraz eginez, olentzeroa, ikasle ohiaren eguna antolatuz, eta gainertarikoetan ere parte akti-

Eskola berrian klub moduko bat izango dute gazteek, beren aktibitateak bertan antola ditzaten.

boa hartuz. Lizarra herriko dinamikan txertatu dira.

Eta lizarratarren euskarekiko sentipena oso positiboa dela esaten digute. Dagoeneko 1.000 lagunek dakite euskaraz, iaztik Lizarrako udalak badu euskara zerbitzu bat eta, bertako alkatea UPNko independientea izan arren, euskarak badu karriketan presentzia nabaria, kale seihale, bando eta abarretan. Abiada honetan, beste lema baterako balio lezakeen asmoa adierazten digu Biñuelasek: «2.000garren urtean, 2.000 euskaldun». Baikortasuna dario bederen Koldoren eleketari. Nahi eta nahi ez, «baikorra ez banintz dagoeneko funtzionari sartua nintzatekeen».

Horixe adierazi nahi dute aurtengo Nafarroa Oinezeko lemarekin: euskalduntzea daitekeena dela. Joxerra Gartzia okasiora

«Navarrista zarela? Zaitetz, baina euskara zure alderdia baino zaharragoa da» ●

ko paratu dituen hitzez esanda,

Zatoz zu ere oinez gurekin batera ezina ekinaren bidez egitera

Batugaitzan hizkuntzak

Oetan joko du txupinazoak, ikastolan. Hortik aurrera, paseo polit bat emateko aukera, bost txokotan izango direlarik pasadizoak: gaiteroak, txarangak, erraldoiak... Herriko pateak eta gaztak, taloak, ohe elastikoak, Korteseko paloteadoa, eta bes-

te mila gauza.

Bezperan joan daitezkeenek berriz gaueko 9,30tan Etxamendi eta Larralde, Txanbela eta Iñaki eta Urko trikitilariak entzun-ikusi ahalko dituzte, ikastolako horretan.

«Nabiz beste probintzietan hauteskunde giroan izan —esaten digu Koldok—, euskararen aldeko jendeari esfortzu bat egiteko eskatzen diogu, etorri daitezen. Behar-beharrezkoa da, ikastola berriaren biabilitatearentzat, Nafarroan jende kopuru handi batez euskararen aldeko presioa egin abal izan dezagun, eta Euskal Herri bezala ezintasuna gezurra dela frogatzeko —eta euskarak batu egiten gaituela». 100.000 lagun bilduko ote? Beste utopia, ezina-ekinez-egina?

Pablo Sastre

Edizio honen ezaugarria: itxaropena

IKASTOLA izan da gure gizartean euskalduntze prozesua sortu eta erreferentzi gisa erabili den irakaskuntza eredua. Abiapuntua gertatu da, joera eta helburu ezberdinak zituzten taldeen eskakizunak oinarritzeko. Denborak joan hala, kontzeptu ideologiko ezberdinek astindu izan dute, ondorioz, sail batzuek eskola publikoaren apostua egin dutelarik, pentsatuz, hori zela hain zuzen jarraitu beharreko bidea. Eutsi diotenak ordea izan dira, eta ez hori bakarrik, denbora berriak eskatzen dituzten beharrei erantzun behar zaiela jabeturik, apostua seriozki egiten ari dira. Horixe da egun Nafarroako ikastolek hautatu duten bidea. Urtez urte, antolatu diren Oinez ezberdinetan jasotako emaitza zoragarriekin, eraikuntza eta berrikuntza enbidia-garrietan murgildu dira, geroak konponbiderik ekarriko duen ez jakin arren.

Bide errazari ekiten zaio maizegi egungo gizartean, eta aipatu dudan eskolaren apostua egin dutenek, publikoki ikastola ezpublikoa ez omen den zerbaiten gisa hartzen badute ere, euskarak lekuri ez duela izanen ikastolarik gabeko Nafarroa batean zalantzarik ez izan. Adierazpen honen lekuko dira hamaika gertakizun, guztiak azaltzea ezinezkoa litzatekeelarik. Baina dei sendoa luzatu nahi nuke, zerikusia eta zeresana daukaten guztiek buru belarri eta itsu-itsuan ikas-

AITOR BAYO

tola gure gizartetik desgertzen utz ez dezaten, horretarako neurri bakar bat dagoelarik: seme-alabak ikastolara bidali, folklokeriatik ihes eginez.

EZ da ahaztu behar, herrialde honetako egoera politikoa nolakoa den, eta batez ere ez nahastu askori nolakoa izatea gustatuko litzaiukeenarekin. Indar abertzaleen eragina, laburra da, hankamotz izaten jarraituko du zoritxarrez datozen hauteskundeen ondoren, eta horrek esan nahi du guk bezala pentsatu ez eta gainera boterea duten alderdiek euren erasoekin, administrazioak duen aparailu guztiarekin, jarraituko dutela. Zentzu honetan, eta datozen garai berriek eskatuta, eman ditu zenbait urrats Nafarroako Ikastoleen Elkarteak. Herri txi-

kietako egoerak, haur eza kezkarriarekin, jarraipenik eskaintzen ez zuten ikastolen iraute hutsarekin, eta leku zenbaitetan nahasketa ideologikoak eraginda, 9 ikastola txiki beste horrenbeste eskoletan integratzeko urratsak eman dira. Ikastolak ala haurtzaindegia? Egun, 16 edo 18 urte bitarteko eskolatze eskaintzaz mintzo garelarik, jarraipenik gabeko haurtzaindegiek erantzun eta erabaki bat eskatzen zuten. Eskakizun horri amore emanaz, akordioa posible izan da, nafar gobernua hortaratu delako. Gainerantzeko ikastolek, denetara 26, eta 6.730 ikasle bereenganatzen dituztenak, legalizazio tramiteak aurkezteari ekin diote berriro, oraingoan, Hezkuntzako konpetentziak jaso berri dituen Gobernu honek, Ma-

drileko administrazioak arlo honetan gurekin zuen jarrrera baino xamurragoa mantenduko duela espero delarik.

GORAGO aipatu da, ikastolek urte hauetan eraikuntza bide bizkorrari ekin diotela, aurtien batez ere, eta itxaropentsu esan dezakegu, datozen urteetarako lantzen ari diren asmo eta prebisioak oso onak direla. Asmoak asmo, administrazioak bitarte honetan itozten ez bagaitu. Egun ikastolak duen diru iturririk sendoenetako bat, igandeko ospakizuna da, eta abiapuntu sendo honek, gero-rako itxaropenaren atea irekita uzten ditu.

Ez dut, eritzi multzo hau lotuko duen erreferentzi baten bidez lotu gabe utzi nahi, eta berau, idatzi hau posible egin duen aitzakia bera da. Nafarroa Oinez 90, intentzio onez beterik dago antolatzaileon aldetik, egun herrialde honetako ikastolek duten tresna baliagarriena delako. Igan-dean, Lizarrara joanez bere laguntza eskaintzen duenak, edo eta joan ezinean bere emaitza ailega arazi nahi duenak, ziur eduki beza, erabilpen serio eta ona izanen duela bere eskaintzak, eta bere laguntza hori ikastola berriaren zatitxo batean bihurtuko dela.

Juan Luis Larraza

Nafarroako Ikastolen
Federazioko Idazkaria

Aurrera goaz

Bada hilabete batzu, ametsetan bezala, hasi ginela «Egunkaria sortzeko» lanean fedea genuen batzuk.

Eta Jaurlaritzari laguntza eskatzen hasi ginela, bai baitakigu laguntza ofizialik gabe oso zailak direla honelako lanak, batez ere EGUNKARI EUSKALDUN baten sortzeak emango dituenak. Eta, egia esan, banuen neronek esperantza. Oraindik ez digute, ordea, hitzegiteko biderik ere jarri.

Ez digute erantzun bat ere eman.

Gehien bat gure herriak, kanpaina honetan lanean jarri zen herriaren zati handi batek, ez du erantzun bat entzun; eta hau, geure herriko Jaurlaritzak egiteko ez da inorentzat ikaskizun. Halere, herriak, herriz herri!, jarraitu du lanean; eta inori ezer sobratzen ez bazaio ere, biltzen ari da beharrezkoen iruditzen zaion dirua.

Harritzekoa da herri honek Egunkari euskaldun bati eskaini nahi izan dion laguntza.

Eta, honi esker, hau da gaurko gure MEZUA: AURRERA GOAZ!

Ez dugu oraindik Jaurlaritzak zor digun erantzun bat eta LAGUNTZA baten itxaropenik galdu. Ezin pentsatzekoa da Herriak, eta AZKEN FINEAN EUSKARAK, HERRI HONEN EUSKARAK, eskatzen duenari laguntza ofizial bat, itxaropen hitz bat, ukatzen jarraituko duenik. Oraindik badago denbora; oraindik gutxienez jarri dezakete bere izenean norbait gure lanaren lekuko eta begi izan dadin, edo bi edo hiru, nahi dituztenak, gauzak argi gera daitezen.

Behar du gure herriak bere Institutuzio nagusiaren presentzia eta laguntza, lehen aldiz Egunkari Euskaldun komertzial bat sortzera doan unean; eta gehiago: ez badio herriaren eskabideari laguntza normal bat ematen, herriak gogoan

izango du betiko.

Beraz, aurrera goaz herriaren laguntzarekin, laster dugu Euskaldunon Egunkaria kalean.

Martin Ugalde

Carlos Santamaria
Idazlea. Eusko Kontseilu Orokorreko kontseilari ohia.

Juan Mari Torrealdai
Soziallogoa. Jakin aldizkariako zuzendaria.

Julen Kaltzada
Idazlea. Itzultzailea.

Joseba Jaka
Zabaltzen-eko arduraduna.

Txema Azumendi
Donostiako Herri Irratikoaren

Fernando Unsain
TB produktorea. IZ-ko arduraduna.

Sabin Gaztañaga
Bizkaiko AEKren arduraduna.

Jesus Mari Zalakaín
Informazio Zientziatiko irakasle.

Koldo Izagirre
Idazlea. Zinegilea.

Joxe Azumendi
Filosofian doktorea.

Joserra Gartzia
Idazlea. ETBkoa.

Iñaki Zabaleta
Idazlea. Euskaritza doktorea.

Luis Nuñez
Sociologoa.

Jean Louis Davant
Idazlea. Euskaltzaina.

Elene Lizarralde
Aktorea. ETBkoa.

Benito Lertxundi
Abeslaria.

Bernardo Atxaga
Idazlea.

Jon Lopategi
Bertsolaria.

Sebastian Lizaso
Bertsolaria.

Mikel Bujanda
Euskal Herria Irratiko zuzendaria.

Iñaki Uribe
Argiako kazetaria.

Imanol Murua Uribe
Argiako kazetaria.

Aingeru Epaltza
Idazlea. Itzultzailea.

J.A. Arana Martija
Euskaltzaina.

Alonso Irigoien
Idazlea. Euskaltzaina.

Patri Urkizu
Idazlea. Euskaritza doktorea.

Juan Mari Lekuona
Idazlea. Euskaltzaina.

Julita Berrojalbiz
Ikastolen aitzindaria.

Urtsa Errasti
Arabako Ikastolen Elkartearen lehendakaria.

Xabier Mendiguren

Bereziartua
Itzultzailea.

Pello Zubiria
Argiako kazetaria.

Josu Muniozguren
Elkarlaneko arduraduna.

Andoni Sagarna
Jaurlaritzaren Euskararen Aholkari Batzordekoa.

Joseba Intsausti
Idazlea. UZEIkoa.

Daniel Landart
Idazlea. Antzerkilaria.

Edorta Kortadi
Eusko Ikaskuntzako arduraduna.

Fermin Lazkano
AEKko Gipuzkoako arduraduna.

Henrie Duhau
Kazetaria.

Adolfo Arejita
Labarru Ikastegiko arduraduna.

Gexan Lantziri
Seaskako arduraduna.

Imanol Lazkano
Bertsolari Elkartearen lehendakaria.

Eusebio Osa
UPVko euskarari kabineteko burua.

Roger Idiart
Idazlea.

Eugenio Arraiza

Eusko Ikaskuntzako Nafarroako idazkaria.

Lucien Etxezaharreta
Gure Irratiko arduraduna.

Josu Landa
Argiako kazetaria.

Luis Goia
Zine produktorea.

Iñaki Larrañaga
SIADFCOko zuzendaria.

Jacques Bortairu
Lapurteko AEKko arduraduna.

Nerea Azurmendi
Donostiako Udalako prentsa burua.

Xalbador Garmendia
Idazlea. Iratziarria.

Juanjo Arkarazo
Video scopeko gertakia.

Hasier Etxeberria
Idazlea. ETBkoa.

Emile Larre
Herria ren zuzendaria.

Ramuntxo Kanblong
Enpresaria.

Erramon Baxok
Hizkuntzalari.

Antton M.

Aldekoa-Otalora
Gereñaga elkartearen arduraduna.

Jokin Aldazabal
Euskadi Irratiko kazetaria.

Gotzon Garate
Idazlea.

Sagrario Aleman
Euskaritza doktorea.

Joxemiel Zumalabe
Argiako kazetaria.

Joxeagustin Arrieta
Idazlea.

Paulo Agirrebaltzategi
EKBko lehendakaria.

Pako Aristi
Idazlea.

Joxerramon Bilbao
BBKko euskarari arduraduna.

Xabier Arzelus
Herria ren kazetaria.

Iñaki Irazabalbeitia
Ehizari-eko zuzendaria.

Baleren Bakaikoa
Zuzenbide Fakultateko irakaslea.

Karmele Aierbe
EHKko arduraduna.

Jose Mari Ostolaza
Elizgongorako abeslaria.

**Egunkaria Sortzen Talde Eragilearen izenean
eskerrik asko Egunkariaren laguntzaile guztioi.**

Berrikuntzak etenik ez Euskaltzaindian

ODOL berriz hornitu dute oraingoan ere euskararen Akademia. Ez da kontu berria, baina **Beñat Oihartzabalen** izendapenarekin aurrepauso berria gehitu dio **Euskaltzaindiak** bere baitako aldaketari.

Koldo Mitxelena bizi zelarrik somatu ziren aurreneko berri bultzadak, **Euskaltzaindia** euskarari buruzko ikerle aktiboen topagune eta oihartzunleku bilakaeraziz. Euskal kulturaren sinboloa (azal hutsekoa askotan) baino askoz gehiago izan behar zuela oharturik, hizkuntzalari eta filologo gazte andana bildu zen bertako batzordeetara lanera. Prozesu horren konkrezio argiena iaz berritutako egituraketa izan zen. Jagon Saila batzorde bakarrean utziz, Iker Sailak bereganatu zuen pisurik handiena, bost batzorde eta zortzi azpi-batzordez osaturik. Erakunde efikaza eta eraginkorra nahi zen, hizkun-

tzaren inguruko ikerketa mota guztiak egoki bideratuko zituen. Eta lortzen ari da.

Prozesuaren gauzatze nabarmenean egituretan eman bazen, irudi alde-
tik ere bada ezer garrantzizkoagorik: euskaltzainen hautaketa. Euskaltzain izateak betidanik zuen nolabaiteko ohorezko esanahi nagusia eza batzen ari da, aurrerantzean egin beharreko lanari lotutako beste ikuspegiari bidea eginez. **Salaburu, Sarasola, Lekuona...** Izen zerrenda bera adierazgarria da, eta are adierazgarriagoa batzordeetako kideen zerrendari begiratuz gero. **Oihartzabal** izendatu berriaren hitzak dira: *«Hau ez da niretzat ohore bat, lan gehiago egitera behartzen nauen kargu berri bat baizik»*. Ikusgarria izango litzateke une honetan euskaltzainen batz besteko adinaren kal-

kulua egitea, baita azken bost urteotan zenbatean jaitsi den ere. Ez da meritu gutxikoa, are erakundearen tradizioaz gain inguruko hizkuntz akademien jokabideari kontu emanik. **Euskaltzaindiaren** anagraman arbolari lotura ageri den gurutzea gero eta ezkutuago gelditzen ari da.

EUSKARAREN lege katixima argitaratu du **EKBk**. Katixima diot, eskolan erabiltzen genituen haietxen moduan idatzita dagoelako. «Nire medikuak ez badaki euskaraz, alda al dezaket?». Erantzuna ondoren, herrialdez herrialde eta mapa ugariz lagunduta. «Euskaldunaren hizkuntz eskubideak» liburuak ez du deskrimendurik egiten administrazio aldetik dagoen lurralde zatiketari buruz, ezta euskaldunoi administrazio-guneetan jarritako trabei buruzko salaketarik ere. Bere ekarri sonatuena praktikari zuzendua da, eta hortik datorkio erabilgarritasuna. Hizkuntz eskubideak legearen ikuspegiz pertsonalak diren neurrian, norberari dagokio lege horien mugak euskararen mesedetan erabiltzea. Zerbitzu publikoetan, soldaduskan, irakas-kuntzan, sanitatean, ezkontzetan, kontratuetan, paper ofizialetan... mundu berria deskubritzen digu liburuak. Gida liburua da, eta beraz gure artean nagusi den nagiaz aldarria.

TERMINOLOGIA

Itogina. *Eraikuntza bateko horma edo sabaitik iragazten den ura.*

Hondoa jo dute «Hemen» eta «Eguna» astekariek. Diruaren indar hutsez jaio ziren eta arrazoi berdinez zendu dira. Hilak ziren aspalditik baina. Horrelako asmakarietan gertatu ohi den bezala, bi urte pasa aurretik ahitu bide zitzairen adorea, asteroko orrialdeetan isladatuaren arabera behintzat. Bihoakie adiorik diplomatikoena, litekeen konpetentziarik desleialena nozitu duen astekari honetako kazetari baten partetik. Goitik behera sortu zituzten bi astekariok, behekoek behar izan gabe goikoek eraginda, eta goitik beherako horretan lurra jo dute. Bertikalean jauzi dira, itogina bezala, ezertarako balio ez duen ur jarioa, estali gabeko zirrikituren bat dagoela frogatzeko ez bada.

Josu Landa

Tolosako «Bideoaldia 90»:

Europako bidegintzaren ikuspegia eta bertako produkzioen bultzada

Aurreko urtetan ez bezala, Bosgarren Kolektiboak, Tolosako bideoaldiaren antolatzaile den taldeak, laugarren edizio honetan Donostian eskeiniko dituen arte erakuskekin batera «Estrenaldiak» izeneko sekzio berria aurkeztuko du Tolosako Kultur etxean. Honetaz gain, larogeigarren hamarkadako Frantziako esperientziaren hurbilpena eskeiniko da hogeita zazpi lanen bidez.

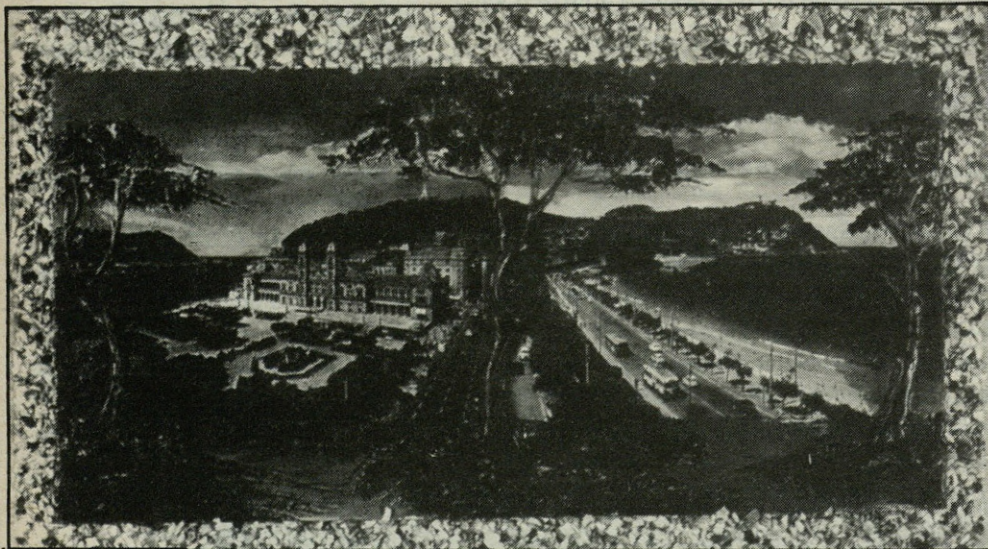
ZORTZI milioi pezeta bildu ditu Bosgarren Kolektiboak Gipuzkoako Foru Diputaziotik, Euskal Go-

bernutik, Tolosa eta Donostiako Udaletzetatik eta Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipaletik aste ho-

netan ospatuko den «Bideoaldia 90» izeneko bideo-festibala antolatu ahal izateko. Laugarren edizio

honetan, aurreko urtetan ez bezala, Tolosa ezezik Donostia ere izango da èkitaldi honen eskenatokia.

Bosgarren Kolektiboak 1989an hasi zenetik, egin dituen lanetatik abiatuz, bideo eta orohar kultur produkzio mundua landu eta gizarteratzea izan du helburu. Bi ardatz nagusien inguruan antolatu dute aurten go edizioa. Donostiako San Telmo eta Aurrezki Munizipaleko aretoan montatuko den erakusketa, urriaren 12tik 31ra iraungo duena, alde batetik, eta Tolosako

Javier Diaz, Iñigo Royo eta Maria Seco-ren «Once varas y una concha» da da urriaren zehar Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipaleko Aretoan erakutsiko den obretako bat.

Kultur Etxean urriaren 11, 12, 13 eta 14an ikus ahal izango ditugun bideo emanaldiak bestetik.

SanTelmoko arte erakusketa

San Telmoko museoan erakusgai izango diren instalazioak Bideoaldi honetarako eta egokitu zaien erakustokirako espreski enkargatuak eta eginak dira. Erlijio kutsu handia ezagun zaie jarriko diren sei instalazioei. Obra guzti hauen apunteak, dokumentazioak eta proiektuak Donostiako Artelekuk erakutsiko ditu edonork artistak obra zer-gatik eta nola egin duen jakin nahi izango balu.

Bartzelonako Remo Balcells-ek, «para hoy, para hoy, para hoy, el numerito de la suerte, para hoy, para hoy, para hoy» titulopean, jokuak guregan duen eragina isladatu nahi izan du. Remok San Telmoko klastroa aukeratu du bere obraren kokaleku modura. Lau bazterretan jarritako monitoretan numeroak azalduko dira etengabe ordenoretik pasatako kantu gregorianoen laguntzaz. Erdian, nahiak kunpli daitezen txaponak botatzeko putzua.

Marcelo Exposito madrildarrak Alfonso Idiakez-en panteoj modukoa egin nahi izan du. Honen historiarekin lotutako montaia adierazi nahi du «Nere aitaren etxea defendituko dut. El altar de la Raza» obrarekin.

Santanderreko Juan Carlos Fernandezek gure bizimoduaren «abiadura» azaltzen digu «No corras mucho» obrarekin. Ia bi metrotara handitutako hiru argazkik eta bi monitoretan

agertuko diren imajinek osatzen dute lana.

Isabel Herguera donostiarrak hiru etxetxotan sortutako monitoretan imajin animatuak eskeiniko ditu. Ametssetako distortsioak adierazi nahi ditu «Inñigoren ametsak» obrarekin.

Pedro Ortuño balentziarrak bideoaz baino eskulturaz baliatzen da gehiago, orohar. Horrezaz gain musikak eta eskulturak eskeintzen dutena batzen saiatzen da hark esaten duenez. Enbalajerako erabiltzen diren kartoiez eta puntalez eraiki du okasio honetarako sortu duen «Penta Rhei» obra.

Francisco Ruiz de Infante gasteiztarak apal batzutan urez betetako 600 bat edalontzi jarri ditu. Horietan plegariatako errezuaren antzeko zerbait egin nahi izan du. «Mea culpa» hiritan errepikatzen den moduan, berrehun hitz hiru bider idatzi ditu basoetan. Parean, lau metrotako estruktura batean bideo bat ipini du, eta honen behekaldean elizetan belaunikatzeko erabiltzen diren aulki horietako bat, pantaila dibinitatea izango balitz bezala. «La Transmision, El Poder, el viaje» izena du eraikuntza honek.

Donostia idealizatzearen islada

San Telmoko sei eraikuntza hauetaz gain Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipalean beste hiru erakutsiko dituzte «Once varas y una concha» titulopean Javier Diaz, Inñigo Royo eta Maria Seco artistek. Obra honen bidez Donostia hiriarren gehiegizko idealizazioa adierazi nahi izan dute.

Euskal Herrian sortutako bideoen egitaraua

Andoingo Zine eta Bideo eskola:

urriak 11, arratsaldeko 5etan, Tolosako Kultur etxean

Rubbish paella. Iker Treviño, Javier Campo eta Inñigo Garcia. 15 min.

Buru interkanbioa itsaso ondoan. Victor Anselmi. 3, 10 min.

Lam eta lorea. Asier Altuna. 6, 21 min.

Rembrandt pigmentuak. Victor Anselmi. 41 seg.

«Si bebes no conduzcas». Idoia Mendizabal. 28 seg.

Passion. Isabel Martinez. 36 min.

Inñaki Salvador trio (zuzenean). Alberto Arrillaga. 8, 33 min.

Los Coyotes (zuzenean). Javier Vicente. 6, 33 min.

Archipel sud. Marga Porres. 8, 37 min.

Gabinete Caligari (zuzenean). Myriam Unanue. 6, 59 min.

Gasteizko Ikerketa eta Teknologia Berrien Zentrua

Urriak 11, arratsaldeko 18, 45etan, Tolosako Kultur etxean

Welcome 2/4. Luis Emaldi. 3, 33 min.

Gasteiz, recorrido socio-cultural. Luis Emaldi. 15 min.

Gasteiz, lurralde industrial. Myriam Ballesteros. 17 min.

Etorkizun profesional gaztea. Alberto Rojo. 16 min.

Vision CINT. Isabel Novoa. 3 min.

Dena ondo doa. Enrike Loyola eta Yolanda Lopez Heredia. 4 min.

Choice quality/ etsai moduan. Inmaculada Valdivieso. 5 min.

Atlas. Arturo Rodriguez «Fito». 4 min.

Eudossia. Fernando Blanco Moriel. 5 min.

BO2. Joseba Alvarez eta Juanxu Sagredo. 4 min.

Arte Ederretako Fakultatea

Urriak 11, arratsaldeko 20, 15etan, Tolosako Kultur etxean

Ibarrola Ierro artean. Pilar Legorburu eta Estriptrikitrixa ekipoa. 10 min.

Pin Ball. Aitor Madariaga. 10 min.

Batman. Alex Crespo. 2, 30 min.

Barne gizona. Jose A. Bernal. 7 min.

Perfect time. Txema Aguiriano. 4 min.

Cuatro. Rafa Losada. 4 min.

Estrenaldiak

Urriak 12, 20, 10etan, Tolosako Kultur etxean

Estrategias. Gerardo Armesto. 3 min.

Stium Galerie. Kepa Etxezarreta. 6, 15 min.

El placer. Jose Antonio Hergueta. 14 min.

Corpore insepulto. Ignacio Pardo. 4 min.

Familia. Joan Pueyo. 4 min.

Apologia. Josu Recalde. 10 min.

Sombras de cal. Inñigo Salaberria. 11 min.

Remo Balcells-ek eta beste bost artistak Bideoaldirako sortu dituzten obrak ikusi ahal izango dira Donostiako San Telmo museoa.

Errejadun ate baten atzean kriptat moduko bat eraiki dute. Atearen parean Donostiako lau metrotako argazkia. Turismo etxeak Donostiari buruz esaten duena jarri dute lagungarri modura, eta entzun ahal izateko dirua bota beharko da.

Euskadiko eta Frantziako panorama

Euskadi mailan sortzen den bideoaren ikuspegia Leioako Arte Ederretako fakultateak, Andoaingo Zine eta Bideo eskolak eta Gasteizko Ikerketa eta Teknologia

Berrien Zentroak eskeiniko dute, bertako ikasleek sortzen dituzten bideoen bidez. «Bideoaldia 90»ek Nafarroa eta Komunitate Autonomoan bizi den eta inongo eskolatan ikasle ez den autorearentzat ere badi lekuri. Horretarako Zabaltegi sekzioa montatu

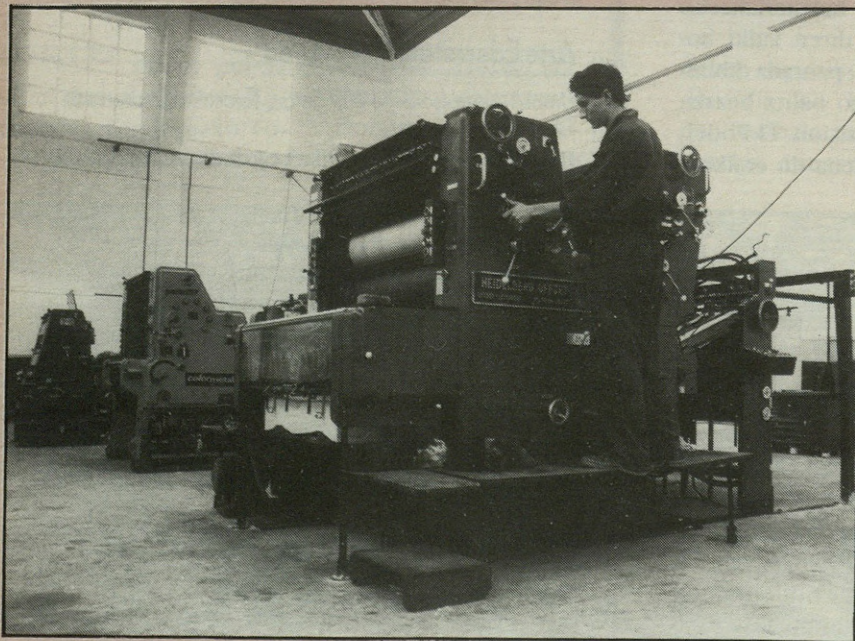
du.

«Panoramika 90» izeneko sekzioaren barruan Manuel Palaciok aukeratutako estatu mailako hamalau autore izango dira protagonistak. Eta gutxi balitz, sekzio berria asmatu dute Bosgarren kolektibokoek aurtego ediziorako. Bertan zazpi autoreen estrenaldia eskeiniko da.

Iaz larogeigarren hamarkadako estatu espainoleko ikuspegia eman zuten moduan eskiniko digute aurten Frantziakoa, Heure Exquise! Europa mailan bideo produkzioan garrantzitsuenetakoa den distribuidora frantsesak aukeratutako hogeita zazpi obren bidez.

Garbiñe Ubeda

LEKU BAT EGIN DUGU GRAFIKAGINTZAN

ANTZA
FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

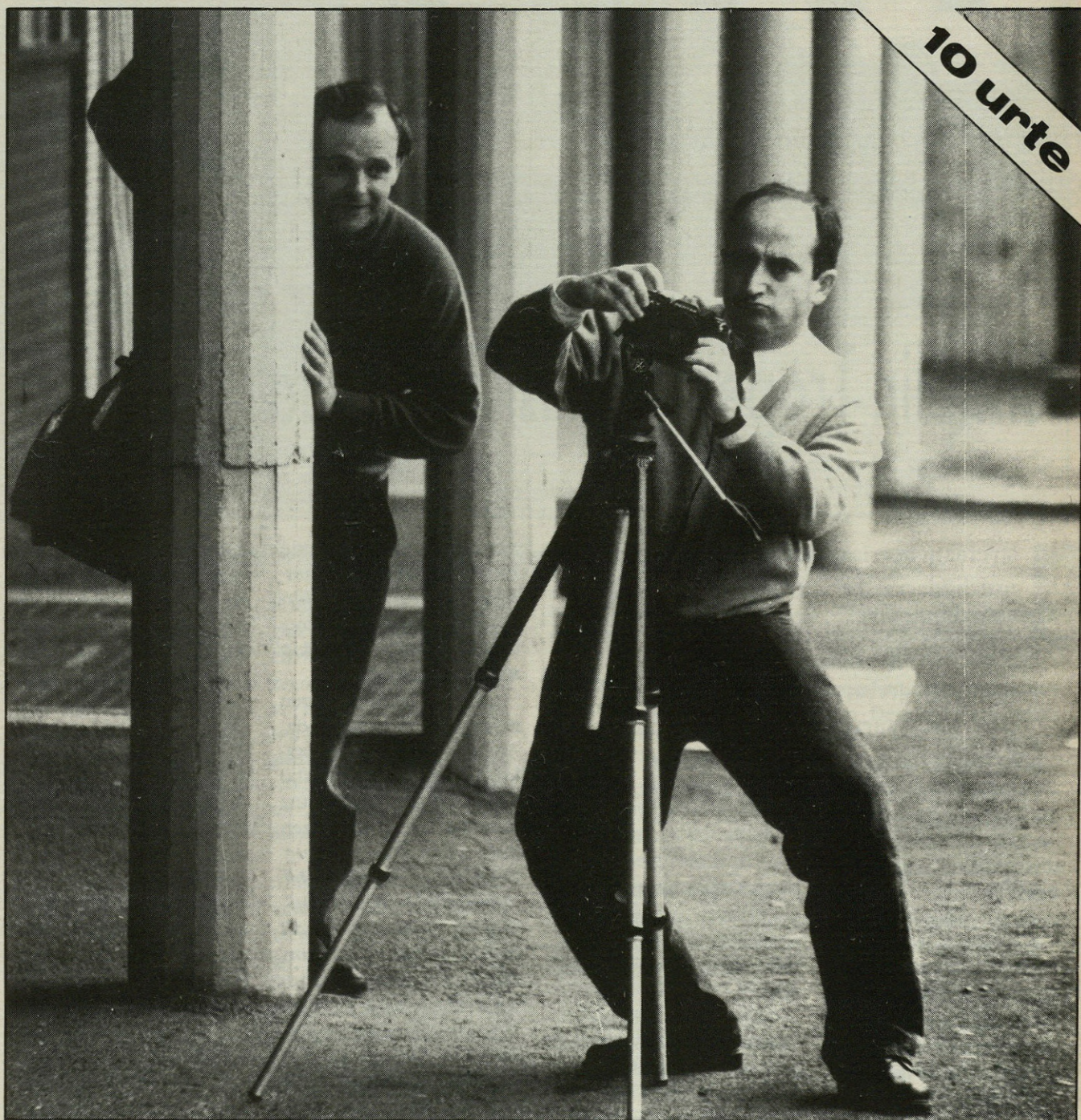
ESKURAGO

LASARTEKO EGOITZA BERRIA. INDUSTRIALDEA 1-2.

eguneroko lanak
egiten du

ARGIA

10 urte

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK TEL

HELBIDEA D.P.

HERRIA HERRIALDEA

BANKU/ AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

KONTURAREN ZENBAKIA

Hika taldeak zine mutuaren estiloko gai antibelikoa estreinatu berri du:

«Chaplin Tropela»ren isileko guda

Estreinatu berria du Hika antzestalde usurbildarrak bere azken obra. «Chaplin Tropela-Charlie go home» taldean sortutako ikuskizun antibelikoa da, 1go munduko gerraren ostekoa, edo nork daki, 3.gerraren aurrekoa. Antzerki mutua, keinuak eta mugimendua zuzeneko musikapean, Chaplin-en garaiko zine mutuaren moduan.

ANTZERTI eskolan sortutako talde honek, ikasketen azkeneko urtean, proiektu bat egin eta Jorge Amich-i deitu zioten zuzendari moduan aritzeko. Horrela sortu zen «Alpargatak euria ari duenean» lana.

Zuzendaria, eta antzezleak ere, oso gustora geratu ziren egindako lanarekin eta Antzerki-ko ikastaroak bukatzerakoan zer egin plantetzen hasi ziren. «Jorge Amich-ek animatuta, iazko urte baseran talde bat osatzea pentsatu genuen. Profesional izan nahi dugu eta lan egin behar dugu». Horrela, An-

tzerti bukatu baina lehena-go, Hika taldea sortu eta bere lehen lana «Eta ohea egin gabe» kale antzerkia izan zen.

«Alpargatak euria egiten duenean» eta «Eta ohea egin gabe» obrekin gelditu gabe aritu dira lanean. «*Bi lan boriekin iazko maiatzetik bonera 74 aktuazio egin ditugu. Talde berri baten-tzat oso ondo dago*».

Hika taldeak hiru helburu nagusi ditu, Agurtzane taldekideak adierazi digunez. «*Hikaren sigilua daraman antzerkia egitea da gure lehen helburua, antzerki zuzena egitea,*

jendeari gertatzen zaiona modu zuzenean kontatzea dugu. Hortik dator-kio Hika izena, aurrez aurre eginiko antzerkia nahi dugulako».

Bigarren helburua lanen aukeraketari dagokiona da. Antzerki obra bat egitekoan, taldean sortutako ideia batean oinarrituz moldatu eta planteatzen dute obra. «*Otsaila zen eta taldeko emakumeok planteatu genuen emakumearen egunerako zerbait berezia egitea. Hortik sortu zen «Eta ohea egin gabe» egitearen asmoa. Lau bikoteren istorioak kontatzen dira, beti ere emakumearen ikuspuntu batetik. Alde horretatik obra hau feminista edo behintzat ez sexista izango litzateke*».

Hika taldearen hirugarren helburua taldeko lanak egitea da. «*Inprobisazioen bidez, taldean joan ideia sortzen eta taldean moldatu. Lan horretan, zuzendariak izango du*

azken hitza baina ez dugu nahi bestalde, betiko moduan zuzendari bat, antzezleak, eskenografo bat... egotea, baizik eta guk dena egin nahi dugu».

Chaplin eta intsumisioa

«Chaplin tropela»rekin helburu hauek erabat betetzen dituzte. «*Obra honekin finkatu egiten dugu gure estiloa eta urrats bat ematen dugu. Nabiz eta obra hau prestatzen ari ginela krisiak izan ditugun (lokal arazoak, diru gutxi...), obra bonetan erabateko konfidantza dugulako aurrera atera dugu. Alde horretatik obra hau pausu garrantzitsu bat da taldearentzako*».

Hikako bi partaide intsumiso izateak bultzatu zuen taldea gai antibelikoa baten inguruan lanean hastea. Jorge Amich-ek proposatuta, hain ezaguna den, Chaplin pertsonaia barregarria horretarako aproposa izan

Hikako bi partaide intsumiso izateak bultzatu zuen taldea gai antibeliko baten inguruan lanean hastera.

zitekeela konturatu ziren. «Izan ere, nor bera baino hobeto, gehienok hainbeste gorroto diegun gauza horiei aurre egiteko? Bai, gizontxo honek beti aurkitzen du era gauza horiek ekiditzeko eta bere onerako direnak soilik egiten bukatzeko».

■ Izan ere, nor bera baino hobeto, gehienok hainbeste gorroto diegun gauza horiei aurre egiteko? ●

Alde batetik, Chaplin pertsonaia hartzea azertu handia izan bada ere, bestetik erronka handi bat izan da taldearentzako. «Pertsonaia hori mundu guztiak

ezagutzen du, eta gainera guk ez dugu Chaplin bakarria egin sei baizik. Hor zegoen arazoa: nola egin sei Chaplin berdinak eta era berean bata bestearengandik desberdinak. Karaktere desberdina duten sei Chaplin egitea erronka handia izan da.»

Teknikari dagokionez, zine mutuaren estiloa lantzen da bete-betean. Ez dago testurik, epilogo txiki bat salbu, musika zuzenean da eta estetika guztia zurbeltzean antolatua dago. «Hori lortzea asko kostatu zaigu, zeren zinemaren egi-ten den lehen planoaren errekurtsioa guk ez geneukan. Beraz, nola jakin momentu bakoitzean ekintzaren fokoa non aurkitzen den? Josean Goikoe-*txek* prestatutako musikaz baliatu gara historia kontatzeko. Instrumentu desberdinak erabiliz jakinarazten da momentu ba-

koitzean zein ari den bitzegen».

Taldeak Chaplin pertsonaiaren ikerketa handi bat egin du, bere bideo guztiak ikusiz eta landuz. «Gorputzeko oso lan handia egin dugu, pertsonaia neutroa nola mugitzen den ikasteko. Hori lortu eta gero baxi ginen bakoitza bere pertsonaia lantzen».

Lan ikaragarri honen ondoren Usurbilko taldeak jenderen aldetik harrera ona izango duela espero du. Usurbilen eginiko aurre-estrenoan jendea gustora ateratu zen. «Jende gazteari asko gustatu zitzaion. Bestalde, jende nagusia emozionatua zegoen, jende honek bada-kielako Chaplinek gauzak xamurtasunez eta leunki kontatzen dituela. Alde honetatik jakin dugu mota guztietako jendea biltzen duen entsalada bat egiten».

Lan honekin prespektiba berriak irekitzen dira Hika taldearentzat, konfidantza osoa bait dute obra honengan. Dena dela, eta antzerkiaren panoramika ikusiaz badute kexarako arrazoirik. «Gu profesionalak gara, Hika da gure lana eta taldea horretatik bizi da, nabiz eta gero bakoitzak bizitzeko beste lantxoak egin behar ditugun». Dena dela egoera gogorra dela pentsatzen dute. «Orain arteko antzerki politika mantentzen bada, ezinezkotzat jotzen dugu horrela denbora luzez jarraitzea eta afizionatu mailan aritzera behartuta aurkitzen zara».

Xabier Zabaleta

Niko Etxarten estudiotan grabatu ondoren Elkar-ek kaleratuko du

Musika molde berriei ekingo die Guk taldeak «Arrozten» diskoan

Aire berriak heldu zaizkio hogeitaz kantari eta antzezleri modura ibilia den Guk taldeari. Musika molde zaharrez zein ez hain zaharrez, banjoz zein sintetizadorez, eztarriak erabat urratzen zaizkien arte segituko omen dute kantari. Azken lanaz eta Euskal kantagintzaren gora-beheraz aritu zaigu hizketan Eneko Labegerie, taldeko partaide berrienetakoa.

KANTATZEA biziki maite izateak bildu zituen duela hogeitaz urte Joanes Borda eta Beñat Sarasola. Handik gutxira, bikoteari Paul Bersaits, Panpi Lacarrieu eta Beñat Davant lotu zitzaizkionean, eta bostok «Aita, seme, laborari» izeneko obra sortu eta plazaratu zutenean esan liteke sendotu zela Guk taldea. Aldaketarik izan da, ordea, geroztik. Joandakoak joan eta etorritakoak etorri, gaur egun Beñat Sarasola, Joanes Borda, Paul Bersaiz, Eneko Labegerie eta Joan

Goienetxe ditugu «guktarak». Laguntasuna, izpiritu bera izatea eta barrendik datorkiena musikatu beharri esker diraute elkarrekin. Luze, oso luze aritu da Guk taldea Euskal Herriko bazterretan kantari-antzezleri modura, eta orain, ia hogeigarren urte hurrena ospatuko duen honetan, musika molde berri batekin plazaratuko zaizkigu.

Ohitura mantenduz, antzerki baten inguruan dator «Arrozten» izeneko diskoa. Bertan, «nola gure herri giroa jadanik kendu eta

kanpokoak ezarri nahi dituzten, abertzalea nola zikintzen eta ardi beltza bezala bereizten duten. Herria nola arrozten ari den» adierazi nahi digute, Enekok esan digunez.

Musika molde berria

Hamabost urtetan lagun izan duten banjoa bolara batean ahaztuta, Joan Goienetxerekin batera heldu diren instrumentu berriek eta diskoaren antolamenduak berak aire berria eman diote taldeari. Enekok adierazi digunaren arabera, «kanten moldaketak eta azken nabardurak ere Goienetxe zuberotarrak egin ditu, bark nahi izan duen moduan. Guretzat betiko moldetatik irtetea izanik ere gustora utzi gaitu lanak». Dena den, kantaldiak diskoak baino bizitasun handiagoa eskeintzen duela iruditu zaio Labegiereri.

la larunbatero elkartzen

dira bostak eurentzat plazerrik handiena denari ekiteko. Isturitzeko txoko bat, Enekoren etxe ondoko borda dute bilgunea iluntzean, eta askotan goizaldeko laurak arte aritzen dira hantxe etengabe kantari.

«Batzuk futboleak, besteak pilotan, besteak denadelakoan aritzen dira. Guk kantari pasatzen dugu denbora librean, eta bala izango da eztarriak irauten digun bitartean», bizitzeko beharrezko baitzaie ahotsak astintzea. Ez dira, ordea, profesionalak. Arte honi ordu asko eskaintzen badizkiote ere, lana, bizitzeko beharrezko dena, eta plazerra, kantua, bi mundu desberdin bezala jotzen dituzte. Bigarrena, ezin dute lagunekin baizik egin. Gaur egun profesional bilakatzea ez zaiela posible azaldu digu Enekok, «hautu hori, egitez gero, duela hogeitaz urte behar genuen egin, orain beranduegi da. Gainera horre-

■ Eneko Labegeriek zortzi bat urte daramatza Guk taldean.

tarako kapazitatea behar da izan. Gu, musika mailan, teknika mailan, Joan Goienetxe salbu, ez gara instrumentistak, ez ditugu tresnak itxurazko profesionalak bezala baliatzen». Guk taldeak ez ditu bere partaideak kalitatearen arabera hurbiltzen edo premiaren arabera erakartzen, gustoko lagun dituelako baizik.

Profesionaltasunaren

gaiari segida emanaz, badi-ra oso onak Enekoren aburuz, «Nik maite dudana musika moldean, Oskorri, Anje Dubalde... eta batez ere garai bateko Errobi. Hura izan da gogokoena neretzat. Niko Etxart ere gizon serioa dugu, lan garbia egiten du. Talde bauek kalitate aldetik badute behar dena». Zail zaio oso gizon honi kantaria txarra ote den esatea, «ga-

rrantzi gutxi du gainera. Kantari gehiago kalera-tzeak axola du benetan, bizi den herriaren sinale baita ugaltze hori».

Jendeak gero eta gutxiago kantatzen duela iruditzen zaio, festetan gau osoan abesten aritzeko erraztasun hori galtzen ari dela piskanaka, «behar bada badugu nolabaiteko kulparik horretan. Gero eta musika tresna gehiago erabiltzen dugu, gero eta gehiago zailtzen dira kantak. Melodiak gebiegi bes-titzen ditugu akaso»

Hizkuntzaren oztopoa

ende ugari joan ohi da Guk aldearen emanaldietara,

momentu beroa sortzen baldin bada denean batez ere «borroka mailan gertakizunik jazo bada are gehiago etortzen zaigu». Hala izanik ere Eneko «kontzientzia» hitzaren beldur da, «egia da neurri batean kontzientziarik sor gene-zakeela. Guk, ordea, ez diogu inori zer egin behar-ko lukeen esaten. Zertan garen kontatzen dugu, eta borren aurrean zer egingo genukeen, gurekin ados badira hobe. Ez dut katixi-ma sobera maite. Apezak ibili dira horretan, eta ez dugu huts bera egin nahi».

Kontzientzia baino giroa sortzen dela dio Enekok, «txistu, txaranga... edozein instrumentu dela medio kaleak jendez betetzea posible izan ez balitz Iparraldean ez genuke ikastolarik ia. Jendea giro batean momentu goxoak pasa araztea oso inportantea da. Giro hori sortzea da gure eginbeharra, gure borroka».

Dolu bakarra dute kantaren inguruan Guk taldeko partaideek. Jendearengana heltzeko hizkeraren mugarekin egin dute topo. «Hegoaldean nekez segitzen dira gure kantaldiak. Guk adierazi nahi duguna ulertu ahal izateko ez bada jendea egiten ditugun sketch-ak ulertzera jartzen, kantatzen dugunari belarria luzatzen ez badio, nabikoa kontzentratzen ez bada, zentzurik ez dio inondik bartzen. Zail zaio begoaldeko jendea iparraldeko bizkera barneratzea». Maiz entzunda ulertu eta ikas litezke, darik ez dena.

Garbiñe Ubeda

■ «Txistu, txaranga... Edozein instrumentu dela medio, kaleak jendez betetzea posible izan ez balitz Iparraldean ez genuke ikastolarik ia. Jendea giro batean momentu goxoak pasa araztea oso inportantea da» ●

Manoel Oliveira: Hogeitamabost filmeren bidea

Fadoa zinemaratzzen denean

Manoel Oliveirak ez zuen inoiz Portugal utzi Salazarren diktadurak iraun zuen bitartean. Hamabi filme burutu zituen 1974ko apirilaren 25a arte, bi besterik ez luzemetraiak. 75tik aurrera bizkortu egingo du produzioa: Hamaika, hiru oso luzeak. Hauetako batek, «Oihalezko zapata»k, bost minutu besterik ez ditu behar zazpi ordutara heltzeko. Baina, asko dira, hauezaz gain, burutu gabe gelditu diren proiektuak. Salazarrek barreiatutako errautsen azpian sua zegoen.

GALDERA. Salazar bosterean jarri berri zela ekoiztu zenuen zure lehen filmea, *Douro, Faina Fluvial*, 1931an. Walter Ruttmannen eragina ikusi izan da, edota Ivensen *Zubia-rena*.

ERANTZUNA. Ez dut Ivenesen hori ezagutzen. Ezagutzen dudana *Euriada*, eta egia esan behar bada, *Douro* egiten has-tear nengoela izan nuen ha-ren berri. Ruttmannena oso maite nuen. Baina gerora zerbait zortzekotan teknika besterik ez niola zor ikusi

nuen. Giza ikuspegiari da-gokionez hurbilago nen-go-en Ivens edo errusiarren-gandik Ruttmannen produ-ziotik baino.

G. Bada dokumental bo-netan fikzio momentueta-rako sarrerarik?

E. Garai horretan doku-mentala zinemaren mate-riarik espezifikoa zela us-te nuen. Baina arrazoi eko-nomikoak garrantzitsuak ziren oso. Dokumentaletan ez da operadore beharrik, norbera norberaren ekoiz-le bihur deiteke, Joris Ivens

bezala. Lagun batek egin zizkidan argazki artisti-koak. Arrazoi sendoak zi-ren edonor dokumentalen mundura bultzatzeko, bai-na beste zerbait behar nuela ikusi nuen. Eta egia esan, beldur nintzen, fikziozko filmeak dakarrena ez bait da txantxetakoa, zulo eko-nomikoa, zuzendaritza, zailtasun artistikoak. Dena.

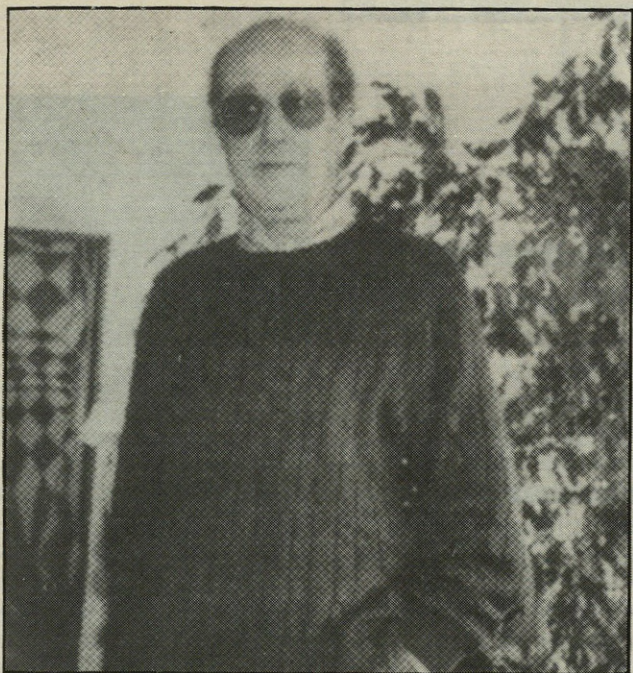
G. «O acto da Primavera»tik aurrera «Maitasun Hondoratuak» deitu izan den tetralogiari lotu zin-tzaizkion. Tristezia sendi-

mendu bori beti, kultura portugaldarraren kons-tante bat da hau?

E. Bai, fadoa bezala. Kanta hau Lisboari lotuta agertu arren gehienetan, eskualde guzietako eraginak ditu. Fado hitzak patua esan nahi du, eta grekoek zioten be-zala: «patua jainkoak baina indartsuagoa da». Malenko-nia portugaldarra da, luza-roan geurekin daramagu-na. Quibir-eko Alkazarreko gatazka ondoren, edota Hi-ru Erregeenarenaren ondo-ren, hila dugu Dom Sebas-tian Errege, Portugalen zor-tea aldatu da. Garai honeta-tik aitzina etengabeko gain-beheran hasi ginen. Dom Sebastianen mitoak gaur ar-te dirau.

G. Aktoreen begirada zu-zentzeko orduan badirudi puntu zebatz bati begira direla guziak. Zeri begi-ra?

E. Historia berriro ere. Saudadea zer den azaldu

beharko litzateke. Itzulezina da. Filosofikoki ez da galdu dena, etortzeko dena baizik. Datorrenganako nostalgia da. Utopikoa. Utopia Bostgarren Inperioa izan da, Dom Sebastianen asmoa: Munduaz jabetu, errege bakarra, erlijio bakarra harmonia bakarrean.

G. Zure filmetan geografia, historia bera maitasuna aurrera eramateko eragozpen diren sentimendua dugu.

E. Bai, maitasunaren inguruko errealitatea hori da. Maitasun pasiozkoak absoluturako joera du. Baina gauzazina da abstrazioan, konkretuan, gizartean behar da.

G. Zure pertsonaien gartzelak zer ikusirik badu Portugaleko errealitatearekin?

E. Bai, inoiz izan gabeko inperioa da. Amets bat da, azalpean erligioa duen amets bat. Mundua kristautu. Aita Santu berbera ororentzat. Gerrarako harmonia da, mundua menperatzeko. Bihotz eta izpiritu

berbera guziok.

G. Ikuspegi bateratzaile hau Hiroshimaz, Vietnamez edota Biafraz «Udaberriko misterioa»n duzun ikuspegiari salatzen dituzu.

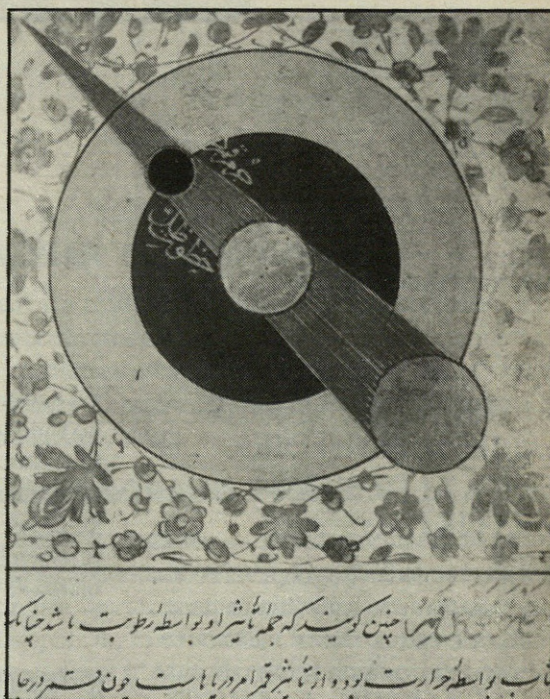
E. Katastrofe guziak Bostgarren Inperioaren kontra-koak dira, harmoniaren kontra-koak. Nire kasuafilmean harmonia Giocondak adierazten du. Picassoren Gernika beste muturrean legoke, orekarik gabeko munduaren sinbolo.

G. Abel Gance zinema totalaz mintzo da, arte guzien sintesia litzatekeena.

E. Bai, baina hurbilketa bat da. Oro da, ez da deus. Zinema kristale zati ttikiz betetako gela esferikoa da. Berra bakoitzak eskenaren alderdi bat erakusten du, baina eskenak beti berdin segitzen du. Zinema totala esfera osoa litzateke, auke-ren infinitasunera hurbiltzeko era bat.

J.M. Heritz

Z I P R I Z T I N A K

Idazle arabiarrek bildulekurik ez

Marokoko Fes-en urriaren 7-tik aurrera egiteko ziren ihardunaldiak bertan behera utzi behar izan dituzte mundu guzitik etorri eta biltzekotan ziren idazle arabiarrek. Hiru egun lehenago baino ez zen jaso debekuaren gaztigua. Hasieran Alexandrian biltzekotan baziren ere, leku berri bila hasi ziren antolatzaileak Egiptoko agintariak ezetza eman ondoren. Orain ez da ordezeko lekurik. Badirudi zail dagoela Unescoren babesean antolaturiko biltzar hau Golkoko haizeen menpetik libratzetik.

Hamabi nobela Gouncourt sariaren azkenean

Ezagutzen dira dagoeneko aurtengo Goncourt sariko azkenetara heldu direnak. Hamabi lan dira guzira: Jaques Almira («Le Bar de la guerre»); Patrick Besson («la Paresseuse»); André Brincourt («la Parole dérobée»); Serge Filippini («l'Homme incendié»); Pierrette Fleutiaux («Nous sommes éternels»); Axel Gauvin («l'Aimé»); Jean Guerreschi («Comme dans un berceau»); Philippe Labro («le Petit Garçon»); Serge Lentz («la Stratégie du bouffon»); Jean Rouaud («les Champs d'honneur»); François Sureau («l'Infortune»); François Weyergans («Rire ou pleureur»). Azaroaren 19an emango da ezagutzera irabazlearen izena.

T E I L A K

■ ELEBAKARTASUNAZ
GÁLDE EGINGO DIE
'EHE'K ALDERDI
POLITIKOEI

EUSKAL Herrian Euskaraz erakundeak hauteskunde kanpainan alderdi politikoei egiten duten euskararen erabileraren neurketa egingo du aurtengoan ere. Bestalde, herri elebakarren aldeko agiri bat irakurtzeko baimena eskatuko die EAJ, HB, EA eta EE alderdiei beren ekitaldi zenbaitetan. Bide batez, EHEk zera gogora erazi du, Udal Elebakar Euskaldunek hartutako erabakiaren inguruan interbentzio bat izango dela Strasbourgeko Legebiltzarrean azaroaren 19an, «Hizkuntz eskubideak» izeneko ihardunaldietan.

■ «GURE ARTEA» SARIAK
BANATU DIRA GETXON

«**GURE** Artea 90» lehiaketako sariak berri eman zuten joandako astean Getxon. Aurkeztutako 473 lanen artean honoko artistenak hobetsi dituzte: pinturan Mikel Bergara, Fernando Roscubas eta Pedro Osakar; eskulturan Dora Salazar, Miren Arenaza eta Alberto Gomez; grabatuan Isabel Alonso eta Javier Arribas; eta argazkigintzan Angel Fernandez, Javier Diaz eta Juanjo Rivera.

■ PENAGOS
ARTISTAREN OBRAK
IRUÑEAN IKUSGAI

RAFAEL Penagos artista madrildararren kartel eta marrazki famatuak ikus-

gai daude hilaren 22a bitartean Iruñeko Ciudadelako Erakustokian. Hamabost urte zituela egin zuen lehendabiziko lanetik bere heriotze urte bitarteko obrak daude paraturik, 190 orotara. Kartelismoaren historian izen estimatua da Penagos.

■ «ORIXE»REN
BIOGRAFIA ANTONIO
LABAIENEN ESKUTIK

«**NIKOLAS** Ormaetxea, Orixeren kondaira laburra» liburua idatzi eta argitaratu du Antonio Maria Labaienek. Orixeren bizitzari buruzkoak, Labaienek bere garaian ezagutu zituen Lizardi eta Aitzol bezalako gizonen ingurunean agertzen ditu. «Bertan jakinarazi dut baita ere zein arazo izan zituen Nikolasek Jesusen Konpainian», adierazi du Labaienek.

E R R A N A K E R R A N

«Gaztelaraz argitaratuko duen lehen euskal abeslaria naizela uste diat. Garrantzitsua iruditu zaidak beste kultura batzuetara ateak zabalik edukitzea, beste olerki edo musika moetak iristen zaizkidanean inongo arazorik gabe espresatu ahal izateko. Bere baitan itxi eta beste gauza batzuk kantatzeko beldurrez dagoen jende horrek ez dut uste mesede handirik egiten dionik bere musika edo literatura propioari».

Imanol Larzabal
El Diario Vasco, 90-X-3

«Dagoeneko zero zenbakiak egiteari ekin dio 'Euskaldunon Egunkaria' ren erredakzio taldeak. Egunkariak lau delegazio izango ditu, Baionan, Bilbon, Gasteizen eta Iruñean, Donostiako erredakzio nagusiaz gain. Azpimarragarria da delegazioetako kazetariak aukeratzeko orduan bertakotasun erizpidea hartu dela».

Egin, 90-X-1

TXUTXUMUTXUKA

«Zein da Letrakit-en antolatzaileak?
«Euskaldun zabarren alfabetatze alorrean aritu izan diren zenbait pertsona» omen da. Ez diogu, jakina, inolako herritarri borrelako kanpainarik antolatzeko eskubiderik ukatuko. Baina kanpaina osoa erakunde publikoen eskutik badoa, uste dugu herritar guztiok daukagula eskubidea jakiteko diru horiek zeinen eskuetan dabilzan eta zein diren horien erantzule».

EKB
Egin, 90-X-1

«Gure kasuan, Iparraldean, eta beldur naiz balatsu dela Hegoaldean, hizkuntza bat-bizi dadin komunikatzeko erabiltzea kondizionea bada, esan daiteke euskara bila dela, ez bait da komunikatzeko beharrezkoa. Euskara beharrezkoa biburtu behar dugu, eta ez dakit borretarako indarrik badugunik, ezta euskaldunok borretarako prest gaudenik ere».

Beñat Oihartzabal
(euskaltzain oso proposatua)
Deia, 90-X-5

MUSIKAKO MAKETA-TALDEAK PLASTIKORA

ORAIN arte musika esparruan maketa-talde bezala izendatuak izan diren rockeroak diskoetan agertzen hastekoak dira. «Kiowak», «SS-77», «Julio Kage» eta «Pottoka» elepe batean elkarrekin argitaratuko ditu Oihuka etxeak, eta Elkarrek berriz «Hor Konpon» eta «Baneteuanba». Talde guztio-kin elkar hizketak egin zituen ARGIAk iaz.

EREIN ARGITALDARIA DURANGORAKO PREST

LIBURU mordoska bat prestatzen ari da Erein argitaldaria Durangoko Azokarako. Xabier Leteren poesia bilduma atzeratu egingo da ziurrenik, baina ez dira faltako Rafa Eigurenen «Ilargia putzuan» nobela, Joxe Belmonteren «Ilun dago» izenburuko ipuinak, Inazio Mujika Iraolaren «Lincon» haurrentzakoa eta Anjel Lertxundiren «Adarra jotzeko makina». Guzti hauek, iragan astean iragarritako Mikel Lasaren poesia itzulpenekin batera: «Denboraldi bat infernua» (A. Rimbaud).

«TOPO» ETA «TTANTTAKA»K ANTZESLAN BERRIAK

HILABETE honetan bertan estreinatuko du 'Topo' taldeak obra berria: «Zerbitzaria», Robin Maugham antzerkilariarena. Bi bertsio izango ditu, euskarazkoa eta espainolezkoa. Berdin egingo du 'Ttanttaka'k, baina urtar-rilean. Musikal berri bat: «Txokolatzeko txabola» Jacob Grimm alemaniarren ipuinean oinarritua.

«EUSKALDUNON EGUNKARIA» ETA IRLANDARRENA

HIZGABE, Europako Ekonomi Elkarteko Hizkuntza Gutxituen Aldeko Bulegoko ordezkariak ikerketa bixitan izan dira Ipar Irlandan. Pernando Barrera HIZGABEko euskal ordezkariaren bitartez 'Euskaldunon Egunkaria' ezagutu dute irlandarrek. Eta horrez gainera, Irlanda osorako gaelikoz argitaratzen den egunkari bakarra ezagutzeko aukera izan zen Belfasten. 'Lá' izena du, lau orrialdez hornitua eta zortzirehun erosle inguru dituen. Argazkian: 'Egunkaria' eskutan duena Gearoid O'Ceallurain 'Lá' egunkariko zuzendaria da, eta aldamenen dagoena Colm MacAindreasa kazetaria. «Abantaila daukazu gure aldean» adierazi zuen O'Ceallurainek, «instituzioez gainera herri dinamika bizia bait daukazu»; MacAindreasak: «hemen kazetari lankide bat behintzat badaukazu».

IOKIN ZAITEGI

IV. Itzulpen laburren
sariketa

AEDk
antolatuta

Aurrezki Kutxa
Munizipalaren
eta Arrasateko
Udalaren laguntzaz

Arrasate 90

Pablo Uranga, 4 behe. Tel. 795446
20600 ARRASATE - GIPUZKOA

**GAIA: EKIALDEKO EUROPAREN
ALDAKETA** (Plangintza eta
merkatuaren arteko harremanak,
demokrazia ekonomikoa eta
demokrazia politikoa,
Autodeterminazioaren eskubidea
eta arazo nazionalak, Ekialdeko
Europaren porrota, eredu berrien
beharra, sozialismoaren krisialdia,
Marxismoa berritu beharra,
sozialismo berriaren sorrera...)

SARIAK: Lehenengo saria: 250.000 pzta. / **Akzesitak:** 50.000 pzta.koak.

EPEAK: 1990eko azaroaren bata.

INFORMAZIOA: 943-795446 - AED

HELBIDEA: AED Elkartea. Jokin Zaitegi Sariketa.

Pablo Uranga kalea 4, Etxebehea ARRASATE (GIPUZKOA)

ANIMATU ETA PARTE HARTU!

A S T E G I R O A

B I D A I A K

Durangoko «Katazka», mendirako aldizkaria

DURANGOKO Tabira mendizale taldearen aldizkaria iritsi zaigu eskutara. Mendia eta ingurugiroaren inguruan orrialde txukunez osatutako aldizkaria dugu ezbairik gabe, hori, bai den-dena erdara hutsen, aurrerantzean euskarak merezi duen errespetoaren aldeko jarrera har dezaten espero dugula.

Gaiei dagokionean, denetarik aurki daiteke: Bizkaiako azkeneko hartza, goi mendiko eskiari eskei-

nitako erreportaia, Durangaldean Mañariatik Otxandiora bitartean egin daitekeen itzulera, Mali-ko mendietan Mirian García eta Jesús Buesok egindako markarikusgarriak, taldeak antolatzen duen lehiaketaren berri... notizia anitz ikus dezakezuenek.

Azal txukunez eta publizitatez ornitua, mendigoizalde taldeen asmoak eta lanak ezagutzera emateko aukera bikaina dugu moeta honetako aldizkariena. Ka-

su honetan, «Katazka»k, bertzen ditu helburuak.

Urrestei-ko ttontorra aukeratu dute aldizkaria-

ren azalean, datorren hongoitazazpian, eskalatzailearen egunean, bertara egingo den igoera adierazteko.

baserri bat nafarroan!

B A K A I K U

G. Aresti Euskaltegiak bere Nafarroako baserria eskeintzen dio euskal kulturari diharduen edozein talderi (ikastolak, ikastetxeak, kultur-taldeak, euskaltegiak, e.a.) ihardunaldiak, topaketak, ikastaroak, txangoak e.a. antolatzeko.

Informazioa:

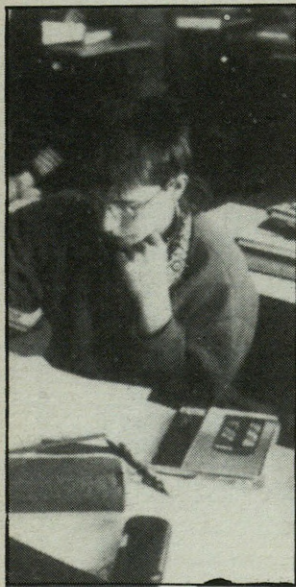
94-423 23 12 telefonoan

ZIENTZIA

Beruna irentsi eta ondorio neurologikoak

Pittsburgh-eko talde batek frogatu duenez umeen eta adoleszenteen eskolako emaitzak, irentsitako berun kopuruarekin zuzenki erlasionaturik daude. Odol deziletroko 30 mikrogramo berun (edo hortik gora) eduki zuten haurrek zazpi aldiz eskola abandonu gehiago zuten eta eskolan bi urteko atzerapena edukitzeko arriskua sei aldiz haundiagoa. Arrazonatzeko maila eta gramatika ere txarrak ziren, eskua/begia koordinazioa bezalaxe. Egun, beruna arriskutsutazat jotzen da 25 mikrogramotik gora, baina Ingurugiroaren Agentzia Amerikarrak zifra hau 10-15era jeistea eskatzen du.

GASTRONOMIA

EVA OLAIZOLAREN

ELTZA

EVA OLAIZOLA

Beko Errota jatetxea

Elene Lizarralde, Euskal Zinema munduan aspaldi honetan hain famatu bilakatu den emakumea oso fina delakoan gaude. Honez gero, artista famatu gehienak bezala, makina bat lekutan ibilia izango denez, menu internazional xamarra prestatu nahi izan diogu. Jaki internazionalak, zorrotz aukeratuak eta gusto finekoak jarri nahi izan dizkiogu mahaietan. Bestalde, badakigu arrainak oso gustokoak dituela. Horra ba, gure ustean egokien letorkion otordua. Lehenik, eta sarrera modura, foie piska bat. Ondoren, pikilo saltsan prestatutako atunazko piper beteak jarriko dizkiogu. Gero ko-

kotsak, eta platerekin bukatzeko lupia kalbatu eran. Postre modura, limoi mousse-a. Honekin pozik geratuko zarela-koan, on egin Elene!

ELENE LIZARRALDE

Aktoresa

Garagarra sexoarentzat

Metro erdiko zitu hau, beste edozein baino lehenago heltzen da. Bere lehen balioa, sukarraren aurka erabiltzen den garagar ura dugu. Bestalde beste zenbait produktuekin nahasiz diarreak baretzeko baliogarri da. Baina Ameriketako beste gauza askotarako erabili ohi da. Esnea, ura, edo haragiz eginiko garagar salda, baraurik sei egunetan zehar hartuz géro, inpotentzia eta ahultasun sexualaren aurkako sendagaitzat dute bertan. Biriketako gaitzak jota dabilzanentzat, buruko min, urduritasunezko txala egite (oka egite) eta abarrentzat, garagar ahia primerakoa da. Horretarako zitua egosi, bere hazi guztiak txiki-txiki eginda utzi arte. Azkenik, neuralgia, hezueri, lunbago eta bularreko angina sendatzeko ez dago garagar enplastu bat bezalakorik.

Ramon Garcia: «Orain hasi dira taldeak jantzieta arduratzen»

Errenderiako «Iraultza» dantza taldeko partaidea dugu Ramon Garcia. Mikel Lizartzaren eskutik ohizko euskal jantzien ikerketan murgildua, lan ugari egin du azken urte hauetan arlo honetan.

ARGIA. Noiz hasi zinen jantzieta arduratzen?

RAMON GARCIA. Txikitan Errenderiako «Iraultza» dantza taldean hasi nintzen dantzan, eta hasieratik jantzien aberastasunaz jabetzen hasi nintzen. Hortik aurrera, liburuak, grabatuak, helduekin hitzegi... gaur arte.

A. Zein da ikerketa esparrua?

R.G. Oso material gutxi dago. Euskal Herriko historiari diharduen liburu batean, orri bat aurkitu dezake gehienez, baina gehiagorik ez. Grabatuak ugariagoak dira, nahiko ondo gorde dira; lan handiena, guzti hauek aztertzea da. Informazio ugariena ordea, jende helduarekin hitzegtien lortzen da.

A. Ba al da ikerketarako dirulaguntzarik?

R.G. Nik ez dut inoiz lan honetan profesional bezala aritzeko asmoa izan, «hobby» bezala egiten dut. Aurtien ordea, atzerriera ateratzeko traje berriak egin ditugunez, lehen aldiz diru-

laguntza bat eskatu diogu Jaurlaritzari, baina oraindik ez dugu erantzunik jaso. Errenderiako Udaren partetik, behin eta berriz esaktu arren, ez dugu inoiz laguntzarik jaso.

A. Ba al da aberastasunik jantzien aldetik?

R.G. Orain arte, talde handien ildotik ibili gara, baina aberastasuna izugarria da. Guztiok ezagutzen ditugun jantziez gain, beste hainbat eta hainbat daude herrialde bakoitzean. Herrialde bakoitzean ez dago ohizko jantzi bakar bat.

A. Ez al dago berrikuntzarako bildurrik?

R.G. Berritzen hasten baldin bazara, jendeak jantzi horiek hemengoak ez direla esaten du, ezagutzen ez dituztelako.

A. Irtenbidea?

R.G. Arazoa taldeena da, traje guztiak berdin egiten dituzte. Lehen ez ziren guztiak berdin jutzen... Orain hasi dira taldeak jantzieta arduratzen.

I K A S T A R O A

Argia Euskal Dantzari Taldeak 1990-91 ikasturterako Euskal Herriko dantza tradizionalen ikastaroa antolatu du. Matrikula zabalik dago (dohainik) hamabost urtetik aurrerako mutikoentzat. Ikastaroa dantza taldearen lekalean izango da, Donostian, Aldapeta kalean, Goenanean. Interesa duenak Ikerfolk Erakundera dei dezake telefono honetara: 943-29 17 47.

A R T E A

● Irailaren 28tik urriaren 16ra bitartean Iruñako Pintzel Galerian Jaime Rivas-en grabatuak ikusteko aukera dugu. Kolekzioaren izena: «Segona serie». Abejeras kalea, 6. Tel: 278716.

● Urriaren 11ra bitartean «Guardasola arte munduan» izeneko erakusketa ikusgai Eibarko Udaletxeko kultur aretoan. Antolatzaileak: Eibarko Udala eta Gipuzkoako Foru Aldundia. Antonio Achucarro, Xabier Agirre, Joxe Felix Alvarez, Ana Arnaiz, Jose Antonio Azpilikueta, Iñaki Barbara, Txema Elexpuru, Txaro Fontalba, Antonio Garbayo, Maria Angeles Garcia Seco, J. Marcos Hernandez, Eduardo Herrera, Jose Maria Herrera, Josu Larrabaster, Javier Moreno, Santiago Ortega Mendiavilla, Agustin Reche, Josu Rekalde, alberto Rementería, Daniel Rodriguez, Sonia Rueda, Nacho Silvan, Mercedes Truan eta Carlos Urruela-ren lanak bertan.

DICK TRACY superprodukzioa

Zuzendaria: Warren Beatty

Aktoreak: Warren Beatty, Madonna, Al Pacino

Musika: Danny Elfmann

Osaketa: Richard Marks

Produkzioa: Warren Beatty. Touchstone pictures

Warren Beattyk lan hirukoitza hartu du. Aktore nagusi, zuzendari eta produktore. Komikietako superheroe honek nahiz istorio oso ezagunak izan eta erabat klasiko, zerbait berezia sortzea lortu du. Produktore mailan sartu dituen ahaleginak dira nabarmentzekoak. Izan ere pertsonaien aldetik sekulako makilatzea, karikatizatze lanak dira fantastikoak. Aurpegi desfigurazio-berregiteak errealtatea gainditzen duela. Dekorazioak ere publizitate munduko koloreaz osaturik, erabat asmatuak eta sarritan plan orokorrak kartoizko miniaturak direla. Pertsonaiak hezur-mamizkoak izan arren makilatze eta dekorazio-sortze lanari esker komikietako giro fantastiko hori sortzea lortu du Warren Beattyk, horrela estetika berri bat finkatuz.

Madonnak bere aldetik ez du aktorea taula handiegirik erakusten. Nonbait, Vamp-ablesari mafiosoen putaxo kuttuna izatera mugatzen da. Warren Beattyk berak oroitarazten digu Arthur Penn-en zuzendaritzapean osatutako Bonnie and Clyde-eko gizonezko pertsonaia baina beste mezu batekin.

ERMIÑE BELAUSTEGIGOITIA

La Caza de Octubre Rojo. «Urri-Gorri» urpekarian Sean Penn kapitainak suspense «thriller» generoan garamatza. Zuzendaria ez dio suspenseari ahal beste-ko zukurik atera. Tentsioa makaltzen da, pertsonaiak landuak ez daudelako.

«Vida y Amores de una diablesa». Meryl Streep-ek huts egin du. Komedian lehen aldiz dabil eta txarto ibili ere. Seidelman zuzendaria komiko rol hau egokitzean estereotipo bortxatuegiak, karikaturalegiak marraztu ditu.

● **Euskadiko Orkestra Sinfonikoak** J. Haydn-en 'Kreazioa' eskainiko du ondoko egunotan, Sheila Armstrong sopranoa, Justin Lavender tenorea, Alfonso Etcheberria baritonoa eta Donostiako Orfeoiairen laguntzaz. Urriaren 23an Bilboko Campos Eliseos antzokian izango dugu ekitaldi biukain hau ikus-entzuteko aukera, arratsaldeko 7,45etatik aurrera. Hilaren 23 eta 24ean Donostiako Victoria Eugenia antzokian aituko dira ordu berean, eta 26an Gasteizko Jesus Guridi Musika Eskolan, arratseko 8etan hasita.

● Urriaren 13an, larunbatez, **Nafarroa Oinez**-en bezperan Lizarrako Ikastolan **Txanbela** taldea izango da kantari, 9,30etan hasiko den jaialdian. Hauen aurretik, Etxamendi-Laralde eta Iñaki-Urko trikitilariak girotuko dute jaialdia. Igandez berriz, hilak 14, 'festa amaiera' **Osko-**

rri taldearen eskutik etorriko da, arratsaldeko 6etatik aurrera LLanosetan.

● **Tahurez Zurdos** nafarrek Zangotzako Geminis aretoan arituko dira larunbatez, urriak 13, gauerdik partean hasiko duten kontzertuan.

● Donostiako Udalak, antzoki eta jaialdien Patronatuaren eta Kultur eta Turismo ekintzetxearen bidez, Donostiako Aurrezki Kutxaren babesarekin, «Donostiako Hiria» Antzerki Sarirako deialdia egiten du. Lanak 1990eko azaroaren 30a baino lehenago bidali behar dira Donostiako Kultur eta turismo ekintzetxera.

ARINAIZELA, ARINAIZELA

●Ostiralak 12, gaueko 10,30etan hasirik Tolosako Beotibar pilotalekuan bertso jaialdia dago antolatuturik Tolosaldeko Bertso Eskolaren aldetik, honakoek parte hartuko dutelarik: Sebastian Lizaso, Iñaki Murua, Andoni Egaña, Imanol Lazkano, Anjel Peñagarikano eta Xabier Euskitze. Gaijartze lanetan Martxeli Sagastume arituko da.

●Larunbatak 13an, Amezketako Ugarte auzoan jaiak direnez, gaueko 10,30etan bertso saioa dago antolatuturik pilotalekuan honakoe-kin: «Mañukorta», Jon Lopategi, Gorrotxategi, Lazkao Txiki, Jon Sarasua eta Jokin Soroazabal.

HERRIKO PLAZA

●Aste honetan, II. Elorri Bertso Paper Sarian irabazle suertatu zen Felix Lardizabal-en bertsoak. Gaia: Drogak.

Gaurko egunez droga nola dan pilpilean dagoen gaia neronek ere gai honi buruz badut zerbait esan nahia herririk herri etxetik etxe sartu zaigu geure maia enplasto hori gainetik kentzen oso zaila dauka ia.

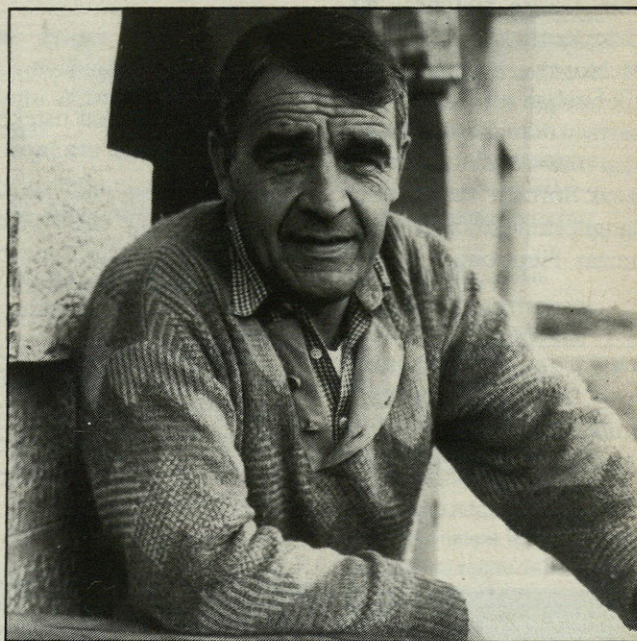
Droga dastatzen hasi ezkerorontara zintezke heldu lendarbiziko almen guziak egingo zaizkizu galdu ondoren berriz heste ta gibel gorputz guztia usteldu buruko muinak lehortu eta sidak mundutik bialdu.

Krak deitzen dena ta heroina dira beldurgarrienak ELE, ESE, DE, ta kokaina antzeko edo berdinak marihuana eta hatxisa ondoren anfetaminak tabakoa eta alkola berriz ez dira lagun onenak.

Hainbat eratan saltzen digute askotan ezin ohartu bainan gehienbat gaztedia da soka nahi dutena sartu bizitzen hasi baino lenago heriotzera behartu zenbat senditan ezbeharra ta negarra dizkigun sortu.

G A I L I B R E A N

Bertso entzulego mota

GARAI batean baserri eta nekazal inguruko jendea biltzen zen bizimodu horretara zegozkion bertsoak entzun ahal izateko. Baserriko gertaerak, ganadu kontuak, herri kirol apostuak, euskara, pelota... gai nagusienak ziren eta entzulegoa inguru horretakoa. Baina gizartea, bizimodua eta ohitura asko aldatzen joan den bezala bertso entzulegoa beste era batekoa bilakatzen hasi zaigu. Baserriarraz aparte, kaletarra, euskaldunberria, antimilitarista etabar luze

bat gehitu zaigu bertso entzulegoaren eserlekura. Beraz, gaur egungo bertsolariak kultura baten jabe behar du izan, gaijartzaileak gaur egun jartzen dituen gaiak behar bezala erantzuteko basektomia, Golfo Pertsiarreko guda, heterosexualitatea, Amazonas ohianaren deuseztaketa etabar luze bat atera daitezke edozein jaialdietan. Beraz, bertsolariak prest egon behar du kulturalki.

Bota Punttuba

● ASTEAZKENA 10

21.20tan, Gaueko Pelikulan «**Kuku Habiaren Gai-
nean Hegan**».

Zuzendaria: Milos Forman.
Antzezleak: Jack Nicholson, Louise Fletcher, William Redfield.

McMurphy, Koreako gerlatik bueltan eroetxe batetan sartzen dute. Bertan denentzat bizi baldintza hobea-
goak lortzen saiatuko da langileekin gatazkak sortaraziaz. Filme ona.

● OSTEGUNA 18

18.21.20etan, Etxeko zinea: «**Itzalpeko Ejerzitoa**».

Zuzendaria: Jean Pierre Melville.

Antzezleak: Lino Ventura, Paul Meurisse, Simone Signoret.

Nazien aurkako borrokan, Gertier harrapatua izan da eta ihes egiteko bere zaindaria hil egin du.

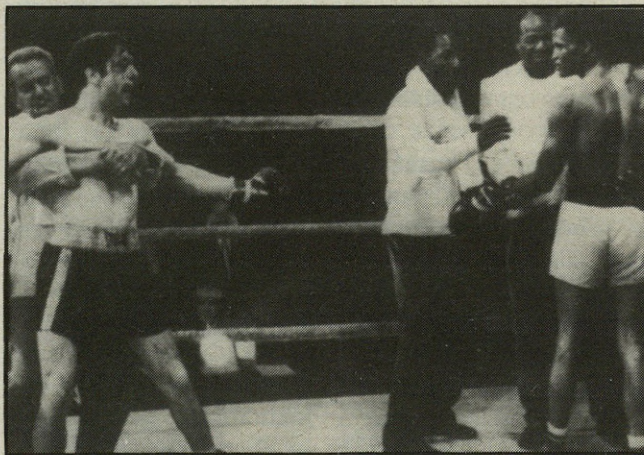
● IGANDEA 21

15.15etan, Bazkal osteko zinea: «**Yolanda eta lapurra**».

Zuzendaria: Vincente Minnelli.

Antzezleak: Fred Astaire, Lucille Bremer, Frank Morgan.

Oinordeko aberats bat bere etxera itzultzen da bere aingru-goardakoaren bila, baina giza-joak lapur bat aurkituko du bere lekuan.

IKUSI BAIETZ...

● Larunbatean

15.45etan, txirrindularitza:

Lombardiako Giroa

● Ostiralean

15.55etan, tenisa. ATP edo tenista profesionalen partidua.

● Ostegunean

15.40etan, Bundesliga.

Alemaniko futbol ligaren partidua bat.

● **Igandean 18.00tan** saskibaloia. ACB ligako partidua.

● **Igandean 18.0etan** saskibaloia. Estatu espainoleko ACB ligako partidua.

TXORI BATEK ESAN DIGU

■ Euskal Telebistak, beste edozein komunikabidek bezala azterketak egiten ditu, erredakziorako langile berriak hartzeko orduan. ETBko azterketa hauetan parte hartu dutenei euskara maila haundia eskatu eta filologia mailan euskal hizkuntzaren oso jakitun izan behar zutela azaldu zitzairen.

Hala ere azterketa egileak gehien harritu zituen beste kontu bat zen. Azterketa erdara hutsez eman zien ETBk. Erdaraz galdetu eta erantzunak euskara maila oso altuan erantzun behar omen ziren.

Joxerra Gartzia: «Bertsolariari indarra hitzetik datorkio»

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Itxuraz itxurososo

Bertso giroan aurpegi ezaguna da oso. Hitz jario bizkor eta zehatzekoa, «Hitzetik hortzera» programaren etapa berriari ekin dio dagoeneko. Oraingoa gu aritu gatzazkio gai-jartzaile.

ARGIA. Egiaz bizi al du bertsolaritzak «boom» bat?

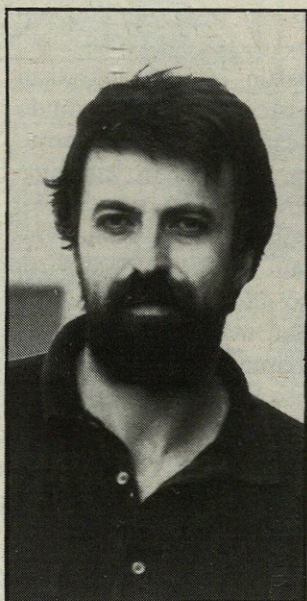
JOXERRA. GARTZIA.

Baliteke txapelketaren ondorioz. Eskaintza kultural guztia urrutiko parajeetatik dator, eta askotan ahaztuzten zaigu etxean ere badaukagula gaia gurea izanagaitik majoa dena. Horren erakusgarri «Hitzetik Hortzera» ustez maioritarioagoak diren zenbait magazine baino entzulego handiagoa dela izango da.

A. «Hitzetik Hortzerak» izango zuen horretan zeri-kusirik...

J.G. Biak loturik daudela uste dut. «Boom» hori ez balego seguraski programak ez luke orain duen eragina izango. Halaere beharbada saioak bultzatu du apur bat bertso mundu hori, jendea hemengoaren egarri bait dago baldin eta modu txukunean ematen baldin bazaio.

A. Asko hitzegiten da bertsolaritzaren berriku-

tzaz, nondik norakoa da berrikuntza hori?

J.G. Lehenik berrikuntza egiteko ondo estudiatu behar da zer dagoen. Zenbait gauza ikertu beharrekoak dira: zer publiko dagoen, zer nahi duen, bertsolariak ere zer nahi duen... Dударik gabe bertsolariari indarra hitzetik datorkio. Badaude bertso saioak dramatizatzeke beste zenbait joera, eta hoiek ere bide ona

izan daitezke, halaere hitzak behar du nagusitasuna.

A. Etapa berri honetan txapelketarik ez izatea oztopo izango al da zuentzat?

J.G. Guk programa txapelketarik gabe pentsatu dugu. Txapelketa, alde batera, oztopo bat izan da guretzat segimendu handi bat eskatzen bait zuen gure lana asko mugatuaz. Guk atenporalagoa den zerbait nahi dugu, eta telebistara moldatuagoa. Gainera bertso zale asko egon arren ere, nik ez dakit zenbateraino jendeak ba ote dakien zortziko txiki bat esaterako zer den, alde horretatik eginkizun didaktiko bat ere bete dezakegu.

A. Eginkizun didaktiko horren barruan asmorik ba al duzute bertsolaritza munduan atzera begiratzeko?

J.G. Horretarako materiala behar dugu, eta irratietan zintetan material asko dagoen bezela, bideoan oso gutxi dago. Horretan ari gara baina gauza zaila izango da.

E. Apaolaza

A. Irazu

Ielebistako programazioa ikasturtearen arauera antolatzen denez, udazkeneko haize epelak hainbat aldaketa ekarri omen dio ETBri ere. Seguruena lanik latzena errealizazio arlokoek izan dute, euren bait dagokie formak lantzea, urtero berriztatzea. Albistegiak ere jantzi berria estreinatzeke izugarrizko ahalegina egin dute.

Hilaren lehen egunean pantailara irten zen formato berriaren hastapen bat eta bakarra da: TVEko albistegiekiko gero eta antzekoagoa izatea, hoiek ere beste batzuei kopiatu ondoren. Sakonki eta nok bere etxeko informazioa hobetzeko bideak hurrundau; dena egiten da beste haundiago batek horrela eginduelako, dena begiei erakargarri izateko, dena entretentzeko. Hori bai, notizia itxura emanaz. Gatazka franko duen herrian, telebistak bestelako informazio ardatzak erakusten jarraitzen du: erakunde, partidu politiko eta enpresetako informazioa, nazioartekoaren itzulpenak eta kirolak. Iturri berdinetako albiste berdinak, orokorrean. Gizon trajedun berberak bideo guztien izar. Komunikabideetan ateratzeko baino existitzen ez diren ekitaldiak. Betikoaren bertsio berria saldu nahi digute. Ez da ezer aldatu, baina zelako polita den.

ROSAM. SABARIS

Bertsoetatik haur literaturara

Malkos. PELLO ESNAL.
Argitaratzen du: Elkar-ek,
74 orrialde.

LIBURU honek Bilintx lehiaketako lehen saria irabazi zuen 1989an. Hori ez da berez goresgarri, ez merituen ziurtagiri, baina kasualitatez edo ni epaimahaiko suertatu nintzenez bidezko deritzot esateari. Batipat, sarritan epaimahietan saria nori eman erabaki ezinik ibiltzen direlako aukeran denak ere kaxkar samarrak direla-eta, eta kasu honetan ordea, hiru mahaikideek ahobatez eta gustora eman zioten Malkos lanari.

Plikak zabaltzen berriz, egilea nor eta Pello Esnal zela jakin zen, eta hau bai dela aipagarri: izan ere, Pello Esnal ondo ezaguna genuen lehenago ere euskal kulturari, baina bertso munduko lanengatik batez ere: bertso-papergile aparta, eta bertsoegintza orohar aditu eta aritua. Ahozko literaturatik paperezkora pasatzen diren guztiak ere ez dira perlak izaten, ez horixe, baina Egañaren ipuin bikainen ondoren

hau ikusita, desiatzen gauden besteren batek pausua noiz emango.

Nabari zaio gainera Esnali nondik datorren. Euskara biziaren gozoa eta hitz joko etengabearen gazia ditu dohai nagusiak. Gainerakoan, istorioa ildo

50ean jaio zen Andoainen. Fraile izandakoa. HABEN lan egiten du. Euskararen Aholku Batzordekoa. Euskaltzaindian herri literatura batzordekoa eta pedagogian lizentziatua. Bertso paper lehiaketa mordo irabazia.

klasikotik doa: psikologi arazo bat duen mutiko protagonistak, neska adiskide baten laguntzaz, hiru froga gainditu beharko dituzte bere problema konpontzeko. Gertaerak bestalde, Belain izeneko herrixkan hasten dira eta Miztondo udapasako herrian jarraitu; joera eta giro zabaldua, lehen batez ere, aspaldi honetako euskal literaturari, irakurleak aise igarriko dionez. Jon Zabaletaren marrazkiak ere ezin utziko ditugu aipatu gabe: oso lan polita hernaniarra-rena.

Artikulu hau irakurtzen ari zaren hori ez zara, seguru asko, haurra. Jakinaren gainean ari naiz. Izan ere, bada garaia halako liburuen kritikarik ia inoiz ez egiteko ohitura hausteko, bada garaia hauek umeentzako kontuak besterik ez direlako ustea ustea dela konturatzen. Nik behintzat hauxe gomendatu nahi nizuke: hartu, adibidez, Malkos hau, eta hasi irakurtzen, aurretirik gabe; denbora-pasa atsegin behintzat ziurtatuturik duzu. Ez horregatik.

Xabier Mendiguren

Izenburua: Nondik Aldizkaria. 24. zenbakia. 1990.eko iraila 44 orrialde.
Egileak: Oargi eta Troskaeta Elkarteak.

Izenezburua: Iratxe Garmendia ertaineko URRUZUNO literatur lehiaketa, 1990. Lan sarituen bilduma.
Egileak: Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila. Euskara Zerbitzua. 176 orrialde. 500 pezeta.

TXERRINUS JAUNTxoAK AURKEZTEN DU: THE MASS-MEDIA

Hi,
PATRIKU,
ZER DOK
HORI?

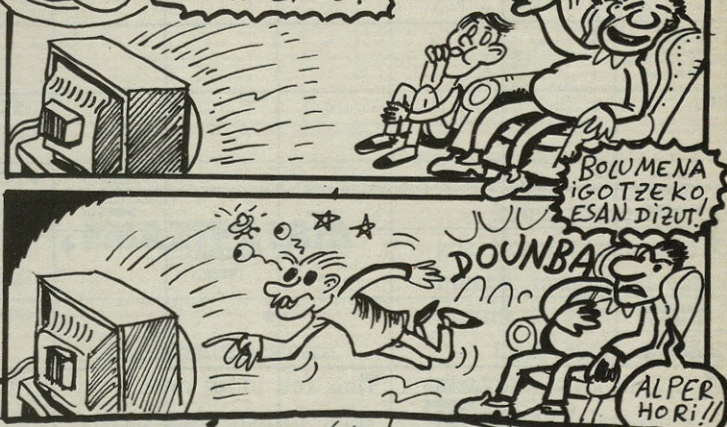
ETZEKIAT!!
AUTOBIAREN ALDEKO
PROPAGANDA EDO...

GAUR EGUNGO GIZARTEAN, MASS-
MEDIAREN GARRANTZIA NABARIADA

NORK EZ DU
ETXEAN TELE-
BISTA BAT,
GUTXIENEZ?

"... ETA BIDEO, ETA
"MANDO A DISTANCIA"

ETA ANTENA PARABOLIKOEN
AFERA GUTXI BALITZ, ORAIN TELE PRIBATUAK...

HONA HEMEN GURE EN-
KUESTARAKO BIKTIMA
BAT...

Nik?...

...BAT...
KATE BAT...

HAU
LOTSAGA
RRIA!
DA!

ESKERRAK
"TELELEEN"
ADIMENA
EZ DELA
GUSTU
HONDATU...

D E N B O R A P A S A

H I T Z G E Z I D U N A K

BROMATAN TXALAPARTA JOLE	↓	ERASOAK FASEAK	↓	BITS IBAI HARAN	↓	IRIDIOA HUTSAK	↓	ONTZI MOTA ETA	↓	XAXAKA ROENTGEN	↓
→		↓		↓		↓		↓		↓	
BIZK- TALDEAK SASOIAK	→					KANPO SUARI DARIONA	→			KONTSO- NANTEA VIETNAMGO HIRIBURUA	→
→						↓		LANDARE HEZE MOMENTU	→	↓	
JAURTI- KETA KAXKAR	→			TEILATU PIEZAK INBUTU	→			↓			
→				OSAGARRIA TREBE	↓						
SEIGARREN HILABETEA (ERREP) INTERJEKZIOA	→		↓			APARKATZE- KO ZERGA URTEKO SASOIA	→				TOKA, DU
→		ERGELA MUSIKA MOTA	→			↓			499 (AURR.) ITSASOA	→	↓
EZ EME PIRINIOETAN GARAIENTA	→	↓	49 KONTSO- NANTEA	→		NAN, ESPAINOLEZ BOROA	→		↓	BAT BOKALA	→
→			↓		JELTZAILEEN ERAKUNDEAK	→	↓			↓	

ENBIDO

KAXKU

Handwritten signature

D E N B O R A P A S A

I R R I

F A R R E Z

A ZE ASTAKERIAK!

Asteroko txisteez gain bestelako elementuez osatu nahian gabiltza orrialde hau. Hau dela-ta, aste honetan, «euskarazko perlak» deituko dugun sail honi hasera emango diogu. Dei bat egiten dizuegu, antzekorik ikusi, entzun edo irakurtzen baduzue horren berri guri emateko eskatuz:

•Donostiako Alde Zaharreko taberna batean: «Taberna irailean irekiko da. Sukaldaria ere irekita egongo da».

•Egunkarian irakurria: «Haurrak zainduko duen neska bat behar dugu».

•Irekitzeaz zegoen Basauriko bideo denda batean: «Irekitasuna irailaren zortzian izango da».

•	T	•	O	•	A	•	I	•	K	•	Z
T	X	A	L	A	P	A	R	T	A	R	I
•	A	L	D	R	A	K	•	A	T	•	R
I	N	D	A	R	R	A	K	•	I	H	I
•	T	I	R	O	•	T	E	I	L	A	K
T	X	A	R	•	O	S	A	S	U	N	A
•	E	K	A	I	N	A	•	T	A	O	•
E	T	•	K	A	I	K	U	A	•	I	D
•	A	R	•	I	L	•	D	N	I	•	I
A	N	E	T	O	•	B	A	T	Z	A	K

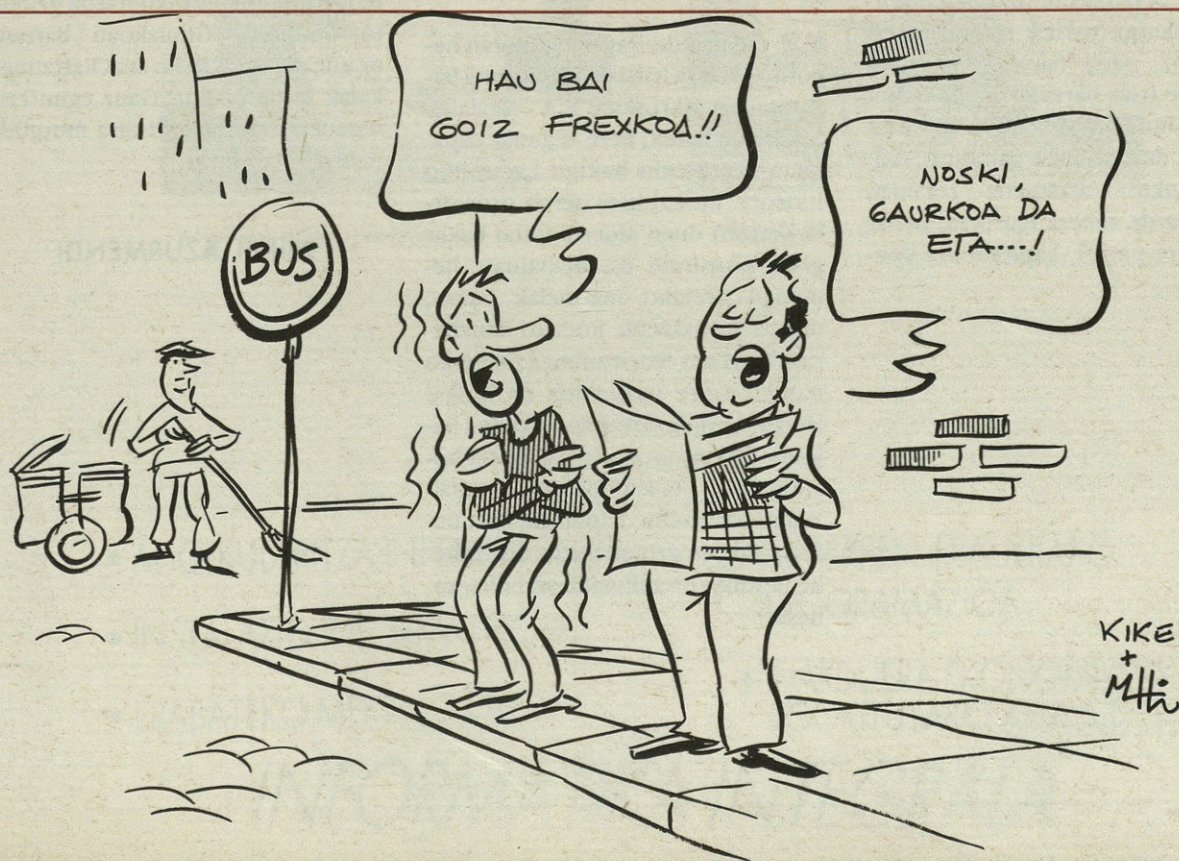
EMAZTE ALAIA

Lagun batek besteari:

— Asko galdu duk gure artean garai bateko umorea. Seriotzen ari gaituk erabat!

— Beno, denetarik zegok. Nere emaztearekin behintzak farra ugari egiten diat nik.

— Egia, egia... Izugarri emakume alaia daukak hi! Lehengoan txiste bat kontatu zidaan eta ia ia ohetik erori ninduan!

Ipar itsasoetako kronika

ITSAS jabalaldiaren ondotik, eraitsiak ziren untzi-belak hedatu dira itsas zabalerantza bidean. Itsasoak ibaian goiti egin bailuen, karrika kantoiek udaz geroko uhar gezaren izaria uzten dute agerian, goiti-behitrako dabiltzan alegiazko mareak errealitate bihurturik.

Ortzemugan, iragarritako orenean baino gibelatuago, ederki apai-laturiko euskal itsasuntzi bat agertu zaigu. LETRAKIT izena du. Mendebaldetik heldu da, Gasteizko portutik abiaturik. Nazioarteko ur amankomunetik, alfabetatzearen mezua ekarri digu, bai eta gure literaturaren zabaltze beharra ere. Baionako portua, deskarga tokirik bazeukan estrainekoz, sarri (sic) desagertuko den gure itsas barruko muga iraunkorra —hots, Bisasoa Aduana— ezin izan du duintasunez gainditu, «salbokondukto» artatuena zeraman arren. Ez da sobera igurikatu behar izan, bere patroï, kapitain eta kon-

tramaisuren arrangurak entzun ahal izateko, nahiz eta, irudiz, nasan beha zegoen ur eremu hauetako goi-graduziozko itsasgizonen bat, estonatu, ez da biziki estonatu egin ere. Izan ere, hegoko ur gatazkatsuetatik arribaturiko edozein zamauntzi —kultura, ikurtzat eramanik ere— susmagarria bihurtzen baita.

Bejondiola, ipar eta hegoko itsasoetatik eginen duen laket txangoa, bai eta Garazitik Iruñerako itsasmaldan sagaioa osasuntsu zehartu dezan.

EZ da, haatik, iragan egunotan hegotik iparrera iritsi den itsasontzi bakarra. Untzikroskan E.A. inzialak zekartzan batek, bere «Eguna» ospatzera bisita egin baitigu Lapurdiko itsasora. Euskal itsas herria osoa ordezkatzan duen alderdi-untzi bakar gisan porturatu da. Alabainan, hemengo uretako marinelak baino, mugaz bestaldetik jindako untzilaria betetzen omen zuten Azkaineko nasak. «Gure itsasuntzia da Euskal Herriko uretan arrantzan ari den bakarra» erran ohi dute, itsasontzi horren patroï eta kapitainek. Hori hai-zuago izan zedin, tripulazio hala nola marinelen gehiengoa ez ote lirateke bertako uretakoak izan beharko, naski?

BER gisan, Garazi eta Baigorriko urartean, bertze untzi batek bela egin zuen. EMA izenekoak —oraingoz bederen, oxtion aipaturikoak baino horrenbeste itsasotan arrantzan aritzeko xederik ez duen itsasontzia— sasoimaldirako hornikuntza apailatzen zuen. Badago, egon, eiterik, Euskal itsaserriko zenbait eremu kontrastatzean; oraiko Baigorriko kantonamendua eta garai bateko gipuzkoar Goierri bailara artean, konparazione baterako.

Bizkitartean, Zuberoko «Abadia Urrustoi» pastorala izena daraman untzia, populu batek xarmanki sostengaturik, Lapurdiko itasoa gainditu ondoren, Gipuzkoan barrena orainean, Arrasateko eta Oiartzungo kaiak bisitatu ditu. Gaur egun ere, itsasoko urak haundi dira murgildu nahi duenarentzat.

MIKEL AZURMENDI

APIKA

I N F O R M A T I K A

- Telefonoz deitze hutsarekin, zure instalazioa diseinatu dutenen laguntza jakituna gehitu diezaiokezu zure sistema informatikoari.

- Software ekoizpen zentrua. Talde gazte eta kualifikatu batek **APIKA**ren software eskaintza eguneratzen du etengabe.

- Hardware mantenu zerbitzua.

- Training zerbitzua.

- AHOLKULARITZA INFORMATIKOA
- INSTALAZIO INFORMATIKOAK
- ERABATEKO MEKANIZAZIOA

- BEHARREN ARAUERA KO PROGRAMAZIOA
- IHARDUERA EKONOMIKOEI EGOKITUTAKO APLIKAZIOAK

INFORMATIKA INTEGRALA

ETB

EUSKARARI

TINKO

BULTZATUAZ

Egunez egun.
Entzun eta aditu
dezazun, ikus eta
uler dezazun, parte hartu
eta zurea egin dezazun,
horrela bakarrik bizi
dezakezulako Euskara,
zentzumen guztiekin.
Euskal Telebistan, tinko
babesten dugu, sustraiean
eta oinarrian.
Horregatik, Euskaraz bizi
nahi dituzunean Albisteak,
Kirolak, Zinea, Ikuskizunak,
Dokumentalak,... den-dena,
EUSKAL TELEBISTA pizten
duzu ezbaierik gabe: zure
komunikabiderik hoberena
eta osatuena euskaraz.

Zurekin Zuzenean